



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 102/2011-212

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. mája 2014 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o návrhu skupiny 37 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, zastúpenej advokátom JUDr. Róbertom Madejom, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 130 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a § 18 ods. 1 písm. a) v spojení s § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov o súlade

- § 11 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. v časti slov „toho istého stupňa a len na voľné miesto sudcu“ s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 14 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 28 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 1, 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 29 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141 ods. 1 písm. a), čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 31 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3, čl. 22 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 151p zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011

Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 151q zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151r zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 151u ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 36a ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 38 ods. 5 druhej vety zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. f) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 82a ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 82a ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 101c zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

a o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky, zastúpeného prvým námestníkom generálneho prokurátora Slovenskej republiky Ladislavom Tichým, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 130 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a § 18 ods. 1 písm. a) v spojení s § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov o súlade

- § 151u zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z.,

- § 11 ods. 1, § 28 ods. 1, § 30 ods. 7, § 65 ods. 1 písm. b) tretieho bodu a § 73 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I body 1, 16, 17, 25 a 28 zákona č. 33/2011 Z. z.) a čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypúšťa šiesta časť zákona č. 385/2000 Z. z.

o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

- § 3 ods. 3, § 11 ods. 8, § 12 ods. 1, 3, 5 a 6, § 13 ods. 1 prvej vety a § 14 zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. V body 2, 5 až 9 zákona č. 33/2011 Z. z.),

- § 11 ods. 2, § 15 ods. 6 a § 53 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 2 zákona č. 33/2011 Z. z.) a čl. VII bodov 28 a 29 zákona č. 33/2011 Z. z.,

- § 14 ods. 3 písm. e) druhého bodu zákona č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VIII zákona č. 33/2011 Z. z.),

- § 2 ods. 1 a § 9 ods. 3 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. IX zákona č. 33/2011 Z. z.),

a to s ustanovením čl. 1 ods. 1 prvej vety, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.),

ako aj o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky, zastúpeného prvým námestníkom generálneho prokurátora Slovenskej republiky Ladislavom Tichým, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 130 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a § 18 ods. 1 písm. a) v spojení s § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov o súlade

- § 13 ods. 1 písm. c) v slovnom spojení „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov“, § 13 ods. 2 druhej vety a § 35 ods. 2 druhej vety v slovnom spojení „tuzemských a“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I body 4 a 20 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1

prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 28 ods. 5 a 6 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z. z.), § 14a zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 10 zákona č. 33/2011 Z. z.) a § 37 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 14 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.),

- § 28 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z. z.) a § 37 ods. 11 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 15 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3 a čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.),

- § 29 ods. 1 až 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z. z.) v spojení s § 11 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 1 zákona č. 33/2011 Z. z.) a § 37 ods. 5 a 6 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII body 12 a 13 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky,

- § 69 ods. 4 a § 79 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I body 27 a 29 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. IV zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151p zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z. z.) v spojení s § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 2 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 46, čl. 141 ods. 1 a čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151q zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151r zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z. z.) a § 101c zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 33 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151s a § 151t zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 prvou vetou ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 38 ods. 3 až 7 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII body 16 až 18 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 72 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 26 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

za účasti Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka, takto

r o z h o d o l :

I.

1. Ustanovenia § 29 ods. 1 druhej a tretej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov n i e s ú v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ustanovenia § 38 ods. 5 druhej a tretej vety zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov n i e s ú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Ustanovenie § 151q zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov n i e j e v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

II. Návrh na vyslovenie

- nesúladu § 29 ods. 1 prvej vety, ods. 2 až 5 a § 151r zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 30 ods. 4 a čl. 141a ods. 4 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky,

- nesúladu § 28 ods. 5 až 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 2 a 3 a čl. 22 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- nesúladu § 151u ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- nesúladu § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a

- nesúladu § 101c zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 a čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky

z a m i e t a .

III. Konanie o návrhu vo veci namietaného nesúladu slovného spojenia „toho istého stupňa a len na voľné miesto sudcu“ v § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a vo veci namietaného nesúladu slovného spojenia „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov,“ v § 13 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky z a s t a v u j e .

IV. Vo zvyšnej časti návrhu 37 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a návrhom generálneho prokurátora Slovenskej republiky, zastúpeného prvým námestníkom generálneho prokurátora Slovenskej republiky, n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ešte pred tým, ako Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) pristúpi k samotnému odôvodneniu nálezu, považuje za potrebné oboznámiť so štruktúrou odôvodnenia nálezu (hoc tradičnou), a to vzhľadom na kompletnosť návrhov i napadnutej právnej úpravy. Ústavný súd rozdelil odôvodnenie rozhodnutia do siedmich častí. V prvej časti sumarizuje základnú skutkovú situáciu týkajúcu sa doručenia návrhov a ich petitov. Druhú časť rozhodnutia tvorí rekapitulácia odôvodnenia návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „navrhovatelia“ alebo „skupina poslancov“) štruktúrovaná do bodov podľa namietaných inštitútov, resp. oblastí napadnutej právnej

úpravy. Tretia časť nálezu pozostáva z rekapitulácie odôvodnenia návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky, zastúpeného prvým námestníkom generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej aj „navrhovateľ“ alebo „generálny prokurátor“). Štvrtá časť rozhodnutia obsahuje sumarizáciu vyjadrenia Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“) ako účastníka konania (časť IV.A), vlády Slovenskej republiky (ďalej aj „vláda“) ako vedľajšieho účastníka konania (časť IV.B), prvého námestníka generálneho prokurátora (časť IV.C), Združenia sudcov Slovenska (ďalej aj „združenie sudcov“) (časť IV.D) a Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „Súdna rada“) (časť IV.E). V piatej časti odôvodnenia ústavný súd cituje alebo parafrázuje časti právnych predpisov a medzinárodných zmlúv, z ktorých pri rozhodovaní vychádzal, vrátane relevantných častí napadnutej právnej úpravy či právnej úpravy, ktorá bola napadnutými predpismi zrušená. V šiestej (nosnej) časti odôvodnenia najprv ústavný súd formuluje kľúčové východiská tohto rozhodnutia a následne odôvodňuje svoje rozhodnutie, rozdeliac napadnutú právnu úpravu do jednotlivých častí podľa napadnutých inštitútov, obdobne ako v druhej a tretej časti rozhodnutia pri rekapitulácii návrhov. V rámci rekapitulácie návrhov ústavný súd pre prehľadnosť nie vždy uvádza všetky napadnuté ustanovenia právnych predpisov. Dôsledne tak však robí v šiestej časti odôvodnenia. Za výpočtom napadnutých ustanovení právnych predpisov a tých ustanovení ústavy a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“), s ktorými majú byť podľa navrhovateľov v nesúlade, sa tak v šiestej časti odôvodnenia uvádza titulok každej jednotlivej časti totožný alebo obdobný titulku z rekapitulácie návrhov (VI.A až VI.S). V siedmej časti rozhodnutia sú uvedené účinky tohto rozhodnutia a poučenie o možnosti podania opravného prostriedku proti tomuto rozhodnutiu.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky bol 12. apríla 2011 doručený návrh skupiny 37 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, zastúpenej advokátom JUDr. Róbertom Madejom, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 130 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) a § 18 ods. 1 písm. a) v spojení s § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“) o súlade

- § 11 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon o sudcoch a prísediacich“ alebo „zákon č. 385/2000 Z. z.“) v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. v časti slov „toho istého stupňa a len na voľné miesto sudcu“ s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 14 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 28 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 1, 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 29 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141 ods. 1 písm. a), čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 31 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3, čl. 22 ods. 1,

čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 151p zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 151q zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151r zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 151u ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 36a ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon o súdoch“ alebo „zákon č. 757/2004 Z. z.“) v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 38 ods. 5 druhej vety zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 30 ods. 4,

čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. f) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 82a ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 82a ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- § 101c zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej aj „zákon č. 33/2011 Z. z.“), s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Dňa 21. júna 2011 bol ústavnému súdu doručený návrh na zmenu pôvodne podaného návrhu na abstraktnú kontrolu ústavnosti, pričom navrhovatelia žiadali, aby ústavný súd posúdil okrem už uvedeného konvolútu právnych noriem aj súlad ustanovenia čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd pripustil zmenu návrhu uznesením č. k. PL. ÚS 102/2011-88 z 5. októbra 2011.

Ústavnému súdu bol 9. augusta 2011 doručený návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky, zastúpeného prvým námestníkom generálneho prokurátora Slovenskej republiky, na vyslovenie nesúladu

- § 151u zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z.,

- § 11 ods. 1, § 28 ods. 1, § 30 ods. 7, § 65 ods. 1 písm. b) tretieho bodu a § 73 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I body 1, 16, 17, 25 a 28 zákona č. 33/2011 Z. z.) a čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypúšťa šiesta časť zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

- § 3 ods. 3, § 11 ods. 8, § 12 ods. 1, 3, 5 a 6, § 13 ods. 1 prvej vety a § 14 zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (ďalej aj „zákon o Justičnej akadémii“ alebo „zákon č. 548/2003 Z. z.“) (čl. V body 2, 5 až 9 zákona č. 33/2011 Z. z.),

- § 11 ods. 2, § 15 ods. 6 a § 53 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 2 zákona č. 33/2011 Z. z.) a čl. VII bodov 28 a 29 zákona č. 33/2011 Z. z.,

- § 14 ods. 3 písm. e) druhého bodu zákona č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VIII zákona č. 33/2011 Z. z.),

- § 2 ods. 1 a § 9 ods. 3 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (ďalej aj „zákon č. 400/2009 Z. z.“) (čl. IX zákona č. 33/2011 Z. z.),

a to s ustanovením čl. 1 ods. 1 prvej vety, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.).

Ústavnému súdu Slovenskej republiky bol 9. augusta 2011 doručený ďalší návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky, zastúpeného prvým námestníkom generálneho prokurátora Slovenskej republiky, na vyslovenie nesúladu

- § 13 ods. 1 písm. c) v slovnom spojení „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov,“, § 13 ods. 2 druhej vety a § 35 ods. 2 druhej vety v slovnom spojení „tuzemských a“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I body 4 a 20 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 28 ods. 5 a 6 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z. z.), § 14a zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 10 zákona č. 33/2011 Z. z.) a § 37 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 14 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.),

- § 28 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z. z.) a § 37 ods. 11 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 15 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3 a čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.),

- § 29 ods. 1 až 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z. z.) v spojení s § 11 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 1 zákona č. 33/2011 Z. z.) a § 37 ods. 5 a 6 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII body 12 a 13 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky,

- § 69 ods. 4 a § 79 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I body 27 a 29 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. IV zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151p zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z. z.) v spojení s § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 2 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 46, čl. 141 ods. 1 a čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151q zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151r zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z. z.) a § 101c zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 33 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky,

- § 151s a § 151t zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 prvou vetou ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 38 ods. 3 až 7 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII body 16 až 18 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- § 72 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 26 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 102/2011-88 z 5. októbra 2011 prijal návrhy navrhovateľov na ďalšie konanie a spojil ich na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. PL. ÚS 102/2011.

Navrhovatelia tak v časti pôvodne vymedzeného predmetu konania, ako aj v časti navrhutej zmeny žiadali, aby ústavný súd rozhodol aj o ich návrhu podanom podľa čl. 125 ods. 2 ústavy na pozastavenie účinnosti niektorých, v návrhu bližšie určených napadnutých zákonných ustanovení. Ústavný súd však návrhu navrhovateľov na pozastavenie účinnosti označených ustanovení nevyhovel.

II.

Navrhovatelia – skupina poslancov – vo svojej argumentácii poukázali v súvislosti s odôvodnením namietaného nesúladu ustanovení týkajúcich sa statusu sudcu, justičného čakaťa, správy a samosprávy súdnictva najmä na zásah do ústavného princípu nezávislosti súdnictva. Podľa navrhovateľov je základná otázka, ktorú je potrebné zodpovedať, tá, či napadnuté ustanovenia posilňujú dosiahnutý stupeň systémových prvkov nezávislosti a samostatnosti súdnej moci alebo naopak, nezávislosť a samostatnosť súdnej moci znižujú alebo ju úplne odstraňujú.

Ako už ústavný súd uviedol v úvode odôvodnenia tohto rozhodnutia, z dôvodu prehľadnosti pristúpil k rozčleneniu komplexného a obsahovo širokého návrhu na viacero častí, a to podľa povahy regulácie napadnutých právnych noriem.

A. Pridelenie sudcu

Navrhovatelia uvádzajú, že právna úprava pridelenia sudcu, teda § 11 zákona č. 385/2000 Z. z., je v rozpore s ústavou a dohovorom z viacerých dôvodov, a to preto, že

(i) bezdôvodne ako podmienka pridelenia sudcu na konkrétny súd absentuje jeho predošlý súhlas s pridelením, (ii) nerešpektuje zákonom založené právo justičného čakať a obsadiť voľné miesto sudcu a (iii) umožňuje na súd vyššieho stupňa prideliť sudcu, ktorý sudcovské povolanie predtým nevykonával. Prvý dôvod nekompatibility právnej úpravy odôvodňujú tým, že pri realizácii § 11 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich môže dôjsť k situácii, keď nebude rešpektované, že sudca uspel vo výberovom konaní na konkrétny súd, keďže bude môcť byť pridelený na súd odlišný. Jeho prípadný nesúhlas nebude braný do úvahy. Predošlá právna úprava vznik takejto situácie podľa navrhovateľov neumožňovala. Možnosť prideliť na súd vyššieho stupňa osobu bez predošlej skúsenosti s výkonom sudcovského povolania (§ 11 ods. 2 a 3 zákona o sudcoch a prísediacich) je podľa navrhovateľov s ústavou nesúladná preto, že takáto osoba neabsolvovala žiadnu prípravnú prax na pozíciu sudcu, pričom však povolanie sudcu je náročné a vyžaduje aj praktickú prípravu na výkon samotnej funkcie. Navrhovatelia poukazujú na to, že každý statusový zákon klasických právnických povolání (napr. advokát, exekútor, notár) ukladá povinnosť prípravnej praxe a daná príprava sa považuje za jednu z podmienok prihlásenia sa do výberového konania. Započítanie inej právnickej praxe je len výnimočné, čo sa týka rozsahu obmedzené a ponechané na rozhodnutie samosprávneho orgánu. Podľa navrhovateľov je tak napadnutá právna úprava „*v rozpore s kariérom postupom sudcov, pokiaľ občan, ktorý uspel vo výberovom konaní na miesto sudcu krajského súdu neabsolvoval prvostupňovú agendu na súde okresnom*“. Navrhovatelia argumentovali aj Magnou Chartou sudcov, podľa ktorej je počiatočné i celoživotné vzdelávanie sudcov ich povinnosťou i právom, má byť pod dohľadom súdnej moci a zabezpečuje nezávislosť sudcov a kvalitu a efektívnosť súdneho systému, či „*bodmi 56,57 odporúčania Výboru ministrov zo 17.11.2010*“. Navrhovatelia sa teda domnievajú, že z uvedeného „*jasne vyplýva, že sudca by mal začať vykonávať svoju funkciu na okresnom súde*“. Napadnutá právna úprava tak vytvára reálnu hrozbu zhoršenia rozhodovacej činnosti súdov.

B. Dočasné pridelenie sudcu

Nesúlad zrušenia možnosti dočasného pridelenia sudcu na súd vyššieho stupňa s ústavou a dohovorom identifikujú navrhovatelia v tom, že (i) jednoznačne vylučuje možnosť zodpovedného a objektívneho posúdenia existencie predpokladov potrebných

u sudcu na jeho kariérny postup, (ii) inštitút dočasného pridelenia sudcu má tradíciu a osvedčil sa pri zabezpečovaní kvality personálneho substrátu súdnej moci a (iii) nerešpektuje odporúčania medzinárodných štandardov. Navrhovatelia konštatujú, že kariérny postup sudcov je upravený v dokumentoch ako Európska charta štatútu sudcov – bod 4 či Odporúčanie R (94) 12 Výboru ministrov Rady Európy – princíp I bod 2 písm. c) i princíp III bod 1 písm. c). V spomenutom odporúčaní sa vychádza zo zásady, že výber a postup sudcov má umožniť uplatniť sa schopným sudcom. Rozhodnutie o kariérom postupe sa má zakladať výlučne na kvalitách a výsledkoch dosiahnutých sudcom pri výkone funkcie, ktoré sú zistené pomocou objektívnych hodnotení vykonaných jedným alebo niekoľkými sudcami a prediskutovaných s dotknutým sudcom. Navrhovatelia sa pravdepodobne domnievajú, že po zrušení inštitútu dočasného pridelenia sudcu takýto postup možný nie je alebo je výrazne sťažený.

Navrhovatelia tiež namietajú nesúlad § 151p zákona o sudcoch a prísediacich s ústavou a dohovorom, ktorý ruší dočasné pridelenia sudcov podľa doterajších právnych predpisov, a to k 1. máju 2011. Návrh odôvodňujú praktickými dôsledkami tohto ustanovenia, ktorými sú podľa nich jednak zánik prípravy sudcov na budúce pôsobenie na súdoch vyššieho stupňa ako súčasť podmienok ich doterajšieho kariérneho postupu a jednak nutnosť organizačných zmien v rámci rozdelenia súdnej agendy v dôsledku odchodu sudcov a taktiež zníženie počtu sudcov na niektorých súdoch. Dané má podľa navrhovateľov zhoršiť plynulosť vybavovania súdnej agendy. Napadnuté ustanovenie je podľa navrhovateľov taktiež rekroaktívne, a tak ústavne neprípustné a narušujúce princíp delby moci. Navrhovatelia tvrdia, že zákonodarca spätne zrušil platné a účinné rozhodnutia Súdnej rady Slovenskej republiky o dočasnom pridelení. Zároveň konštatujú, že prideľovanie sudcov patrí v zmysle ústavy výlučne Súdnej rade.

C. Preloženie sudcu na iný súd

Navrhovatelia tvrdia, že odstránenie vekového cenzu v napadnutom ustanovení § 14 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. pri preložení sudcu na súd vyššieho stupňa je nesystémovým prvkom, ktorý povedie k zhoršeniu kvality justície. Podmienka dĺžky praxe 10, resp. 15 rokov v právnickom povolání pre prihlásenie sa do výberového konania na súd vyššieho stupňa je podľa nich nedostatočná. Taktiež opätovne poukazujú na to, že kvalitu

justície zvyšuje, ak sa voľné miesta obsadzujú v súlade so zásadami kariérneho postupu sudcov. Napadnutou úpravou sa tak z uvedených dôvodov mal okrem ústavy a dohovoru porušiť aj princíp III bod 1 písm. c) Odporúčania Rady Európy R 94 (12), konkrétne „*potreba zakotviť pevnú a definovanú štruktúru služobného postupu, ktorý umožňuje schopným sudcom uplatniť sa*“.

D. Právne postavenie justičných čakateľov

Navrhovatelia konštatujú, že podľa doterajšej právnej úpravy sa voľné miesto sudcu na okresnom súde obsadzovalo bez výberového konania justičným čakateľom, ktorému skončila prípravná prax justičného čakateľa a ktorý spĺňal predpoklady na vymenovanie za sudcu. Podľa navrhovateľov je zrušenie inštitútu justičného čakateľa v rozpore s ústavou z dôvodov, že (i) zákonný nárok justičných čakateľov na obsadenie voľného miesta sudcu sa im odníma a (ii) doterajším justičným čakateľom sa bezdôvodne, účelovo a duplicitne zavádza povinnosť absolvovania ďalšieho výberového konania na obsadenie voľného miesta sudcu (oni už však výberové konanie absolvovali pri uchádzaní sa o funkciu justičného čakateľa), (iii) proti vôli justičných čakateľov sa z nich stávajú vyšší súdni úradníci, a tak (iv) dochádza k nerešpektovaniu bodu 2 Európskej charty o zákone pre sudcov, ktorá uvádza, že zákon o sudcoch má obsahovať ustanovenia pre podmienky, ktoré požiadavkami na odbornú kvalifikáciu a predchádzajúcu prax zaručujú schopnosť vykonávať špeciálne sudcovskú funkciu, pričom má byť zabezpečená príprava vybraných kandidátov vzdelávaním financovaným štátom. Odňatie zákonného nároku justičných čakateľov na obsadenie voľného miesta sudcu považujú navrhovatelia za retroaktívne, a tak nesúladne s princípom právnej istoty. Spätné pôsobenie práva totiž môže byť pre právne subjekty len priaznivé a nikdy nie nepriaznivé. Stret novej a starej právnej úpravy tak bol vyriešený spôsobom nekompatibilným s ústavou. Podľa navrhovateľov sa tiež vytvárajú dve skupiny vyšších súdnych úradníkov, a to tých, ktorí absolvovali výberové konanie na post vyššieho súdneho úradníka, a tých, ktorí absolvovali výberové konanie na funkciu justičného čakateľa.

Navrhovatelia teda sumarizujú, že § 28 ods. 1 a 2 zákona 385/2000 Z. z. a čl. I bod 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa mení zákon o sudcoch a prísediacich tak, že vypúšťa z právneho poriadku inštitút justičného čakateľa, nerešpektuje princíp právneho

štátu, zasahuje do legálne nadobudnutých práv, je pravo retroaktívny, porušuje základné práva, a tak porušuje aj čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorým je limitovaný aj výkon zákonodarnej moci Národnou radou Slovenskej republiky.

E. Výberové konanie na funkciu sudcu

Po popise právnej úpravy výberového konania na funkciu sudcu, v zmysle ktorej má, slovami navrhovateľov, vo výberovej komisii zastúpenie výkonná moc dvoma členmi [nominácia ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „minister spravodlivosti“ alebo „minister“)], zákonodarná moc jedným členom (nominácia národnou radou) a súdna moc dvoma členmi (nominácia Súdnu radou a sudcovskou radou), navrhovatelia konštatujú, že väčšinu vo výberových komisiách majú členovia menovaní politickými reprezentantmi. Navrhovatelia tvrdia, že právna úprava § 29 zákona č. 385/2000 Z. z. preto významne zasahuje (i) do nezávislosti súdnej moci aj s prihliadnutím na to, že pôjde o predstaviteľov volených a menovaných výlučne politicky, (ii) do princípu delby moci a (iii) legitimacy súdnej moci. Tvrdia, že potreba prevahy zástupcov sudcovskej samosprávy vo výberových komisiách je výslovne predpokladaná čl. 143 ods. 3 ústavy (daný odsek znie: „*V rozsahu ustanovenom zákonom sa na riadení a správe súdov podieľajú aj orgány sudcovskej samosprávy.*“, pozn.). Navrhovatelia taktiež uvádzajú, že napadnutá právna úprava nerešpektuje judikatúru ústavného súdu (napr. III. ÚS 79/04, PL. ÚS 10/05). Keďže v prvom štádiu kreačného procesu funkcie sudcu, teda vo výberovom konaní, si výkonná moc a zákonodarná moc dokáže vybrať kandidáta na úkor súdnej moci, dochádza podľa navrhovateľov k zásahu do „*zásadnej kompetencie súdnej rady, predovšetkým do samosprávy súdnictva...*“. To, že druhé štádium kreácie (prerokovanie kandidáta na sudcu Súdnu radou) je plne v dispozícii Súdnej rady, danú prevahu výkonnej moci a zákonodarnej moci nesahuje. Dôvodovú správu k novele ústavy ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. vykladajú navrhovatelia tak, že ústavodarca ňou chcel preniesť zodpovednosť za výber a služobný postup sudcov na Súdnu radu a orgány sudcovskej samosprávy. Takýto úmysel ústavodarcu nemal byť napadnutou právnou úpravou rešpektovaný. Podobne, ak mala byť Súdna rada zriadená ako orgán legitimacy súdnej moci, mala by mať podľa navrhovateľov reálny vplyv na výber sudcov, ich pridelovanie a prekladanie. Účasť jediného zástupcu Súdnej rady vo výberovej komisii považujú

navrhovatelia za symbolickú. Taktiež k porušeniu princípu delby moci uvádzajú, že novou právnou úpravou dochádza k neprípustnému prepojeniu výberovej komisie na výkonnú moc a zákonodarnú moc. Navrhovatelia taktiež konštatujú, že takýto systém kreácie sudcov je v príkrom rozpore s požiadavkou Odporúčania Rady Európy č. R (94) 12 o nevyhnutnej podmienke nezávislosti orgánu zodpovedného za výber od vlády a štátnej správy upravenou v princípe I bode 2 písm. c). V zmysle Odporúčania Výboru ministrov (podľa bodov 44, 47) orgán, ktorý rozhoduje o výbere a kariérom postupe sudcov, musí byť nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci. Najmenej polovica členov tohto orgánu musí byť tvorená sudcami, ktorí sú volení ich kolegami. V prípadoch, kde národné právne predpisy ustanovujú, že hlava štátu, vláda alebo legislatívna moc rozhodujú pri výbere a kariérom postupe sudcov, tieto musia rešpektovať odporúčania, resp. stanoviská nezávislého a kompetentného orgánu, ktorý je z podstatnej časti vytvorený sudcami. Ďalej poukazujú na závery tzv. Benátskej komisie či na Európsku chartu štatútu sudcov a domnievajú sa, že ak ústavný súd v minulosti poukázal na tieto štandardy, tieto štandardy musia byť rešpektované, inak dochádza k porušeniu čl. 141 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže vyššie zvolený kreačný postup je uplatnený aj v rámci obsadzovania miesta sudcu súdu vyššieho stupňa, navrhovatelia namietajú nesúlad napadnutej právnej úpravy aj v tejto časti a navyše konštatujú nesúlad „s medzinárodnými odporúčaniami, ktoré upravujú otázku kariérneho postupu sudcov“. V závere argumentácie k tomuto bodu uvádzajú, že ústava neupravuje pôsobnosť zákonodarnej moci a výkonnej moci rozhodovať o statuse sudcu, a tak je ústavne neprípustné, aby mali tieto moci väčšinu vo výberovej komisii na funkciu sudcu.

Navrhovatelia napádajú aj prechodné ustanovenie zákona o sudcoch a prísediacich, konkrétne § 151r, keď konštatujú, že vyššie poskytnuté argumenty sa v prechodnom období ešte zostrujú, pretože v situácii, ak členovia výberových komisií za národnú radu a Súdnu radu nebudú zvolení/vymenovaní do 31. júla 2011, vymenuje ich minister spravodlivosti. Výkonná moc tak podľa nich môže získať ešte väčšiu ako už popísanú prevahu.

F. Výberové konanie na funkciu predsedu súdu

Pri odôvodňovaní nesúladu právnej úpravy výberového konania na funkciu predsedu súdu (§ 37 ods. 5 zákona o súdoch) používajú navrhovatelia obdobnú argumentáciu ako

v predošlom bode. Predovšetkým konštatujú, že prevaha členov komisie nominovaných výkonnou mocou opätovne stavia zástupcov sudcovskej samosprávy do úlohy poradného orgánu. Podľa navrhovateľov však ústava v čl. 143 ods. 3 požaduje rozhodujúci vplyv orgánov sudcovskej samosprávy i pri kreácii predsedov súdov. Výkon funkcie predsedu súdu považujú s ohľadom na jeho kompetencie za zásadne vplyvajúci na výkon súdnictva. Podľa navrhovateľov sa však pri danom zložení výberovej komisie budú presadzovať záujmy výkonnej moci. V riziku politického ovplyvňovania súdnej moci tak vidia aj riziko porušenia čl. 141 ods. 1 ústavy. Navrhovatelia následne identifikujú podľa ich názoru „*prirodené pravidlo pri výbere osoby predsedu súdu*“, ktoré určuje, že predseda je *primus inter partes*. Dodržanie toho „*prirodeného pravidla*“ možno podľa nich reálne zabezpečiť len akceptovaním vôle zástupcov sudcovského zboru.

Navrhovatelia napádajú aj prechodné ustanovenie zákona o súdoch, konkrétne § 101c, keď konštatujú, že vyššie poskytnuté argumenty sa v prechodnom období ešte zostrujú, pretože v situácii, ak členovia výberových komisií za Súdnu radu nebudú vymenovaní do 30. júna 2011, vymenuje ich minister spravodlivosti. Výkonná moc tak podľa nich môže získať ešte väčšiu ako už popísanú prevahu.

F. Zánik funkcie predsedu súdu odvolaním

Navrhovatelia ďalej konštatujú nesúlad ustanovenia § 38 ods. 5 zákona o sudcoch, ktorý zavádza možnosť ministrovi spravodlivosti odvolať predsedu súdu bez podmienky predchádzajúceho prerokovania so Súdnu radou Slovenskej republiky, s ústavou a dohovorom. Navrhovatelia odôvodňujú nesúlad tým, že dochádza (i) k obmedzeniu samosprávnych funkcií v súdnictve, (ii) k zvýšeniu rizika svojevôle ministra pri zasahovaní do súdnictva prostredníctvom politických nominácií a odvolávania funkcionárov a (iii) k výraznému obmedzeniu kompetencie Súdnej rady Slovenskej republiky. Odňatie opravného prostriedku proti rozhodnutiu ministra spravodlivosti o odvolaní predsedu súdu z funkcie a vylúčenie súdneho prieskumu tohto rozhodnutia je podľa nich nesúladné s ústavou z toho dôvodu, že „*v právnom štáte je neprípustné, pokiaľ osoba bola ustanovená do funkcie zákonom ustanoveným spôsobom, aby sa o jej právach a povinnostiach rozhodovalo individuálnym správnyim aktom, ktorého zákonnosť nemožno preskúmať v rámci riadnych opravných prostriedkov, navyše, aby sa zákonnou úpravou vylúčila*

možnosť preskúmať zákonnosť takéhoto rozhodnutia súdom“. Následne navrhovatelia argumentujú účinkom napadnutej právnej úpravy, keďže „*vyvoláva hrozbu vzniku neodôvodneného a zákonom stanoveným spôsobom nepreskúmateľného zásahu do výkonu k volenej alebo inej verejnej funkcii predsedu súdu (čl. 30 ods. 4 ústavy)*“. Navyše takáto právna úprava podľa nich popiera individuálne právo predsedu súdu ako fyzickej osoby domáhať sa práva zákonom ustanoveným spôsobom na nezávislom a nestrannom súde a práva na prieskum správneho rozhodnutia týkajúceho sa základných práv a slobôd (čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy). Následne navrhovatelia uvádzajú, že podľa čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát a že základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 je zabezpečenie materiálneho, a nie formálneho právneho štátu. Zároveň konštatujú, že materiálny právny štát je postavený na princípe všeobecnej záväznosti práva a že Slovenská republika by sa mala riadiť princípmi dobrej správy.

G. Ochrana osobných údajov v súvislosti s výberovým konaním na voľné miesto sudcu a v súvislosti s písomným vyhlásením sudcu

Navrhovatelia konštatujú, že ustanoveniami § 28 ods. 6 a 7 a § 31 ods. 1 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich sa zavádza princíp zverejňovania zoznamu blízkych osôb sudcov alebo uchádzačov o funkciu sudcu, prípadne povinnosť zverejnenia iných údajov a dokumentov (§ 28 ods. 6). Blízke osoby tak bude musieť pred výberovým konaním oznámiť uchádzač vo výberovom konaní na funkciu sudcu a rovnako bude musieť zoznam blízkych osôb každoročne k 31. marcu uvádzať sudca vo svojom písomnom vyhlásení sudcu. Navrhovatelia vidia nesúlad týchto ustanovení s ústavou a dohovorom z dôvodov, že (i) povinnosť predkladať zoznam blízkych osôb u uchádzačov o funkciu sudcu spôsobí nerovnaké zaobchádzanie pri výbere kandidátov, keďže vytvára zákonný priestor na pozitívne alebo negatívne posúdenie deklarovaných skutočností, (ii) „*nie je správne vyriešená otázka charakteristiky blízkej osoby*“, keďže právna úprava blízkej osoby v Občianskom zákonníku môže v budúcnosti pripúšťať rôzny výklad, (iii) deklarováním blízkych osôb sa porušuje princíp sudcovskej nezávislosti, keďže sa zvyšuje riziko vzniku nátlakov na sudcov cez ich blízke osoby, (iv) povinnosťou deklarovat' rodinné či nerodinné vzťahy u sudcov a uchádzačov o funkciu sudcu sa porušuje právo na ochranu osobných údajov a na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným

zneužívaním údajov o svojej osobe a (v) zverejňovanie všetkých žiadostí o zaradenie do výberového konania, profesijných životopisov uchádzačov a ich motivačných listov na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo spravodlivosti“ alebo „ministerstvo“) je neoprávneným zverejňovaním údajov o osobe uchádzača.

H. Trvanie funkcií predsedov grémií a kolégií

Navrhovatelia tvrdia, že právna úprava, ktorá predpokladá ukončenie výkonu funkcie predsedu grémia a predsedu kolégia zo zákona (§151q zákona sudcoch a prísediacich), a to dňom 1. novembra 2011, je neprípustným zasahovaním zákonodarcu do rozhodnutí samosprávnych orgánov, do práv, ktoré boli legálne nadobudnuté v minulosti, do práva na nerušený výkon funkcie, je retroaktívna, ide o neoprávnený zásah do nerušeného výkonu funkcie, a tak neústavný zásah do nezávislosti súdnej moci.

I. Zverejňovanie rozhodnutí

Navrhovatelia napádajú aj právnu úpravu povinného zverejňovania a sprístupňovania súdnych rozhodnutí (§ 82a ods. 2 a 5 zákona o súdoch a § 36a ods. 3 zákona o ústavnom súde). Konštatujú, že zo správy Benátskej komisie vyplýva potreba vážiť ochranu súdneho konania a na druhej strane slobodu tlače a diskusiu vo veciach verejného záujmu. Dané považujú za naplnené ustanovením § 44 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a v podmienkach Ústavného súdu Slovenskej republiky v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde, ktorý umožňuje tieto záujmy vážiť v individuálnom prípade. Podľa názoru navrhovateľov povinnosť plošného zverejňovania procesných rozhodnutí a sprístupňovania rozhodnutí v zmysle napadnutých ustanovení, a to najmä v režime zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov, preto (i) spôsobí roztrieštenie právnej úpravy k informáciám o veciach, v ktorých súd ešte nerozhodol právoplatne, (ii) stav právnej neistoty a (iii) zásah do základných práv a slobôd, najmä do práva na ochranu súkromia, keďže účastníci konania budú napriek anonymizácii často identifikovateľní. Taktiež namietajú, že napadnutá právna úprava je podľa nich nepriamou novelou zákona

o slobode informácií, čo je porušením Legislatívnych pravidiel vlády Slovenskej republiky. Navrhovatelia tak konštatujú nesúlady s ústavou a dohovorom.

J. Ďalšie kompetencie Súdnej rady Slovenskej republiky

Navrhovatelia napádajú § 71 ods. 1 písm. a) prvý bod zákona o súdoch, v zmysle ktorého počty sudcov, zamestnancov súdov a voľné miesta sudcov určuje ministerstvo spravodlivosti po prerokovaní s predsedami súdov a vláda schvaľuje limity počtov zamestnancov v rozpočtovej kapitole ministerstva spravodlivosti. Navrhovatelia konštatujú, že na určovaní počtu sudcov sa tak nepodieľa Súdna rada, čo podľa ich názoru vylučuje, aby bolo súdnictvo nezávislé. Navyše, zákon podľa navrhovateľov obmedzil úlohu Súdnej rady pri tvorbe rozpočtu súdnictva, keď Súdna rada už len dáva stanovisko k limitu ustanoveného vládou, a nie samostatné stanovisko, ktoré sa malo priložiť k návrhu štátneho rozpočtu pri predkladaní národnej rade. To podľa nich vylučuje priamu komunikáciu medzi samosprávou súdnej moci so zákonodarnou mocou a výkonnou mocou v danej otázke. Dané podľa navrhovateľov spôsobuje aj porušenie čl. 141a ods. 4 písm. f) ústavy, keďže podľa ústavy „[d]o pôsobnosti Súdnej rady SR patrí vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu“. Navrhovatelia v tomto kontexte tiež tvrdia, že napadnutá právna úprava nezohľadňuje zámer ústavodarcu z dôvodovej správy novely ústavy ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., ktorá predpokladala existenciu osobitnej rozpočtovej kapitoly pre súdy, ktorú by mala tvoriť rozpočtová kapitola pre Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), a to na základe medzinárodných štandardov. Odopretie účasti Súdnej rady na tvorbe rozpočtu súdnictva a najmä rozpočtu najvyššieho súdu považujú navrhovatelia za narušenie nezávislosti súdnej moci, keďže sa domnievajú, že rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 10/05 svedčí o tom, že rozhodné slovo pri tvorbe rozpočtu súdnictva nemôže mať národná rada a vláda.

III.

Navrhovateľ – generálny prokurátor Slovenskej republiky, zastúpený prvým námestníkom generálneho prokurátora Slovenskej republiky Ladislavom Tichým, odôvodnil svoj návrh najmä takto:

A. Postavenie justičných čakateľov

Po popise napadnutej právnej úpravy navrhovateľ konštatuje, že touto úpravou priamo zákonom došlo buď k transformácii (možnosť voľby justičných čakateľov transformovať sa na vyšších súdnych úradníkov), alebo k zániku právnych vzťahov justičných čakateľov, ktoré vznikli pred nadobudnutím účinnosti novej právnej úpravy. Takáto právna úprava je podľa jeho názoru v rozpore s ústavou, keďže (i) odporuje základným princípom právneho štátu, (ii) je zmätočná a (iii) je vecne nesprávna. Tvrdí, že napadnutá právna úprava umožnila, aby sa prípadne priamo zo zákona 1. mája 2011 stali vyššími súdnymi úradníkmi aj tí justiční čakatelia, pre ktorých 30. apríl 2011 – t. j. deň pred nadobudnutím účinnosti zákona – bol posledným dňom ich štátnej služby, napríklad z dôvodu skončenia ich štátnozamestnaneckého pomeru dohodou alebo výpoveďou alebo z dôvodu zániku ich štátnozamestnaneckého pomeru smrťou, prípadne aby sa sudcovia vymenovaní do funkcie sudcu prezidentom Slovenskej republiky k 1. máju 2011 stali priamo zo zákona 1. mája 2011 vyššími súdnymi úradníkmi. Navrhovateľ zároveň konštatuje, že neskúmal, či takýto prípad 1. mája 2011 nastal, a ani to nepovažuje za rozhodujúce, keďže zákonodarca nemohol pri prijímaní napadnutej úpravy predpokladať, že sa tak nestane. Okrem toho podľa navrhovateľa v čase od 1. mája 2011 do 15. mája 2011 mohol požiadať o skončenie štátnozamestnaneckého pomeru justičného čakateľa ten vyšší súdny úradník, ktorý sa stal vyšším súdnym úradníkom 1. mája 2011 na základe § 151u ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 100/2011 Z. z. Inými slovami, ten, kto už nebol v štátnozamestnaneckom pomere justičného čakateľa, mal možnosť požiadať o skončenie štátnozamestnaneckého pomeru justičného čakateľa. Ten, kto by tak urobil, od podania žiadosti by stratil status vyššieho súdneho úradníka so spätnými účinkami. Teda, od 1. mája 2011 by sa znovu stal justičným čakateľom, a to až do 31. mája 2011, kedy podľa § 151u ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 100/2011 Z. z. by zanikol jeho štátnozamestnanecký pomer justičného čakateľa. Podľa navrhovateľa tak nastala situácia, že justiční čakatelia proti svojej vôli pristúpili k podaniu žiadosti o ukončenie štátnozamestnaneckého pomeru. Vyplatenie odstupného v zmysle § 151u ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich im „*však nemôže nahradiť úsilie a stratu času venovaného odbornej príprave na výkon funkcie sudcu, zmarenie kariérneho postupu v*

inom právnickom povolani a zmarenie možnosti dosiahnuť podstatne výhodnejšie zárobkové možnosti (platové zaradenie justičných čakateľov bolo najnižšie možné vo vzťahu k dosiahnutému vzdelaniu)“.

Za podstatnú časť svojej argumentácie však navrhovateľ považuje to, že napadnutá právna úprava porušuje princíp delby moci a ústavnej rovnováhy, princíp nezávislosti súdnej moci, zákaz retroaktivity, princíp právnej istoty a ochrany oprávnenej dôvery v právny poriadok, ako aj ústavné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie garantované Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Považuje totiž za nepochybné, že právne postavenie justičných čakateľov do prijatia napadnutej právnej úpravy a vyšších súdnych úradníkov na strane druhej zakotvila ich odlišný právny status, a to vzhľadom na ich právne postavenie, práva a povinnosti vyšších súdnych úradníkov a najmä ich pracovnú náplň, a tak im ako vyšším súdnym úradníkom už napadnutá právna úprava neumožní riadnu prípravu na výkon funkcie sudcu. Následne navrhovateľ podrobnejšie porovnal právnu úpravu postavenia vyššieho súdneho úradníka na jednej strane a justičného čakateľa na strane druhej. Poukazujúc aj na to, že vyšší súdny úradník, ktorý neúspešne vykonal justičnú skúšku, a to aj opakovane, ostáva vyšším súdnym úradníkom, dospel navrhovateľ k záveru, že vyšší súdny úradník „*bol a aj je povolaním súdny úradník*“. Pri inštitúte justičného čakateľa je však situácia odlišná. Justičný čakateľ nie je súdnym úradníkom, ale pripravuje sa na výkon funkcie sudcu a v tom zmysle bol aj rozsah úkonov, ktoré vykonával, širší v porovnaní s vyšším súdnym úradníkom. Ak justičný čakateľ neprospeš ani pri opakovanej justičnej skúške, zákon predpokladal jeho odvolanie z funkcie. Justičný čakateľ, ktorý zložil justičnú skúšku, mal právo obsadiť voľné miesto sudcu. V zmysle napadnutej právnej úpravy sa však o funkciu sudcu bude musieť uchádzať vo výberovom konaní, pričom navrhovateľ tiež tvrdí, že napadnutá právna úprava nedáva záruky objektívneho a nestranného výberového konania.

Navrhovateľ tiež uvádza, že napadnuté ustanovenie § 151u zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. je podľa jeho názoru bez akýchkoľvek pochybností retroaktívne, a to pravo retroaktívne, keďže ustanovilo neprípustné spätné účinky novej právnej úpravy – zmenu a zánik doterajšieho právneho postavenia justičných čakateľov, ich práv a povinností. A to dokonca právne nevykonateľným spôsobom. S účinnosťou od 1. mája 2011 mal totiž byť zmenený právny status justičných čakateľov,

a to so spätnými účinkami od 1. januára 2011. Právo požiadať o skončenie štátnozamestnaneckého pomeru, počnúc 1. májom 2011, mali priznané zákonom tí, ktorí so zmenou svojho právneho statusu nesúhlasili. O skončenie štátnozamestnaneckého pomeru však mohli požiadať len do 15. januára 2011, t. j. v lehote, ktorá uplynula predtým, než zákon nadobudol nielen účinnosť, ale aj platnosť. Prvým májom 2011 mal skončiť štátnozamestnanecký pomer tým justičným čakaťom, ktorí by požiadali o jeho skončenie. Ak by nedošlo k zmene tejto právnej úpravy, ich štátnozamestnanecký pomer by skončil k 31. januáru 2011, teda pred nadobudnutím platnosti i účinnosti novej právnej úpravy. Napriek tomu, že táto právna úprava, ktorú navrhovateľ označuje ako nezmyselnú, bola nahradená s účinnosťou od 1. mája 2011 zákonom č. 100/2011 Z. z., považuje navrhovateľ za potrebné sa ňou zaoberať, a to s ohľadom na ustanovenie § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde, ktorý ustanovuje, že stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezov ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením.

Za pravo retroaktívne považuje navrhovateľ aj ustanovenie § 151u zákona o sudcoch a príseďiacich v znení novely č. 100/2011 Z. z., keďže mení doterajší právny status justičných čakaťov a ich práva a povinnosti. Ide tak o zmenu, ktorá je (i) v právnom štáte neprípustná, (ii) porušujúca princíp právnej istoty a ochrany oprávnenej dôvery v právny poriadok, pretože dodatočne a pozmeňujúco zasahuje do už právne uzavretých minulých skutkových a právnych stavov, (iii) porušujúca princíp proporcionality, (iv) porušujúca zákaz svojvôle a (v) úctu k právam a slobodám človeka. Justiční čakatelia totiž získali svoj právny status v súlade s právnym poriadkom pred nadobudnutím účinnosti novej právnej úpravy a tento ich právny status sa proti ich vôli kvalitatívne podstatným spôsobom zmenil alebo zanikol v dôsledku napadnutej právnej úpravy. Justiční čakatelia túto zmenu nemohli predvídať. Zároveň navrhovateľ tvrdí, že *„Miera odlišnosti pri porovnaní doterajšej a platnej právnej úpravy v právnom riešení zákonodarcu má znaky ľubovôle. Zmenou doterajšieho právneho statusu justičných čakaťov zákonodarca prekročil rámec legitímnej úvahy danej cieľom schválenej právnej úpravy.“* Navrhovateľ navrhol aj vyslovenie nesúlady ustanovení právnych predpisov, ktoré súvisia s vypustením inštitútu justičných čakaťov z právneho poriadku Slovenskej republiky.

B. Výberové konanie na funkciu sudcu

K napadnutiu právnej úpravy výberového konania na funkciu sudcu (§ 29 ods. 1 až 3 zákona o sudcoch a príseďiacich v spojení s § 11 ods. 1 zákona o sudcoch a príseďiacich) navrhovateľ uvádza, že táto vytvára značný priestor na vážne pochybnosti o objektívnosti a nestrannosti rozhodovania výberovej komisie. Navrhovateľ konštatuje, že na jednej strane uchádzač o funkciu sudcu nemusí mať žiadnu prax na súde a zároveň štyria z piatich členov výberovej komisie nemusia byť sudcami, nemusia mať ani len právnické vzdelanie, nemusia mať ani len vysokoškolské vzdelanie, stačí, ak pôsobia v sektore vysokých škôl alebo v neziskovom sektore. Keďže väčšina členov výberovej komisie je menovaná z databáz tvorených národnou radou a ministrom spravodlivosti (traja z piatich členov) a komisia rozhoduje nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých svojich členov, potom podľa navrhovateľa o tom, kto sa stane sudcom, rozhodne v konečnom dôsledku politická moc. Rovnako politická moc bude rozhodovať aj o tom, kto sa stane predsedom senátu súdu vyššieho stupňa. Podľa navrhovateľa sa tak nerešpektuje (i) Odporúčanie Výboru ministrov členským štátom k sudcom: nezávislosť, efektivita a zodpovednosť, ktoré bolo prijaté Výborom ministrov 17. novembra 2010 na 1098. zasadnutí ministerských zástupcov, ktoré zdôrazňuje, že nezávislosť sudcov je neoddeliteľnou súčasťou právneho štátu, že je nevyhnutná pre fungovanie súdneho systému a že nezávislosťou jednotlivých sudcov je zabezpečená nezávislosť súdnictva ako celku, (ii) Odporúčanie Odp (94)12 Výboru ministrov členským štátom k sudcom: nezávislosť, efektivita a zodpovednosť, ktoré odporúča, aby vlády členských štátov prijali opatrenia, ktoré zabezpečia, aby sa ustanovenia obsiahnuté v dodatku k tomuto odporúčaní [dodatok k Odporúčaní CM/Odp (2010)12] aplikovali v právnych predpisoch, či (iii) konštatovanie zo Správy o nezávislosti justičného systému v časti I – Nezávislosť sudcov Benátskej komisie, ktorú schválila na svojom 82. plenárnom zasadnutí v Benátkach v dňoch 12. a 13. marca 2010, uvedené v bode 30: „... *fungovanie súdnej rady by nemalo umožniť žiadne ústupky parlamentným väčšinám a tlakom zo strany exekutívy a nemalo by podliehať rozhodnutiam politických strán, aby mohla rada chrániť hodnoty a základné princípy justície.*“

Navrhovateľ ďalej konštatuje, že právna úprava výberového konania na funkciu sudcu je nerozlučne spojená s ustanovením zákona o súdoch o pridelení sudcu (§ 11 ods. 1), podľa ktorej je na súd sudca pridelený rozhodnutím Súdnej rady na základe výsledkov výberového konania, ktorými je Súdna rada viazaná. Navrhovateľ preto tvrdí, že zákonodarca v podstate dosiahol stav, keď o pridelení sudcu Súdna rada v podstate nerozhoduje. Tým mal zákonodarca podľa navrhovateľa porušiť čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy, ktorý túto právomoc zveruje práve Súdnej rade. Navrhovateľ tiež tvrdí, že *„neexistuje žiaden rozumný dôvod na to, aby Súdna rada bola povinná prideliť sudcov na výkon funkcie na určitý súd na základe výsledkov výberového konania, ktoré jej oznámi predseda výberovej komisie“*. Z daných dôvodov navrhovateľ identifikuje nesúlad napadnutej právnej úpravy so základnými princípmi demokratického a právneho štátu, princípom delby moci, princípom nezávislosti súdnej moci a princípom ústavnosti, a tým aj s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) ústavy.

Generálny prokurátor v tomto kontexte namieta aj nesúlad § 151r zákona o sudcoch a prísediacich, v zmysle ktorého má minister spravodlivosti právomoc menovať kandidátov na členov výberových komisií na funkciu sudcu a funkciu predsedu senátu súdu, ak tak do 31. júla 2011 neučiní Súdna rada alebo národná rada. Navrhovateľ toto ustanovenie vykladá tak, že minister spravodlivosti môže vymenovať všetkých kandidátov na členov výberových komisií na funkciu sudcu i na funkciu predsedu senátu súdu. Zároveň tvrdí, že cieľ takejto úpravy nie je legitímny a smeruje k ovládnutiu súdnej moci výkonnou mocou. Umožňuje, aby v konečnom dôsledku minister spravodlivosti rozhodoval o tom, kto bude alebo nebude sudcom a kto sa stane predsedom senátu. Výberové konanie tak nedáva záruku nestrannosti a objektívnosti a je tak neprípustným zásahom výkonnej moci do moci súdnej.

C. Výberové konanie na funkciu predsedu súdu

Paragraf 37 zákona o súdoch upravuje výberové konanie na funkciu predsedu súdu a v rámci neho v odsekoch 5 až 7 aj kreovanie a hlasovanie výberových komisií na obsadenie tejto funkcie s výnimkou obsadzovania funkcie predsedu najvyššieho súdu. Navrhovateľ túto právnu úpravu vykladá tak, že z nej vyplýva, že *„výberové komisie, ktoré*

uskutočňujú výberové konanie na funkciu predsedu súdu, sú päťčlenné. Jedného člena bude voliť Súdna rada Slovenskej republiky, jedného sudcovská rada súdu, na ktorom sa funkcia predsedu súdu obsadzuje a troch minister spravodlivosti.“. Rovnako ako pri namietaní právnej úpravy výberového konania na funkciu sudcu v predošlom bode konštatuje, že štyria z piatich členov výberovej komisie nemusia byť sudcami, nemusia mať ani len právnické vzdelanie, nemusia mať ani len vysokoškolské vzdelanie, stačí, ak pôsobia v sektore vysokých škôl alebo v neziskovom sektore. A ak niektorí z nich predsa len budú mať právnické vzdelanie, nemusia mať žiadne skúsenosti s prácou v justícii. To podľa navrhovateľa znamená, že v konečnom dôsledku predsedami všetkých okresných súdov, predsedami všetkých krajských súdov a predsedom Špecializovaného trestného súdu v Slovenskej republike sa môžu stať iba tí sudcovia, o ktorých rozhodne výkonná moc. Túto právnu úpravu preto navrhovateľ považuje za nesúladnú s princípom delby moci a princípom nezávislosti súdnej moci, a tým porušujúcu čl. 1 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 ústavy.

Navrhovateľ v tomto kontexte namieta aj nesúlad § 101c zákona o súdoch, v zmysle ktorého má minister spravodlivosti (obdobne ako podľa § 151r zákona o sudcoch a prísediacich) právomoc menovať kandidátov na členov výberových komisií na funkciu predsedu súdu, ak tak do 30. júna 2011 neučiní Súdna rada. Navrhovateľ toto ustanovenie vykladá tak, že minister spravodlivosti môže vymenovať všetkých kandidátov na členov výberových komisií na funkciu predsedu súdu. Zároveň obdobne ako pri odôvodnení návrhu nesúladu § 151r zákona o sudcoch a prísediacich tvrdí, že cieľ takejto úpravy nie je legitímny a smeruje k ovládnutiu súdnej moci výkonnou mocou. Umožňuje, aby v konečnom dôsledku minister spravodlivosti rozhodoval o tom, kto sa stane predsedom súdu. Výberové konanie tak nedáva záruku nestrannosti a objektívnosti a je tak neprípustným zásahom výkonnej moci do moci súdnej.

D. Stáž sudcov

Navrhovateľ napadol ustanovenia § 13 ods. 1 písm. c) v slovnom spojení „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov“, § 13 ods. 2 a § 35 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich pre ich nesúlad s ústavou. Navrhovateľ sa domnieva, že namietaná

právna úprava (i) „*vytvára priestor pre výraznú nerovnosť v odmeňovaní za výkon tej istej činnosti*“, (ii) „*devaluje jednu zo základných demokratických hodnôt, ktorou je nezávislosť súdov a sudcov*“, (iii) je nezrozumiteľná a zmätočná, a (iv) nie je preto v súlade so základnými princípmi právneho štátu. Navrhovateľ totiž konštatuje, že s pojmom „výkon funkcie sudcu“ zákon o sudcoch a prísediacich spája rôzne právne nároky, napríklad právo na funkčný plat sudcu, právo na ďalší plat za mesiac máj a mesiac november, právo na mesačné paušálne náhrady nákladov spojených s výkonom funkcie, právo na započítanie doby stáže do praxe rozhodujúcej na zaradenie do príslušného platového stupňa, či ďalšie právne nároky súvisiace s výkonom funkcie sudcu alebo so skončením výkonu funkcie sudcu. Sudca vykonávajúci stáž má popri týchto nárokoch aj nárok na náhradu zvýšených výdavkov. To podľa navrhovateľa znamená, že minister spravodlivosti sa môže dohodnúť so sudcom, že počas určitej doby, najviac však počas jedného roka v období piatich rokov, nemusí vykonávať súdnictvo – funkciu sudcu. Namiesto toho môže pracovať v niektorej z inštitúcií, na ktorú sa vzťahuje § 13 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 33/2011 Z. z. Napríklad môže učiť na právnickej fakulte vysokej školy, pôsobiť ako poradca na Ústavnom súde Slovenskej republiky, vykonávať riadiacu funkciu alebo inú funkciu na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky alebo byť na odbornom študijnom pobyte v tuzemskej alebo zahraničnej súdnej inštitúcii. Výkon takejto činnosti označuje zákonodarca ako stáž sudcu. Počas stáže sudca síce nemôže vykonávať funkciu sudcu, ale má právo na to, aby za obdobie, počas ktorého je na stáži, poberal plat sudcu a aby mal rovnaké nároky ako tí sudcovia, ktorí reálne vykonávajú funkciu sudcu, teda súdnictvo. Popri tom ešte podľa navrhovateľa môže sudca na stáži mať aj iné príjmy za činnosť vykonávanú počas stáže. Nerovnosť v odmeňovaní identifikuje navrhovateľ jednak v tom, že platové pomery pedagógov sú výrazne rozdielne v porovnaní so sudcami, ktorí vykonávajú alebo budú vykonávať namiesto súdnictva pedagogickú činnosť vo forme stáže na právnickej fakulte. Tiež je podľa navrhovateľa nerovnosť zakotvená aj v odmeňovaní samotných sudcov – sudcov vykonávajúcich súdnictvo na jednej strane a na strane druhej sudcov vykonávajúcich inú činnosť než súdnictvo počas stáže. Odmeňovanie sudcov počas stáže je dokonca priaznivejšie ako odmeňovanie sudcov vykonávajúcich súdnictvo, hoci sudcom na stáži nehrozí zodpovednosť za prietahy v súdnom konaní a spravidla ani zodpovednosť v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.

o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ohrozenie nezávislosti súdnej moci a princípu del'by moci identifikuje navrhovateľ v tom, že v niektorých prípadoch sa sudcovia počas stáže na ministerstve spravodlivosti podieľajú na účasti výkonnej moci na správe súdov. Počas stáže na ministerstve spravodlivosti sú priamo zapojení do vzťahov vertikálnej subordínacie a vznikajú pretrvávajúce väzby medzi sudcami a ministrom spravodlivosti.

Paragraf 13 ods. 1 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. je podľa navrhovateľa nezrozumiteľný a zmätočný, lebo umožňuje, aby sudca vykonával stáž na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy, a to „*ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov*“, t. j. aby vykonával stáž ako prípravu na výkon niektorej z riadiacich funkcií na ministerstve. Podľa navrhovateľa však nemožno pripustiť taký výklad ústavy, podľa ktorého výkon funkcie predsedu či podpredsedu súdu je výkonom „*riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov*“. V takom prípade neexistuje podľa navrhovateľa dôvod, pre ktorý by sa mal sudca počas výkonu mandátu pripravovať na výkon riadiacej funkcie na ministerstve. Okrem toho navrhovateľ uvádza, že výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky (čl. 145a ods. 2 druhá veta ústavy). Navrhovateľ tiež poukazuje aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 10/05 a rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, konkrétne na „*nález Pl. ÚS 7/02, nález Pl. ÚS 39/08*“, ktoré majú podporiť jeho závery. Pripomína, že sudca na stáži na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky sa podľa pokynov ministra spravodlivosti, štátneho tajomníka, vedúceho úradu a ďalších nadriadených štátnych zamestnancov môže podieľať napríklad na rozhodovaní v statusových veciach sudcov, pripravovať odvolania ministra spravodlivosti v konaniach, v ktorých je účastníkom konania, písať dovolania ministra spravodlivosti proti

právoplatným rozhodnutiam súdov vydaným v trestnom konaní, podieľať sa na legislatívnej činnosti atď. Uvedené sa podľa navrhovateľa v plnom rozsahu vzťahuje aj na stáž vykonávanú v „*tuzemskej súdnej inštitúcii*“ podľa § 13 ods. 1 písm. d) v spojení s § 35 ods. 2 zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z., keďže ak s tým sudca súhlasí, môže vykonávať stáž v inštitúciách uvedených v § 35 ods. 2 počas vzdelávania, prehlbovania alebo zvyšovania kvalifikácie [§ 13 ods. 1 písm. d)]. O stáži sudcu rozhoduje minister po prerokovaní s predsedom súdu, na ktorom sudca pôsobí, a s inštitúciou, v ktorej má sudca vykonávať stáž.

Právna úprava, ktorá umožňuje vzdelávanie sudcov pobytmi na tuzemských a zahraničných vzdelávacích inštitúciách (§ 35 ods. 2 zákona o sudcoch a príseďiacich), je podľa navrhovateľa v rozpore s ústavou, keďže umožňuje ministrovi spravodlivosti negovať oprávnenie Súdnej rady Slovenskej republiky rozhodovať o preložení sudcov, ktoré jej priznáva čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy. Poukazuje na situáciu, ktorá sa v minulosti stala, a to, že ministerka spravodlivosti „obišla“ rozhodnutie Súdnej rady, ktorá plne neakceptovala výsledky výberového konania na súd vyššieho stupňa, keď „neúspešných“ sudcov na tento súd zaradila na výkon stáže podľa § 13 ods. 1 písm. d) v spojení s § 35 ods. 2 druhou vetou zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. Sudcovia zároveň počas stáže nemôžu vykonávať súdnictvo. Navrhovateľ v kontexte uvedeného zdôrazňuje, že zákonodarca zákonom č. 33/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. mája zrušil možnosť dočasne prideliť sudcu na súd vyššieho stupňa (čl. I bod 2 § 12 ods. 1 zákona č. 33/2011 Z. z.), t. j. zabránil tomu, aby sudca mohol získavať odborné skúsenosti priamo podieľaním sa na rozhodovacej činnosti v senátoch na súdoch vyššieho stupňa. V demokratickom a právnom štáte nemožno podľa jeho názoru priznať výkonnej moci také oprávnenia, ktoré jej umožnia obchádzať ústavné právomoci Súdnej rady Slovenskej republiky. Z tohto dôvodu namieta súlad napadnutej právnej úpravy aj s čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy. Navrhovateľ navyše uvádza, že *„vo verejnosti sa vytvára výrazne negatívny obraz o súdnictve a silnie tlak na sudcov podporovaný kampaňou v médiách, ktorý spochybňuje ich rozhodovaciu činnosť, ich odbornosť, morálku a útočí na záruky ich nezávislosti. Takáto situácia vážne podkopáva dôveru verejnosti v súdnictvo a môže vyústiť v stratu ochoty rešpektovať rozhodnutia súdov.“* Preto *„považujem za dôležité veľmi citlivo reagovať na každú právnu úpravu, ktorá spochybňuje nezávislosť súdnej moci v Slovenskej*

republike“. Pri výklade pojmu „nezávislosť súdnej moci“ poukazuje aj na už v tomto rozhodnutí čiastočne parafrázované Odporúčanie Výboru ministrov členským štátom k sudcom: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť, ktoré bolo prijaté Výborom ministrov 17. novembra 2010 na 1098. zasadnutí ministerských zástupcov. Napadnutá právna úprava sa však podľa jeho názoru odporúčaniam priecí, pretože vytvára značný priestor na spochybnenie vonkajšej i vnútornej nezávislosti sudcov.

E. Účasť verejnosti na výberových konaniach a na justičnej skúške, písomné vyhlásenie sudcu a kandidáta na sudcu a ochrana osobných údajov

Navrhovateľ považuje za nesúladne s ústavou a dohovorom aj ustanovenia § 28 ods. 5 a 6 zákona o sudcoch a prísediacich, § 37 ods. 10 zákona o súdoch a § 14a zákona o Justičnej akadémii, ktoré upravujú možnosť prítomnosti verejnosti na výberových konaniach na funkciu sudcu a funkciu predsedu súdu, zverejňovanie údajov o uchádzačoch o tieto funkcie a prítomnosť verejnosti na odbornej justičnej skúške. Túto právnu úpravu považuje za neprimeranú, nedôvodnú a neprípustnú zásah do ústavných práv garantovaných čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý garantuje každému právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života a právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe. Tento podľa jeho názoru nerešpektuje ústavné limity prípustného obmedzenia základných práv a slobôd podľa čl. 13 ods. 3 ústavy a nedbá na podstatu a zmysel práv. Taktiež obmedzenie neplatí rovnako pre všetky prípady a nepoužíva sa na ustanovený cieľ. Podľa jeho názoru „[l]aická verejnosť nedokáže posúdiť, či uchádzači o funkciu sudcu majú schopnosti a odborné znalosti potrebné na výkon funkcie sudcu, ani či majú zdravotné fyzické a psychické predpoklady na výkon funkcie sudcu“. Napadnutá právna úprava tak nemá zmysel a jej deklarovaný cieľ, ktorým je transparentnosť výberových konaní, ňou dosiahnuť nemožno. Obdobné platí pre účasť verejnosti na výberovom konaní na predsedu súdu a účasť verejnosti na odbornej justičnej skúške. Nasledovná argumentácia sa teda mutatis mutandis vzťahuje aj na tieto výberové konania a na odbornú justičnú skúšku. Overovanie zdravotného stavu a psychickej vyrovnanosti uchádzačov o funkciu sudcu pred verejnosťou na verejnom výberovom konaní preto navrhovateľ považuje za neprípustnú

zásah do práv chránených čl. 19 ústavy. Obdobne považuje zverejňovanie všetkých žiadostí uchádzačov o zaradenie do výberového konania na obsadenie voľného miesta sudcu, ich profesijných životopisov a motivačných listov na internete za zverejnenie osobných údajov uchádzačov o funkciu sudcu, t. j. dátumu narodenia, trvalého pobytu, údajov o zdravotnom stave a ďalších údajov.

Navrhovateľ ďalej dôvodí tým, že právna úprava možnosti vznesenia odôvodnených výhrad voči uchádzačom zo strany verejnosti (aj anonymne) „*hraničí s pranierovaním uchádzačov o funkciu sudcu. Pritom nič nerieši. Názory laickej verejnosti na to, kto by mal byť alebo nemal byť sudcom, nie sú a ani nemôžu byť objektívne. Laická verejnosť môže vyjadriť iba svoju sympatiu alebo nesympatiu ku konkrétnym uchádzačom - splnenie zákonných predpokladov musí overiť výberová komisia.*“. Chýba jej tak zmysel a účel. Keďže výberová komisia sa má výhradami zaoberať a výberová komisia môže, ale aj nemusí požadovať vysvetlenie od dotknutých osôb, nemožno vylúčiť, že výberová komisia bude pri svojom rozhodovaní ovplyvnená práve týmito výhradami. Výberová komisia tiež podľa jeho názoru nemá prakticky možnosť overiť si pravdivosť týchto výhrad. V prípade, že sa výberová komisia rozhodne zaoberať vznesenými výhradami a požiada dotknuté osoby o ich vyjadrenie, tento postup bude podľa navrhovateľa zrejme súčasťou výberového konania, ktoré už bude verejné. Uchádzač o funkciu sudcu tak bude musieť verejne reagovať na výhrady, ktoré môžu byť nepravdivé, osočujúce či hanlivé. Navrhovateľ zastáva názor, že také konanie môže predstavovať neprípustný a neodôvodnený zásah do práva na zachovanie osobnej cti a dobrej povesti, ktoré je garantované tak čl. 19 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 8 dohovoru. Keďže je na diskrecii výberovej komisie, ako sa v jednotlivých prípadoch bude zaoberať výhradami, zákonodarca mal týmto podľa názoru generálneho prokurátora ustanoviť nerovnané podmienky pre uchádzačov o funkciu sudcu. Navrhovateľ tiež považuje za dôležité, že uchádzač o funkciu sudcu, nie je verejne činnou osobou. Navrhovateľ sa taktiež domnieva, že napadnuté ustanovenia (možnosť vznesenia výhrad voči kandidátom) nerešpektujú ani požiadavku legitimacy, legality a proporcionality, a to z dôvodov obdobných ako ustanovenia o verejnosti výberových konaní. Vzhľadom na možnosť vzniesť dôvodné výhrady voči kandidátom na funkciu predsedu súdu navrhovateľ ešte dodáva, že pokiaľ sa o takúto funkciu uchádza sudca, možno očakávať cielené útoky tých účastníkov konania, ktorí v súdnom spore neboli úspešní. Takáto právna

úprava tak môže vystaviť uchádzačov o funkciu predsedu súdu hanobeniu, pranierovaniu a perzekúcii.

K možnosti účasti verejnosti na odbornej justičnej skúške ešte navrhovateľ dodáva, že nová právna úprava vytvorila nerovnosť medzi tými, ktorí od nadobudnutia účinnosti tohto zákona budú skladať odbornú justičnú skúšku, a tými, ktorí budú skladať advokátsku skúšku alebo notársku skúšku, ktoré sa na účely vymenovania do funkcie sudcu považujú za odbornú justičnú skúšku. Tieto však nie sú verejné. Prítomnosť verejnosti ďalej podľa generálneho prokurátora môže pôsobiť rušivo a *„nemožno vylúčiť ani cieleňú kampaň proti skúšanému s rušivými momentmi. A nielen to, následne môžu byť menovite znevažovaní niektorí vyšší súdni úradníci a právni čakatelia prokuratúry. Anonymnej verejnosti nič nebráni verejne a s neznalosťou veci posudzovať priebeh konania skúšky, posudzovať úroveň jednotlivých skúšaných, aj urážlivým spôsobom, a tým narušiť ich vážnosť v rodine, v súkromí, v zamestnaní.“*

K zverejňovaniu zoznamu blízkych osôb podľa § 28 ods. 7 zákona o sudcoch a prísediacich a § 37 ods. 11 zákona o súdoch (teda povinnosti spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania predložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uchádzač uvedie zoznam jemu blízkych osôb, ktoré sú sudcami, zamestnancami súdov, ministerstva vrátane rozpočtových alebo príspevkových organizácií v pôsobnosti ministerstva alebo členmi výberovej komisie) navrhovateľ uvádza, že takáto právna úprava reálne umožňuje, hoci priamo neustanovuje, obmedzenie prístupu k verejným funkciám za rovnakých podmienok či poškodenie, alebo znevýhodnenie uchádzačov o funkciu sudcu alebo funkciu predsedu súdu, ak majú v justícii alebo na ministerstve príbuzných alebo iné blízke osoby, a to bez ohľadu na to, či udržiavajú vzájomné vzťahy a či ich vzťahy sú alebo nie sú priateľské. Následne tak právna úprava umožňuje porušenie základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 12 ods. 2 ústavy. Táto právna úprava podľa navrhovateľa tiež nezabezpečí deklarovaný cieľ – transparentnosť výberového konania. Navrhovateľ zároveň zverejňovanie osobných údajov blízkych osôb uchádzačov o funkciu sudcu a funkciu predsedu súdu na internete, a to aj bez ich súhlasu, bez ich vedomia, a dokonca aj proti ich vôli považuje za nezlučiteľné so základnými ľudskými právami a slobodami garantovanými ústavou a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

F. Odmeňovanie sudcov a prokurátorov

Nesúladi § 69 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich, čl. I bodu 29 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypúšťa ustanovenie § 79 zo zákona o sudcoch a prísediacich, a čl. IV zákona č. 33/2011 Z. z. s ústavou navrhovateľ odôvodnil (i) zmätočnosťou napadnutej právnej úpravy, (ii) jej vecnou nesprávnosťou, (iii) neakceptovateľnosťou v súčasných podmienkach a tým, že (iv) vykazuje znaky porušenia ústavného zákazu nútenej práce. Prvé dva dôvody sa týkajú § 69 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich, ktorý ustanovil, že *„[f]unkčný príplatok za výkon funkcie podľa odseku 2 patrí sudcovi najvyššieho súdu, ktorý podľa rozvrhu práce rozhoduje o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd za predpokladu, že v predchádzajúcom mesiaci mal pridelenú najmenej jednu vec, v ktorej konal v prvom stupni Špecializovaný trestný súd. Zastupujúci sudca sudcu podľa predchádzajúcej vety má nárok na tento príplatok len, ak nastane okolnosť, pre ktorú v danej veci nemôže konať sudca senátu, ktorý má pridelenú vec náhodným výberom.“*. Navrhovateľ nesúhlasí s tvrdením dôvodovej správy, v ktorej sa uvádza, že touto právnou úpravou sa precizuje doterajšia úprava priznávania príplatku pri rozhodovaní o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu tak, že sa nárok na príplatok odvíja od reálneho výkonu rozhodovania o spomenutých opravných prostriedkoch. Navrhovateľ naopak tvrdí, že úprava je zmätočná a nesprávna, keďže v zmysle zákona v predmetnej veci (opravné prostriedky) súdy rozhodujú zásadne v senátoch, nikdy nerozhoduje samosudca. Preto ani príplatok nemôže patriť sudcovi. Sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedeným v napadnutom ustanovení teda podľa navrhovateľa nie je len sudca spravodajca, resp. poverený sudca podľa čl. 39 ods. 1 rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale každý zákonný sudca v tejto veci určený ako člen konkrétneho senátu rozvrhom práce na príslušný rok. Navrhovateľ tiež uvádza, že ustanovenie § 51 zákona o súdoch vo vzťahu k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ustanovuje spôsob pridelenia vecí podľa rozvrhu práce jednotlivým senátom, nie jednotlivým sudcom. Z daného podľa navrhovateľa *„jednoznačne vyplýva, že dikcia predmetného ustanovenia sa mala zásadne týkať senátu“*. Za nezrozumiteľné považuje navrhovateľ aj určenie obdobia „pridelenia“ takej veci, čo má zakladať nárok na príplatok. Generálny prokurátor tvrdí, že obdobie na pridelenie príplatku

bolo potrebné ohraničiť na celé konanie vo veci. Podľa neho „[m]esiacom, v ktorom má senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pridelenú vec, v ktorej konal v prvom stupni špecializovaný trestný súd, je teda mesiac, resp. mesiace, v ktorých skutočne prebieha v takej veci konanie pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky“. Navrhovateľ preto uvádza, že obmedzenie nároku na príplatok len na jeden (prvý) mesiac konania pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky nemá z hľadiska vecnej podstaty tohto nároku legálne opodstatnenie. Namietaná právna úprava tak podľa jeho názoru nerešpektuje čl. 1 ods. 1 ústavy, je mäťúca, nepredvídateľná a znižuje už dosiahnuté platové pomery sudcov.

Zrušenie právnej úpravy pridelovania odmeny sudcom a prokurátorom za inú ako rozhodovaciu činnosť (čl. I bod 29 zákona č. 33/2011 Z. z. a čl. IV zákona č. 33/2011 Z. z.) je podľa navrhovateľa pri súčasných platových pomeroch sudcov neakceptovateľné, keďže vytvára priestor, aby sudcovia vykonávali činnosti v prospech súdnictva bezodplatne, čo obsahovo podľa neho naznačuje nútenú prácu, ktorá nie je ústavou povolená (napríklad člen komisie na prieskum rozhodovacej činnosti, plynulosti a dôstojnosti vedenia súdneho konania pre účely hodnotenia sudcu, povinnosť sudcu prispievať svojich skúsenosťami a schopnosťami pri odbornej príprave funkčne mladších sudcov a ďalších zamestnancov súdov, vypracovanie stanovísk v rámci legislatívneho procesu atď.). Uvedené sa podľa navrhovateľa týka aj prokurátorov.

G. Skončenie dočasného pridelenia sudcu

Inštitút dočasného pridelenia sudcu aj na súd vyššieho stupňa bol podľa navrhovateľa vhodný v rámci prípravy na výkon povolania na súde vyššieho stupňa. Zákonodarca však v novelizovanom znení § 12 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich zrušil možnosť dočasného pridelenia sudcu na súd vyššieho stupňa a ponechal len možnosť pridelenia sudcu na súd toho istého stupňa, na akom funkciu sudcu vykonáva. Napadnutým prechodným ustanovením (§ 151p zákona o sudcoch a prísediacich) navyše ustanovil skončenie dočasného pridelenia sudcov, ktorí boli dočasne pridelení na súd vyššieho stupňa, a to k 1. máju 2011. O dočasnom pridelení sudcu rozhodovala a rozhoduje Súdna rada. Generálny prokurátor identifikuje nesúlad prechodného ustanovenia, konkrétne § 151p zákona o sudcoch a prísediacich v spojení s § 12 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich s ústavou v tom, že zákonodarca (i) priamo zákonom zasiahol do existujúcich právnych

vzťahov, ktoré majú zmluvný charakter, (ii) zasiahol aj do už vydaných rozhodnutí Súdnej rady Slovenskej republiky, konkrétne do rozhodnutí o dočasnom pridelení sudcu na súd vyššieho stupňa vydaných pred nadobudnutím účinnosti novej právnej úpravy, a (iii) bez akýchkoľvek relevantných dôvodov sa rozhodol pre iný model prípravy na povolanie sudcu, a to aj mimo kariérneho postupu. Preto podľa názoru navrhovateľa zákonodarca porušil základné princípy demokratického a právneho štátu, princíp del'by moci, princíp nezávislosti súdnej moci, princíp ústavnosti, právo na súdnu a inú právnu ochranu a zákaz retroaktivity a prekročil svoje ústavné oprávnenie ustanoviť podmienky dočasného pridelenia sudcu (čl. 148 ods. 2 ústavy).

H. Zánik funkcie predsedov grémií a kolégií

Navrhovateľ tvrdí, že právna úprava, ktorá predpokladá ukončenie výkonu funkcie predsedu grémia a predsedu kolégia zo zákona (§ 151q zákona sudcoch a prísediach), a to dňom 1. novembra 2011, porušuje zákaz retroaktivity, princíp del'by moci, princíp nezávislosti súdnej moci i princíp ústavnosti a práva na súdnu a inú právnu ochranu.

Konštatuje, že fakt dočasnosti funkcie predsedu grémia alebo predsedu kolégia, ktorí sú volení sudcami, neoprávňuje národnú radu zákonom do tejto funkcie zasiahnuť, a tak zasiahnuť do právnych vzťahov, ktoré vznikli pred prijatím napadnutej právnej úpravy. Podľa názoru navrhovateľa to odporuje aj zákonom predpokladaným spôsobom ukončenia funkcie predsedu grémia a predsedu kolégia.

I. Oprávnenie ministra spravodlivosti stať sa účastníkom disciplinárneho konania namiesto Súdnej rady

Podľa § 151s zákona o sudcoch a prísediach v disciplinárnom konaní začatom na návrh Súdnej rady, ktoré nie je právoplatne skončené k 30. aprílu 2011, sa stáva účastníkom tohto konania namiesto Súdnej rady od 1. mája 2011 minister. Paragraf 151t zákona o sudcoch a prísediach následne uvádza, že ak o návrhu na zrušenie rozhodnutia ministra alebo Súdnej rady o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu vydaného pred 1. májom 2011 nebolo rozhodnuté podľa predpisov účinných do 30. apríla 2011, rozhodne o ňom v prebiehajúcom disciplinárnom konaní disciplinárny súd, ktorý rozhodne aj o návrhu na zrušenie takého rozhodnutia podanom po 30. apríli 2011. Disciplinárny súd

rozhodne o návrhu do 31. mája 2011 a svoje rozhodnutie doručí sudcovi podľa § 131 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich. Navrhovateľ napáda súlad uvedenej právnej úpravy a konštatuje, že táto úprava nadväzuje na to, že Súdnej rade bola odňatá právomoc iniciovať disciplinárne konanie proti sudcovi. Navrhovateľ tvrdí, že napadnutá právna úprava je (i) v právnom štáte neprípustná a (ii) porušujúca zákaz retroaktivity, princíp del'by moci a princíp nezávislosti súdnej moci. Návrh odôvodňuje tým, že takáto právna úprava „*zvádza k výkladu, že jej jediným cieľom je, aby minister spravodlivosti uplatnením získaných dispozičných oprávnení mohol zasiahnuť do činnosti disciplinárneho súdu v konaniach, ktoré začali pred nadobudnutím účinnosti namietanej právnej úpravy*“.

J. Oprávnenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vyžadovať zo súdnych spisov podklady, informácie a vyjadrenia

Navrhovateľ namietol aj neústavnosť § 72 ods. 2 zákona o súdoch a taktiež jeho nesúlad s dohovorom. Podľa tohto ustanovenia je *ministerstvo spravodlivosti na účely plnenia svojich určených zákonných úloh oprávnené nahliadať do súdneho spisu a vyžiadať si súdny spis, robiť si z neho odpisy, výpisy a kópie, ako aj vyžadovať iné podklady, informácie alebo vyjadrenia. Navrhovateľ tvrdí nesúlad tohto ustanovenia s princípom del'by moci a nezávislosti súdnej moci. Uvádza, že ministerstvo spravodlivosti i samotný minister získavajú prístup k neukončeným veciam, hodnotia konanie a rozhodovanie súdov a verejne vyslovujú svoje právne názory, čím ovplyvňujú verejnú mienku a vytvárajú tlak na sudcov. Zákonodarca musí podľa generálneho prokurátora starostlivo vážiť každú právnu úpravu, ktorá ohrozuje alebo môže ohroziť alebo spochybniť vonkajšiu alebo vnútornú nezávislosť súdnej moci. Navrhovateľ poukazuje aj jedno zo stanovísk Benátskej komisie, ktoré cituje Odporúčanie R (94) 12 Výboru ministrov Rady Európy – princíp I bod 2 písm. c) (navrhovateľ mal zrejme na mysli samotné odporúčanie, pozn.): „*V rozhodovacom procese by sudcovia mali byť nezávislí a mali by konať bez akýchkoľvek obmedzení, nevhodného vplyvu, úplatkov, nátlaku, hrozieb alebo zasahovania, priameho alebo nepriameho, z akéhokoľvek dôvodu alebo zo strany akejkol'vek osoby. Zákon by mal ustanoviť postihy voči osobám, ktoré sa snažia ovplyvniť sudcov ktorýmkoľvek z uvedených spôsobov. Sudcovia by mali mať úplnú slobodu, aby mohli rozhodovať nestranne, na základe svojho vedomia a svedomia a vlastného posúdenia skutočnosti a na základe**

platných zákonných noriem. Sudcovia by nemali byť povinní podávať správy o svojich konaniach nikomu mimo rámca súdnictva.“ Generálny prokurátor si predmetnú časť odporúčania vykladá tak, že spisy sudcu by nemal posudzovať nikto mimo súdnej moci.

IV.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval návrh navrhovateľov na neverejnom zasadnutí pléna a dospel k záveru, že návrh spĺňa náležitosti ustanovené v § 20 a § 37 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ako aj procesné podmienky, za ktorých ústavný súd môže vec prerokovať a rozhodnúť o návrhu. Na základe týchto skutočností ústavný súd rozhodol uznesením č. k. PL. ÚS 102/2011-65 z 5. októbra 2011 o prijatí návrhu na ďalšie konanie (§ 25 ods. 1 a 3 zákona o ústavnom súde).

Po prijatí návrhu na ďalšie konanie vyzval ústavný súd navrhovateľov, národnú radu a vedľajšieho účastníka v konaní o súlade právnych predpisov – vládu Slovenskej republiky, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Účastníci konania na verejnom prerokovaní veci netrvali.

A. Vyjadrenie národnej rady

Na výzvu ústavného súdu sa k návrhom vyjadril predseda národnej rady. Stanovisko bolo ústavnému súde doručené 17. februára 2012.

V stanovisku národná rada, reagujúc na **postavenie justičných čakateľov**, poukázala na to, že zákonodarca schválil novú koncepciu výberu kandidátov na funkciu sudcu na základe argumentov predkladateľa zákona, že doterajší spôsob výberu justičných čakateľov bol jedným z príčin vzniku vysokej nedôvery verejnosti v súdny systém. Nezávislé súdnictvo je podľa národnej rady jedným z pilierov právneho štátu a jedným z nástrojov vytvárania nezávislého súdnictva je požiadavka transparentnosti výberu uchádzačov. Národná rada uznáva, že právne postavenie justičného čakateľa bolo iné ako právne postavenie vyššieho súdneho úradníka, i tak však podľa nej platná právna úprava poskytuje dostatočný priestor na to, aby sa aj vyšší súdni úradníci mohli riadne pripraviť na výkon funkcie. Vyšší súdny úradník koná a rozhoduje na základe poverenia sudcu

a vykonáva úkony v občianskom súdnom konaní aj v trestnom konaní, ktoré možno považovať za prípravu na výkon funkcie sudcu. Národná rada ďalej konštatuje, že zákonodarca má právo rozhodnúť, akú koncepciu zákonnej úpravy výberu kandidátov na funkciu sudcu prijme. Uvádza, že vzhľadom na súčasnú situáciu v justícii akceptovala požiadavku predkladateľa zákona o nevyhnutnosti transparentného výberu uchádzačov s možnosťou verejnej kontroly, a tvrdí, že rešpektovala pritom limity ústavnosti a podporila nezávislé fungovanie súdnictva. Nestotožňuje sa s názorom, že prechodné ustanovenie o transformácii funkcie justičného čakaťa alebo o zániku tejto funkcie (§ 151u zákona o sudcoch a prísediacich) je retroaktivitou pravou. Poukazuje na rozhodnutie ústavného súd č. k. PL. ÚS 25/05-51 a vychádza z toho, že prechodné ustanovenia sú neoddeliteľnou súčasťou takmer každej úpravy a ich funkciou je zabezpečiť v zásade plynulý prechod z dosiaľ platného a účinného režimu právnej úpravy do ich nového právneho režimu s tým, že sa má nimi eliminovať právne vákuum navodzujúce právnu neistotu a majú sa jasne určiť pravidlá aplikácie starej, resp. aj novej právnej úpravy na už v minulosti vzniknuté právne vzťahy. Spätné pôsobenie intertemporálnych ustanovení do minulosti nemožno celkom vylúčiť. Národná rada tiež pripomína, že ústavný súd vyslovil, že zákonodarca môže výnimočne uplatniť retroaktívne ustanovenia na úpravu nových (existujúcich) právnych stavov, pričom musí preukázať „závažné dôvody všeobecného záujmu, ktoré si môže vyžiadať alebo odôvodniť prelomenie zásady zákazu spätnej pôsobnosti v prospech slobodnej tvorby právnej úpravy zo strany zákonodarcu“ (PL. ÚS 3/00). Ďalej tvrdí, že parlament musí mať možnosť prijímať zmeny v právnej úprave, ktoré reagujú na zmenu situácie, pričom legitímnym cieľom novej právnej úpravy je predovšetkým zabezpečenie transparentnosti výberových konaní. Je totiž vo verejnom záujme, aby do funkcie sudcov boli vybraní takí uchádzači, ktorí v otvorených výberových konaniach pod kontrolou verejnosti preukážu, že spĺňajú všetky zákonom ustanovené predpoklady na výkon funkcie sudcu. Národná rada tak § 151u zákona o sudcoch a prísediacich považuje za nepravo retroaktívny a dodržiavajúci ústavné limity.

*Predseda národnej rady ďalej k argumentom navrhovateľov uvedeným vo vzťahu k právnej úprave **pridelenia sudcu a preloženia sudcu** uvádza, že zákonodarca prijal koncepciu zákonnej úpravy v tom zmysle, že voľné miesta sudcov na všetkých stupňoch sa*

*budú obsadzovať výlučne výberovým konaním. Zároveň sa upustilo aj od podmienky vekového cenzu, pretože za rozhodujúce kritérium sa bude považovať odborná a morálna spôsobilosť uchádzača o funkciu sudcu. Podľa názoru národnej rady navrhovateľa nepreukázali, že napadnuté ustanovenia sú v rozpore s nimi citovanými článkami ústavy, a rovnako nepreukázali rozpor právnej úpravy, ktorou sa obmedzujú podmienky dočasného pridelenia sudcu. V súvislosti so zrušením možnosti **dočasne pridelit' sudcu** na súd vyššieho stupňa národná rada ďalej konštatuje, že sa nestotožňuje s názorom navrhovateľov. Pripustenie možnosti, aby sa na výberovom konaní na súd vyššieho stupňa zúčastnil sudca, ktorý bol predtým dočasne pridelený na tento súd, môže predstavovať podľa národnej rady prekážku pre rovnaký prístup všetkých uchádzačov na funkciu na súde vyššieho stupňa. Národná rada uvádza, že sa ako zákonodarca stotožnila s argumentom predkladateľa zákona, že nedostatkom doterajšej úpravy bola skutočnosť, že sudca, ktorý bol dočasne pridelený napríklad z okresného súdu na krajský súd, bol zákonným sudcom bez toho, aby bola overená jeho odborná spôsobilosť na vykonávanie funkcie na súde vyššieho stupňa. K prechodnému ustanoveniu, ktoré normuje ukončenie dočasného pridelenia sudcu na súd vyššieho stupňa, ktoré bolo založené pred účinnosťou napadnutej právnej úpravy, národná rada uvádza, že s argumentmi navrhovateľov o jeho rozpore s ústavou nesúhlasí. Na jednej strane národná rada tvrdí, že inštitút dočasného pridelenia nemal zmluvný charakter, ako to uvádza navrhovateľ, a na strane druhej odmieta aj tvrdenie navrhovateľov o neprípustnej retroaktivite prechodného ustanovenia. Národná rada uvádza argumenty obdobné jej už uvedeným argumentom k namietanému nesúladu prechodného ustanovenia § 151u zákona o sudcoch a príseďiacich a dospieva k rovnakému záveru o tom, že ustanovenie je len nepravo retroaktívne a neporušuje žiadne ustanovenie ústavy. Ďalej národná rada uvádza, že sa sama ako zákonodarca pri schvaľovaní zákona stotožnila s argumentmi predkladateľa zákona v tom, že účelom dočasného pridelenia sudcu je „zabezpečenie riadneho chodu súdnictva“, a nie obchádzanie kariérneho postupu sudcu na súd vyššieho stupňa. Pripustenie možnosti, aby sa výberového konania na súd vyššieho stupňa zúčastnil sudca, ktorý bol predtým (aj niekoľko rokov) dočasne pridelený na tento súd, môže znamenať prekážku pre rovnaký prístup všetkých uchádzačov k funkcii sudcu na súd vyššieho stupňa. Národná rada uviedla, že sudcovia mohli na súde vyššieho stupňa pôsobiť pri dočasnom pridelení bez toho, aby ich odborná spôsobilosť vykonávať funkciu na súde vyššieho stupňa*

bola overená vo výberovom konaní. Preto národná rada považovala za potrebné, aby kandidát absolvoval transparentné výberové konanie, kde sa preukáže, či splňa podmienky na výkon funkcie sudcu na súde vyššieho stupňa.

K problematike **stáže sudcov** národná rada uvádza, že napadnutú právnu úpravu nepovažuje za rozpornú s ústavou. Cieľom vykonávania stáže vo všetkých subjektoch obsiahnutých v § 13 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich je podľa stanoviska národnej rady zvýšiť odborný rast sudcu a získanie nových skúseností, nie bezprostredný výkon štátnej moci. Inštitút stáže na tuzemskej alebo zahraničnej vzdelávacej inštitúcii zas podľa názoru národnej rady nemožno porovnávať s inštitútom dočasného pridelenia alebo preloženia sudcov, pretože zákon výslovne ustanovuje, že počas trvania študijného pobytu v tuzemských a zahraničných inštitúciách sudca nesmie rozhodovať o veciach patriacich do vecnej pôsobnosti súdov. Z tohto dôvodu neakceptuje národná rada názor navrhovateľa, že ide o obchádzanie právomoci Súdnej rady. Z uvedených dôvodov odmieta nesúlad predmetných ustanovení s citovanými ustanoveniami ústavy.

*K napadnutiu právnej úpravy verejnosti výberových konaní a verejnosti justičnej skúšky a k písomnému vyhláseniu sudcu a kandidáta na sudcu, ktorá obsahuje podmienky výberového konania na funkciu sudcu a povinnosti predsedu súdu vyplývajúce z verejného výberového konania, národná rada uvádza, že čl. 8 dohovoru sa vzťahuje na ochranu súkromného a rodinného života, najmä právo žiť podľa vlastnej predstavy, teda nezávisle od názoru verejnosti. Podľa rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Brugemann a Scheuten v. Spolková republika Nemecko* z 12. 7. 1977 sa nárok na rešpektovanie súkromného života automaticky redukuje v závislosti od toho, do akej miery jednotlivec sám dáva svoj súkromný život do kontaktu s verejným životom. S ohľadom na význam a charakter sudcovskej funkcie, ktorá je celoživotným povoláním, je podľa národnej rady opodstatnené, aby výber na túto funkciu v čo najväčšej možnej miere zabezpečil výber takých kandidátov, ktorí najlepšie zodpovedajú zákonom určeným kritériám. Pripomína, že aj ústava v čl. 35 ods. 2 umožňuje zákonom ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolání a činností. Transparentnosť výberových konaní na funkciu sudcu je jednou z nevyhnutných podmienok pre riadne fungovanie súdnictva*

a garanciu nezávislosti súdnej moci, preto z toho aspektu považuje národná rada za únosné, že uchádzači musia „strpieť“ aj určitý zásah do svojich práv. Zverejňovanie životopisov a motivačných listov nepovažuje za porušovanie základných práv zakotvených v čl. 19 ústavy. Transparentnosť výberových konaní je podľa národnej rady nástrojom, ktorým by sa mali eliminovať negatívne javy, ktoré vznikali pri výbere kandidátov. Zákonodarca sa tak stotožnil s takou koncepciou výberového konania, ktorá predpokladá účasť verejnosti vo všetkých fázach výberového konania, od jeho vyhlásenia až po konečné rozhodnutie. Úlohou „laickej verejnosti“ nie je podľa stanoviska národnej rady v zmysle zákona posudzovať, či uchádzači spĺňajú odborné predpoklady na výkon funkcie, ale má plniť kontrolnú funkciu. Práve v tom je podľa národnej rady garancia toho, že prípadné neodôvodnené zásahy do výberového konania budú eliminované. Takýto postup pokladá za legitímny. Národná rada ďalej pripomína, že overovanie zdravotného stavu a psychickej vyrovnanosti boli kritériá, ktoré sa uplatňovali aj pred účinnosťou novely. Aj keď právna úprava neobsahuje konkrétny postup na aplikáciu, je národná rada toho názoru, že komisia zvolí vhodný postup, aby uchádzači s ohľadom na verejné výberové konanie neutrpeli žiadnu „ujmu“ na svojich právach. K návrhu navrhovateľov týkajúcemu sa vznášania námietok vo výberových konaniach voči uchádzačom národná rada konštatuje, že v prípade, ak by v priebehu tohto procesu boli porušené práva uchádzača, má možnosť tak ako každý iný občan domáhať sa nápravy na súde. Navrhovateľom identifikovanú nerovnosť medzi tými uchádzačmi, ktorí od nadobudnutia účinnosti tohto zákona budú skladať odbornú justičnú skúšku „verejne“, a tými, ktorí sa budú uchádzať o funkciu sudcu z radov advokátov alebo notárov, pretože advokátska a notárska skúška sa i naďalej považujú za odbornú justičnú skúšku, národná rada nevidí, pretože výberové konanie na funkciu sudcu je pre všetkých uchádzačov rovnaké. Národná rada teda nepovažuje predmetné napadnuté ustanovenia právnych predpisov za rozporné s ústavou. K predkladaniu zoznamu blízkych osôb kandidátmi na funkciu sudcu a predsedu súdu národná rada uvádza, že túto povinnosť nepovažuje za nezlučiteľnú so základnými ľudskými právami. Odkazuje na svoju už uvedenú argumentáciu a poukazuje na to, že povinnosť uvádzať niektoré údaje o blízkych osobách mali sudcovia aj dosiaľ (napr. deklarácia majetkových pomerov blízkych osôb v majetkovom priznaní). Okrem toho podľa národnej rady povinnosť zverejniť zoznam blízkych osôb ešte neznamená, že takýto uchádzač bude diskriminovaný vo výberovom

konaní. Z tohto aspektu nepovažuje túto úpravu za rozpornú so základnými ľudskými právami a slobodami. Národná rada tiež argumentuje tým, že «podľa kapitoly II b. 19 odporúčania Rady Európy 2010 sú súdne konania vedené vo verejnom záujme, preto zásah do „súkromného a rodinného života“ akým je zverejnenie zoznamu sudcovi blízkych osôb vzhľadom na verejný záujem vedenia súdnych konaní, by mal sudca strpieť».

K námietkam navrhovateľov týkajúcim sa **výberového konania na funkciu sudcu** s ohľadom na kreovanie výberových komisií národná rada považuje za zrejmé, že napadnutá právna úprava nie je v rozpore s ústavou jednak z dôvodu, že ústava neurčuje, aký podiel na riadení a správe súdov majú mať orgány sudcovskej samosprávy. Rovnako nesúhlasí s názorom navrhovateľov o porušení princípu nezávislosti súdnictva. Z platnej právnej úpravy § 29 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich totiž podľa názoru národnej rady vyplýva, že za kandidáta na člena výberovej komisie možno zvoliť alebo vymenovať len osobu, ktorá má morálne a odborné predpoklady na nestranný výkon funkcie člena výberovej komisie, ktorá je spôsobilá posúdiť uchádzača podľa § 28 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich a ktorá pôsobí najmä v sektore vysokých škôl, neziskovom sektore alebo vykonáva právnické povolanie. To národná rada považuje za kľúčové. Rovnako to platí aj pre voľbu člena výberovej komisie voleného sudcovskou radou. Na argument navrhovateľov o tom, že právna úprava umožňuje, aby štyria z piatich členov výberovej komisie neboli sudcami a nemali ani vysokoškolské vzdelanie, národná rada uvádza repliku tým, že rovnako možno konštatovať, že právna úprava umožňuje, aby aj všetci piati členovia boli z radov sudcov. Konštatuje tak, že z tohto pohľadu odmieta argumenty navrhovateľov, že v konečnom dôsledku o tom, kto bude sudcom, rozhodne politická moc.

Na argument navrhovateľov, podľa ktorých Súdna rada už nie je oprávnená rozhodovať ani o pridelení sudcov na jednotlivé súdy, čo jej priznáva čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy, pretože je viazaná výsledkami výberového konania, národná rada odpovedá, že podľa § 28 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich sa každé voľné miesto sudcu určené ministrom obsadzuje na základe výberového konania, ak sa neobsadzuje preložením sudcu na súd toho istého stupňa. Takýto postup je podľa nej legitímny, pretože aj počet sudcov je determinovaný prostriedkami štátneho rozpočtu, ktorým je viazaný aj minister. Z tohto hľadiska nie je reálne možné, aby o počte sudcov na jednotlivých súdoch

rozhodovala Súdna rada. Okrem toho úlohou Súdnej rady je zabezpečiť legitimitu sudcovskej moci. Súčasťou legitimacy sudcov však podľa stanoviska národnej rady nie je určovanie počtu sudcov, to patrí do výkonu správy súdnictva. Národná rada ešte uvádza, že výberové konanie sa vyhlasuje na konkrétny súd, a tým je vlastne „vyriešený“ aj súhlas kandidáta s pridelením na konkrétny súd.

K argumentom navrhovateľov založeným na námietkach k § 151r zákona o sudcoch a prísediacich, podľa ktorého prví kandidáti na členov výberových komisií podľa § 29 sa zvolia alebo vymenujú najneskôr do 31. júla 2011, ak nie sú najneskôr do 31. júla 2011 zvolení, vymenuje ich minister, národná rada uvádza, že napadnuté ustanovenie jednoznačne ustanovuje, že právomoc ministra vymenovať členov výberovej komisie existuje len vtedy, ak si príslušné subjekty – národná rada a Súdna rada – nesplnia zákonnú povinnosť a do termínu určeného zákonom nezvolia svojich kandidátov. Účelom tejto právnej konštrukcie je podľa stanoviska národnej rady zabezpečiť databázu kandidátov. Národná rada tak nenachádza žiadnu súvislosť s navrhovateľmi uvedenými článkami ústavy, s ktorými majú byť predmetné ustanovenia v nesúlade, a preto nesúhlasí s argumentom navrhovateľov, že takýto postup smeruje k ovládnutiu súdnej moci výkonnou mocou.

Národná rada v stanovisku k námietkam navrhovateľov proti právnej úprave výberového konania na funkciu predsedu súdu konštatuje, že s nimi nesúhlasí. To, že výkonná moc deleguje do výberovej komisie členov, ešte podľa nej neznamena, že výkonná moc aj rozhoduje. Národná rada položila otázku, či navrhovatelia tvrdia, že ak minister vymenuje do komisie len sudcov, aj v tomto prípade bude rozhodovať výkonná moc. Verejnosť výberového konania podľa názoru národnej rady zabezpečuje, že každý sa môže presvedčiť o objektivnosti postupu. Z tohto aspektu nepovažuje národná rada predmetné ustanovenia za rozporné s princípom del'by moci ani s princípom nezávislosti súdnej moci. Na argumenty navrhovateľov založené na námietkach k § 101c zákona o súdoch, podľa ktorého minister spravodlivosti menuje kandidátov na členov výberových komisií na funkciu predsedu súdu, ak ich nemenujú oprávnené subjekty, odpovedá národná rada rovnako ako na namiataný nesúlad § 151r zákona o sudcoch a prísediacich z predošlého odseku tohto rozhodnutia. Dospieva tak k rovnakým záverom.

K právnej úprave **zániku funkcií predsedov grémií a predsedov kolégií** na základe prechodného ustanovenia (§ 151q zákona o sudcoch a príseďiacich) sa národná rada prostredníctvom predsedu vyjadrila tak, že napadnutá právna úprava vyplývala z toho, že zákon ustanovil nový systém kreovania funkcií predsedu grémia a predsedu kolégia. Preto bolo potrebné v prechodnom ustanovení upraviť spôsob zániku doteraz vymenovaných predsedov grémií a predsedov kolégií. Podľa národnej rady ide o rovnaký mechanizmus ukončenia funkčného obdobia z dôvodov zmeny spôsobu kreovania funkcie a súčasného zavedenia dĺžky funkčného obdobia, aký bol už právnu úpravou osvedčený v súvislosti s prijatím zákona o súdoch (§ 93 a § 94 zákona o súdoch). Opätovne národná rada uviedla, že zákonodarný orgán musí mať možnosť realizovať zmeny právnej úpravy, ktoré vyplývajú z reálnych požiadaviek na fungovanie justičných orgánov, a *mutatis mutandis* argumentovala rovnako ako v iných častiach stanoviska týkajúcich sa prechodných ustanovení. Dospela tak k záveru, že napadnuté ustanovenie je v súlade s ústavou.

K námietkam generálneho prokurátora týkajúcim sa **oprávnenia ministra spravodlivosti stať sa účastníkom disciplinárneho konania namiesto Súdnej rady** (§ 151s zákona o sudcoch a príseďiacich) národná rada konštatuje, že podľa novej právnej úpravy Súdna rada ako účastník konania stráca svoju aktívnu legitímáciu na podanie návrhu, ako i na vedenie disciplinárneho konania. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné vyriešiť kolíziu novej právnej úpravy s doteraz neskončenými disciplinárnymi konaniami. Skutočnosť, že sa účastníkom konania namiesto Súdnej rady stal minister, neznamena podľa národnej rady porušenie princípov, ktoré generálny prokurátor uvádza v podaní. Okrem toho národná rada poukazuje na to, že v disciplinárnom konaní rozhoduje disciplinárny senát, nie minister spravodlivosti. Medzi ministrom a disciplinárnym senátom nie je žiadne „*bezprostredné puto*“, ktoré by mohlo ohroziť nezávislosť disciplinárneho konania. Minister spravodlivosti tak podľa názoru národnej rady nemá žiadne oprávnenie zasahovať do činnosti disciplinárných senátov. K zákazu retroaktivity platí podľa stanoviska to isté, čo národná rada uvidela pri zdôvodňovaní iných inštitútov v stanovisku.

K právnej úprave **zverejňovania súdnych rozhodnutí** všeobecných súdov a ústavného súdu argumentuje národná rada tak, že účelom zverejňovania súdnych rozhodnutí je transparentnosť a umožnenie kontroly zo strany verejnosti. Vzhľadom na to, že rozhodnutia obsahujú aj údaje, ktoré nie je vhodné zverejňovať, zákon výslovne ustanovuje, že je potrebné robiť opatrenia na ochranu práv a právom chránených záujmov. S ohľadom na platnú právnu úpravu je podľa národnej rady zrejmé, že pri aplikácii napadnutých ustanovení sa postupuje v súlade s § 8 až § 12 zákona o slobode informácií a z rozhodnutí sa vylúčia informácie chránené zákonom, napr. osobné údaje, obchodné tajomstvo a pod. Z tohto pohľadu podľa jej názoru právna úprava obsahuje dostatočné garancie na to, aby nedošlo k porušeniu práv účastníkov konania a iných osôb. Národná rada sa nestotožňuje ani s názorom, že ide o nepriamu novelu zákona o slobode informácií. Vzhľadom na špecifickú úpravu je podľa názoru národnej rady vhodné, aby konkrétny inštitút zverejňovania a sprístupňovania súdnych rozhodnutí bol upravený priamo v zákone o súdoch, resp. v zákone o ústavnom súde. Národná rada poukazuje aj na bod 19 Odporúčania Rady Európy 2010, podľa ktorého sú súdne konania vedené vo verejnom záujme, pričom rozsudky musia byť odôvodnené a vyhlásené verejne (bod 15 Odporúčania Rady Európy 2010). Povinnosť zverejňovať súdne rozhodnutia súvisí podľa národnej rady tiež s efektívnosťou, t. j. vydávanie kvalitných rozhodnutí v primeranej lehote pri zachovaní spravodlivého posúdenia jednotlivých prípadov (bod 30 Odporúčania Rady Európy 2010). Národná rada odkazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej musí byť spravodlivosť nielen vykonaná, ale musí byť takisto vidieť, že je vykonávaná (Campbell a Fell v. Spojené kráľovstvo z 28. 6. 1984). Zverejňovanie súdneho rozhodnutia možno považovať za súčasť vykonávania spravodlivosti.

Na namietaný nesúlad právnej úpravy **zániku funkcie predsedu súdu odvolaním** (§ 38 ods. 5 zákona o súdoch) národná rada replikuje tým, že rozhodnutie zákonodarcu zveriť ministrovi spravodlivosti právomoc odvolať predsedu súdu je determinované tým, že minister má ústavnú zodpovednosť za riadny chod súdnictva. To znamená, že každý nesprávny postup ministra spravodlivosti môže viesť aj k odvolaniu z funkcie. Úlohou Súdnej rady je podľa názoru národnej rady zabezpečenie legitimacy sudcovskej moci, ale nie zabezpečenie riadneho chodu súdnictva. V prípade výkonu funkcie predsedu súdu tak ide

o výkon správy súdnictva, preto aj táto funkcia nepožíva takú zákonnú ochranu ako výkon funkcie sudcu. Národná rada preto nepovažuje napadnuté ustanovenie za nesúladne s ústavou.

K argumentom navrhovateľa založeným na námietkach k § 71 ods. 1 písm. a) prvému bodu zákona o súdoch, kde sa ustanovuje, že ministerstvo v rámci vládou schválených limitov počtov zamestnancov v rozpočtovej kapitole ministerstva určuje po prerokovaní s predsedami súdov počty sudcov, zamestnancov súdov a voľné miesta sudcov (**d’alšie kompetencie Súdnej rady Slovenskej republiky**), predseda národnej rady uvádza, že citovaná právna úprava sa nedotkla kompetencie Súdnej rady vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní štátneho rozpočtu. Deľba výkonu verejnej moci podľa národnej rady nie je samoučelná a nemá slúžiť len na oddelenie výkonu verejných mocí, ale aj na to, aby sa tieto verejné moci riadne a efektívne vykonávali. Na to slúžia aj zákonné inštitúty, ktorými sa zabezpečuje správa súdov. Ústava však ponecháva na zákonodarcu, aby schválil optimálny model správy súdov, ktorý by zabezpečoval ich riadny chod a zároveň nestranné, včasné, zákonné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Národná rada tak konštatuje, že ústava predpokladá, že správa súdov je súčasťou verejnej správy, ktorú vykonávajú predovšetkým orgány štátnej správy. Napadnutá kompetencia ministerstva spravodlivosti vyplýva z toho, že je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a minister spravodlivosti má ústavnú zodpovednosť voči národnej rade aj za to, ako je zabezpečené fungovanie výkonu súdnej moci v Slovenskej republike. Je tak podľa stanoviska národnej rady len prirodzené, že v zmysle zákona po prerokovaní s predsedami súdov určuje aj počty sudcov. Nie je zrejmé, prečo by toto oprávnenie ministerstva malo byť v rozpore s ústavou. V stanovisku národná rada pripomína, že podľa bodu 44 Odporúčania Rady Európy 2010 rozhodnutia týkajúce výberu a kariérneho postupu sudcov musia byť založené na objektívnych kritériách vopred stanovených zákonom alebo príslušnými orgánmi. Napadnutú právnu úpravu stanovisko národnej rady hodnotí za objektívne kritérium vopred stanovené zákonom.

Oprávnenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vyžadovať zo súdnych spisov podklady, informácie a vyjadrenia v zmysle § 72 ods. 2 zákona

o súdoch považuje národná rada za súladné s ústavou. Podľa jej názoru má sudca zákonnú povinnosť rozhodovať nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Z tohto aspektu považuje argumenty navrhovateľa za neakceptovateľné, keďže sudca nemôže podliehať žiadnym tlakom a pokiaľ rozhoduje v týchto intenciách, nehrozí mu žiadny disciplinárny postih. Národná rada konštatuje, že v prípade, ak by došlo k porušeniu práva, má sudca tak ako každý iný občan možnosť domáhať svojich práv súdnou cestou. Okrem toho sudca ako ústavný činiteľ má v zákone zabezpečené primerané garancie na ochranu svojej osoby. Taktiež národná rada poukazuje na to, že štátni zamestnanci ministerstva, ktorí majú právo nahliadať do súdnych spisov, majú zákonom ustanovené povinnosti pri výkone tejto činnosti (§ 60 ods. 1 zákona č. 400/2009 Z. z. – napr. povinnosť dodržiavať ústavu, zachovávať mlčanlivosť atď.) a tieto sú podľa názoru národnej rady dostatočnou zárukou toho, aby sa obavy navrhovateľa nenaplnili. Ak povinnosti štátni zamestnanci nedodržia, zákon za takéto konanie ustanovuje sankcie.

Predseda národnej rady sa vyjadril taktiež k § 69 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich (**odmeňovanie sudcov**), kde sa ustanovuje, za akých podmienok patrí sudcovi najvyššieho súdu príplatok, ak podľa rozvrhu práce rozhoduje o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd. Národná rada toto ustanovenie považuje za súladné s ústavou.

V závere svojho stanoviska predseda národnej rady navrhol, aby ústavný súd nekonštatoval nesúlad napadnutých ustanovení právnych predpisov s ústavou.

Okrem stanoviska k návrhu predložil predseda národnej rady ústavnému súdu návrh príslušných noviel (tlač 107, tlač 202, tlač 248 a tlač 267) vrátane rozhodnutí prezidenta Slovenskej republiky (ďalej aj „prezident“) o vrátení zákonov, dôvodových správ a záznamu z rokovania schôdzí Národnej rady Slovenskej republiky pojednávajúcich o predmetných návrhoch.

B. Vyjadrenie vlády Slovenskej republiky

Za vedľajšieho účastníka – vládu Slovenskej republiky – na výzvu predložilo v zmysle § 39 ods. 1 zákona o ústavnom súde stanovisko k návrhu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

K argumentácii týkajúcej sa zmeny inštitútu **pridelenia sudcu** napadnutou právnou úpravou vláda uviedla, že nová zákonná úprava neruší predchádzajúci súhlas sudcu s pridelením na konkrétny súd. Došlo iba k presunu tejto právnej úpravy v systematike zákona o sudcoch a prísediacich z § 11 do § 5 ods. 1 písm. h). V zmysle právnej úpravy považuje vláda za vylúčené, aby sudca, ktorý uspel vo výberovom konaní na konkrétny súd, bol pridelený na súd iný, keďže voľné miesto sudcu sa obsadzuje výberovým konaním na konkrétny súd a bez výberového konania voľné miesto sudcu možno obsadiť jedine preložením sudcu na súd toho istého stupňa. K § 11 ods. 2 a 3 zákona o sudcoch a prísediacich argumentuje vláda tak, že ani právna úprava účinná pred 1. májom 2011 nevylučovala možnosť obsadiť voľné miesto sudcu na súde vyššieho stupňa mimo kariérneho postupu sudcov. Táto právna úprava však nebola nikdy spochybnená a nie je spochybnená ani v návrhu navrhovateľov. Vláda dáva do pozornosti aj to, že v zmysle § 27g zákona o sudcoch a prísediacich v spojitosti s § 28 ods. 4 tohto zákona je zrejmé, že sudca, ktorý je hodnotený výrokom „výborný“, je priamo zo zákona zvýhodnený oproti iným sudcom, ktorí nie sú hodnotení týmto spôsobom (t. j. výrok hodnotenia je „dobrý“ alebo „nevyhovujúci“), a rovnako je zvýhodnený v porovnaní s inými uchádzačmi, ktorí nie sú sudcami. Takto hodnotený sudca sa totiž v prípade výberového konania na súde vyššieho stupňa podrobuje tomuto výberovému konaniu len v rozsahu prekladu z cudzieho jazyka, psychologického posúdenia a ústnej časti, to znamená, že nemusí absolvovať písomný test a vypracovanie písomných rozhodnutí a získava vo výberovom konaní automaticky najvyšší dosiahnutý počet bodov z písomnej časti a písomného vyhotovenia rozhodnutí. Takýto mechanizmus podľa vlády plne korešponduje so zásadami vyplývajúcimi z bodu 8 Magny Charty sudcov a rovnako aj bodov 56 a 57 Odporúčania Výboru ministrov zo 17. októbra 2010, keďže tento mechanizmus zohľadňuje a prináša benefity pre sudcov, ktorí zodpovedne pristupujú k svojmu vzdelávaniu a celkovo k svojej práci, keďže zákon zavádza pozitívnu motiváciu pre týchto sudcov, a to v tom význame, že ich kariérny rast je práve

podmieňovaný ich pozitívnym hodnotením, ktoré je ovplyvňované reálnym plnením ich povinnosti celoživotného vzdelávania sa.

Rovnako sa vláda nestotožňuje s argumentáciou, že vstup do sudcovského stavu „zvonku“, t. j. obsadenie voľného miesta sudcu na súde vyššieho stupňa osobou, ktorá predtým nevykonávala funkciu sudcu, môže reálne zhoršiť kvalitu rozhodovacej činnosti súdov či spôsobiť prieťahy v konaní. Táto argumentácia podľa nej neobstojí, keďže ani len hypoteticky nemožno predpokladať, že osoba „nesudcu“ automaticky spôsobiť prieťahy v konaní alebo zhorší kvalitu rozhodovacej činnosti súdov. Niet žiadnej záruky, že sudca, ktorý je preložený na súd vyššieho stupňa, prieťahy nespôsobí. Z definície účelu výberového konania (§ 28 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich) vláda vyvodzuje, že výberové konanie je inštitútom, ktorého cieľom je vybrať z množiny uchádzačov toho najlepšieho uchádzača. Osobitne sa pritom zohľadňuje (na strane výberovej komisie) aj stupeň súdu, na ktorom sa obsadzujú voľné miesta sudcu. To znamená, že je úlohou výberovej komisie vybrať uchádzača, ktorý spĺňa predpoklady na výkon funkcie sudcu na súde vyššieho stupňa.

*Argumentácia navrhovateľov, ktorou poukazujú na zamedzenie kariérneho rastu sudcu zrušením inštitútu **dočasného pridelenia na súd** vyššieho stupňa (§ 12 ods. 1 a § 151p zákona č. 385/2000 Z. z.), je podľa vlády účelová a opätovne sa zakladá na neuvedení si základných súvislostí vyplývajúcich zo zákonnej úpravy. Inštitút dočasného pridelenia sudcu totiž podľa vlády nie je určený na kariérny rast sudcov, aj keď jeho praktické využívanie, žiaľ, negovalo uplatňovanie zásady, že voľné miesto sudcu na súde vyššieho stupňa sa obsadzujú na základe výberového konania. Vláda tak ďalej poukazovala na negatívny efekt predošlej právnej úpravy. V zmysle stanoviska vlády sudca, ktorý bol Súdnou radou dočasne pridelený na súd vyššieho stupňa, kde súčasne vykonával funkciu sudcu, automaticky získaval vo výberovom konaní na obsadenie voľného miesta sudcu na tomto súde vyššieho stupňa nenáležitú výhodu v porovnaní s inými sudcami, ktorí sa prihlásili do výberového konania. Vláda poukazuje aj na to, že dočasné pridelenie sudcu nie je právne nárokovateľné. Z povahy veci je tak podľa vyjadrenia vlády zrejmé, že v minulosti bolo objektívne nemožné vytvoriť pre všetkých sudcov rovnaké podmienky vo výberovom konaní na súd vyššieho stupňa, keďže je objektívne nemožné ich v rovnakom čase dočasne*

pridelit' na výkon funkcie sudcu na súd vyššieho stupňa. Argumentácia navrhovateľov podľa vlády opomína aj dôležitý fakt, že využitím inštitútu dočasného pridelenia výkonu funkcie sudcu na súde vyššieho stupňa sa v minulosti ujímala výkonu funkcie osoba, ktorá neprešla riadnym výberovým konaním, a teda nesplnila základný zákonný predpoklad na riadny výkon funkcie sudcu – neprešla úspešne výberovým konaním a nebola na súd vyššieho stupňa ani preložená v súlade s čl. 141a ods. 1 písm. b) ústavy. Dôsledkom tohto postupu vznikala dôvodná pochybnosť o legitimitate tohto sudcu rozhodovať vo veciach, ktoré patria do pôsobnosti súdu vyššieho stupňa, a aj o princípe zákonného sudcu. Vláda poukázala aj na dôvodovú správu k napadnutému ustanoveniu, v ktorej sa uvádzajú fakticky rovnaké dôvody zmeny právnej úpravy, teda prijatia napadnutej právnej úpravy, aké sama uvádza vo vyjadrení.

Vláda nesúhlasí s tým, že možnosti sudcu súdu nižšieho stupňa získavať skúsenosti a odborné znalosti z činnosti súdu vyššieho stupňa neboli zákonom napadnutou právnou úpravou obmedzené. Možnosť získania potrebných skúseností vidí v novom znení § 35 ods. 2 druhej vety zákona o sudcoch a prísediacich, podľa ktorého sa vzdelávanie sudcov vykonáva aj odbornými študijnými pobytmi v tuzemských a zahraničných súdnych inštitúciách, ktoré môžu trvať najviac jeden rok a počas ich trvania sudca nesmie rozhodovať o veciach patriacich do vecnej pôsobnosti súdov (nesúladiť tohto ustanovenia s ústavou napáda aj navrhovateľ, pozn.). Podľa vlády je „teda viac ako zrejmé, že sudca môže pôsobiť v rámci vzdelávania na súde vyššieho stupňa, avšak bez možnosti rozhodovať o veciach patriacich do pôsobnosti súdu vyššieho stupňa. To znamená, že sa môže napr. zúčastňovať pojednávaní, pripravovať svojim kolegom podklady rozhodnutí, vykonávať právu analýzy prípadu a pod., t.j. osvojovať si zručnosti a odborné vedomosti potrebné pre výkon funkcie sudcu na súde vyššieho stupňa.“. Vzhľadom na uvedené vláda konštatuje, že je logické, že zákonodarca pristúpil v prechodnom ustanovení k ukončeniu dočasných pridelení sudcov na súd vyššieho stupňa. V tomto kontexte je podľa nej neprípustné, aby z dôvodu ochrany práva na zákonného sudcu došlo po zmene právnej úpravy k udržiavaniu stavu, ktorého súlad s čl. 48 ods. 1 ústavy je viac ako sporný.

K napadnutej právnej úprave týkajúcej sa **stáže sudcu** argumentuje vláda poukazom na cieľ zmeny právnej úpravy do napadnutej formy z dôvodovej správy k napadnutému

ustanoveniu. Poukazuje predovšetkým na to, že cieľom úpravy bolo zamedziť prelínaniu výkonnej a súdnej moci a podľa napadnutej právnej úpravy už sudca nemôže v rámci stáže bezprostredne vykonávať štátnu moc. Na tento účel je určený inštitút prerušenia výkonu funkcie sudcu (čl. 145a ústavy). Napadnutou právnou úpravou sa navyše skrátili doby stáží, zvýraznil sa tým dočasný charakter stáže a zamedzilo sa výkonu iných riadiacich funkcií, napr. na úrovni ústrednej štátnej správy bez súčasného prerušenia výkonu funkcie sudcu. Námietka, podľa ktorej stáž sudcu na ministerstve devalvuje jednu zo základných demokratických hodnôt, a to nezávislosť súdov a sudcov, nemôže v zmysle vyjadrenia vlády obstať, keďže potom by nielen stáž vykonávaná na účely prípravy na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti v štátnej správe súdov, ale aj funkcia predsedu a podpredsedu súdu ako orgánu riadenia a správy súdov zasahovala do nezávislosti súdov a sudcov. Argumentácia platovými pomermi sa tiež podľa vlády míňa účinku, keďže ak by potom platilo, že predsedovia/podpredsedovia súdov, ktorí počas výkonu svojej funkcie predsedu/podpredsedu súdu majú pozastavený nápad vecí, sú zvýhodnení oproti sudcom vykonávajúcim súdnicstvo, a nie riadenie a správu súdu.

K **preloženiu sudcu** vláda uvádza, že vek nemožno považovať za rozhodujúce kritérium posúdenia spôsobilosti vykonávať funkciu sudcu na súde vyššieho stupňa. Podľa vlády neplatí priama úmera, že čím je sudca starší, tým viac disponuje predpokladmi na výkon funkcie sudcu na súde vyššieho stupňa. Samotný vek sám osebe nevytvára o odbornej spôsobilosti sudcu vykonávať funkciu sudcu na súde vyššieho stupňa. Rozhodujúca je odborná a morálna spôsobilosť uchádzača o funkciu sudcu, a tú môže preukázať aj svojou doterajšou právnickou praxou. Vláda uzatvára argumentáciu konštatovaním, že požiadavka odbornej spôsobilosti pre postup na súd vyššieho stupňa, t. j. preukázateľná dĺžka právnickej praxe, je plne legitímna a zodpovedá čl. 1 ods. 1 ústavy.

*Vláda vo svojom vyjadrení v časti **výberových konaní na sudcov** poukazuje opätovne na dôvodovú správu k napadnutým ustanoveniam (§ 29 a § 151r zákona o sudcoch a prísediacich). Podľa nej je účelom novely zákona o sudcoch a prísediacich vytvorenie legislatívnych podmienok na zlepšenie reálneho inštitucionálneho fungovania nezávislého súdnicstva v Slovenskej republike aj transparentným a verejným výberom sudcov*

a predsedov súdov. Otvorenosť verejnosti mala spočívať napríklad v možnosti uchádzať sa o funkciu sudcu a v možnosti verejnej občianskej kontroly výberu nových sudcov. Rovnako malo ísť aj o vyváženie podielu zložiek štátnej moci pri obsadzovaní voľného miesta sudcu. Vláda ďalej poukazuje na dôvodovú správu k novele ústavy č. 90/2001 Z. z., podľa ktorej sa novelou vytvorili predpoklady na to, aby sa na riadení a správe súdov podieľali aj orgány sudcovskej samosprávy. Vláda konštatuje, že existenciu sudcovskej samosprávy predpokladá sama ústava v čl. 143 ods. 3, avšak rozsah, v akom sa sudcovská samospráva podieľa na riadení a správe súdov, má v zmysle ústavného splnomocnenia ustanoviť zákon. Z hľadiska gramatického výkladu tohto článku ústavy možno podľa vlády dospieť k záveru, že cieľom ústavodarcu nebolo definovať orgány sudcovskej samosprávy pri riadení a správe súdov ako orgány, ktoré majú rozhodujúci vplyv na riadenie a správu súdov. Dané podľa vlády vplýva zo slovného spojenia „podieľať sa“. Totiž pojem „podieľať sa“ je z hľadiska významu jednoznačný – podieľať sa na nejakej činnosti znamená byť účastný tejto činnosti, avšak bez možnosti mať rozhodujúce postavenie. Ak by bolo zámerom ústavodarného orgánu definovať orgány sudcovskej samosprávy ako tie rozhodujúce, tak by podľa názoru vlády ústavodarca výslovne v texte ústavy takéto ich postavenie zdefinoval. Z hľadiska naplnenia ústavného splnomocnenia je preto dôležité skúmať, aký je zákonný rozsah, v ktorom sa orgány sudcovskej samosprávy podieľajú na riadení a správe súdov. Vláda ešte raz zdôrazňuje, že právo sudcovskej samosprávy vyplývajúce z čl. 143 ods. 3 ústavy je potrebné vnímať v kontexte zákonnej úpravy, a to komplexne s prihliadnutím na všetky jej kompetencie priznané zákonom, keďže len takýto komplexný pohľad na vec vytvára úplnú predstavu o naplnení požiadavky vyplývajúcej z ústavy. Vláda tak následne cituje znenie platnej a účinnej právnej úpravy, ktorej niektoré časti sú navrhovateľmi napadnuté. Konkrétne vláda cituje znenie § 15 ods. 1, § 24 ods. 5, § 24 ods. 8, § 30, § 27c písm. f), § 27d ods. 1 a 2, § 27e ods. 5, § 29 ods. 1, § 34 ods. 3, § 37 ods. 3, § 41 ods. 1 a 3, § 75, § 114 ods. 1, § 119a ods. 1 písm. a), § 119a ods. 2 prvej vety, § 119a ods. 3 prvej vety a § 120 ods. 2 písm. e) zákona o sudcoch a prísediach. Vláda cituje aj znenie § 4 ods. 4, § 10 ods. 4, § 11 ods. 2 písm. a), § 12 ods. 3, § 17 ods. 1, § 17 ods. 3, § 20 ods. 3, § 27 ods. 2 písm. a) a § 27a ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Súdnej rade“) a znenie § 11 ods. 3 zákona o Justičnej akadémii. Rovnako vláda cituje

ustanovenia zákona o súdoch, konkrétne § 12 ods. 4 a 5, § 20 ods. 3, § 33 ods. 3, § 37 ods. 5 druhú vetu, § 38 ods. 3 písm. b), § 45 ods. 7, § 48 ods. 2, § 51a ods. 1 písm. b), § 52 ods. 3, 4 a 5, § 57 ods. 4, § 69 ods. 3 a § 84 ods. 2 a ods. 4 druhú vetu. Vláda konštatuje, že z uvedených ustanovení zákonov je zrejmé, že rozsah, v akom sa sudcovská samospráva podieľa na riadení a správe súdov, nie je zanedbateľný. Sudcovská samospráva má totiž svoje nezastupiteľné miesto, keďže disponuje kreačnými právomocami (predsedovia senátov, výberové komisie, disciplinárne senáty, tzv. prieskumná komisia pri hodnotení sudcov, volebné komisie, revízne oddelenie), konzultačnými právomocami (prerušenie výkonu funkcie sudcu, zvyšovanie kvalifikácie sudcu, práca v domácom prostredí, priznanie osobného príplatku, konanie o náhrade škody, preradenie sudcu na inú agendu, rozvrh práce, rozpočet súdov), rozhodovacími právomocami (hodnotenie sudcu, vedenie volebných zoznamov, vyhlasovanie volieb a iné úkony pri voľbe členov Súdnej rady sudcami, zvolávanie pléna súdu, vybavovanie podnetov, rozhodovanie ako odvolací orgán) a návrhovými právomocami (návrh na začatie disciplinárneho konania, návrh kandidáta na člena Súdnej rady, návrh na odvolanie člena Súdnej rady, návrh kandidáta na predsedu najvyššieho súdu, návrh na odvolanie predsedu súdu, návrh na členov pedagogického zboru Justičnej akadémie).

Vláda ďalej argumentuje tým, že vo vzťahu k zloženiu výberovej komisie na funkciu sudcu volí zákonodarca vyvážený model kreovania výberovej komisie, kde má zastúpenie každá zložka štátnej moci, podobne ako v prípade disciplinárnych senátov, pričom ani jedna zo zložiek štátnej moci, ktorá sa podieľa na kreovaní výberovej komisie, nemá sama osebe rozhodujúci hlas. Dané podľa názoru vlády v plnom rozsahu zodpovedá trojdeleniu moci v štáte. Zároveň je vecou a zodpovednosťou toho-ktorého subjektu oprávneného ustanoviť člena výberovej komisie, aby zvolil či vymenoval takú osobu, ktorá bude spôsobilá zastávať funkciu člena výberovej komisie a ktorá dokáže relevantným spôsobom posúdiť spôsobilosť uchádzača vykonávať funkciu sudcu.

Za nemenej dôležitý moment novej právnej úpravy považuje vláda fakt, že nijakým spôsobom nedochádza k obmedzeniu Súdnej rady pri realizácii jej pôsobnosti podľa čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy, t. j. rozhodovať o pridelení a preložení sudcov. Je vo výlučnej rozhodovacej právomoci Súdnej rady určiť, či podá, alebo nepodá návrh

prezidentovi Slovenskej republiky na vymenovanie úspešného uchádzača do funkcie sudcu. Podľa stanoviska vlády je tento fakt dôležitý najmä z hľadiska posudzovania súladu právnej úpravy s medzinárodnými dokumentmi, ktoré uvádzajú navrhovatelia. Za mylný považuje vláda argument, že národná rada sa nemôže podieľať na kreovaní výberových komisií, lebo ústava jej túto právomoc výslovne nepriznáva. Takýto výklad ústavy považuje za tendenčný, účelový a absurdný. Z dikcie úvodnej vety čl. 86 ústavy, v ktorom sa ustanovujú právomoci národnej rady, je podľa vlády zrejmé, že výpočet tam uvedených kompetencií (pôsobnosti) národnej rady je exemplifikatívny. Vláda v tomto kontexte poukazuje na dikciu ústavy: „Do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí najmä:“ Pôsobnosť národnej rady tak možno vymedziť aj zákonom.

Spôsob kreovania výberových komisií na princípe, že žiadna zo zložiek, ktorá sa podieľa na kreovaní výberovej komisie, nemá absolútnu a ani len relatívnu väčšinu, resp. že zastúpenie všetkých zložiek je paritné, je podľa vlády „práveže zárukou nestranného rozhodovania, ktoré nie je ovplyvnené falošnou kolegiálitou“.

K prechodnému ustanoveniu § 151r zákona o sudcoch a prísediacich vláda poukazuje na dôvodovú správu k danému ustanoveniu. Cieľom je podľa dôvodovej správy «*uviesť do praxe novú právnu úpravu vytvárania databázy kandidátov na členov výberovej komisie pre obsadenie voľného miesta sudcu. Do dvoch mesiacov od účinnosti novej právnej úpravy sa teda požaduje, aby boli zvolení a vymenovaní kandidáti. Ak Národná rada Slovenskej republiky alebo Súdna rada Slovenskej republiky nezvolia „vlastných“ kandidátov, vymenuje ich minister spravodlivosti. Účelom tejto právnej konštrukcie je snaha o naplnenie požiadavky na ustanovenie kandidátov.*». Z obsahového hľadiska považuje vláda túto právnu úpravu za legitímnu a jej cieľom je zabezpečiť reálny výkon ustanovení zákona. V právnom poriadku tak nejde o ojedinelú právnu úpravu. Vláda tak v stanovisku odkazuje na obdobnú úpravu v § 16 ods. 1 zákona o Justičnej akadémii, § 28 zákona o Súdnej rade, § 56ab zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov.

Na argumenty navrhovateľov odôvodňujúce námietky voči právnej úprave **výberového konania na funkciu predsedu súdu** (§ 37 ods. 5 a § 101c zákona o súdoch) a voči právnej úprave **zániku funkcie predsedu súdu odvolaním** ministrom spravodlivosti (§ 38 ods. 3 až 7 zákona o súdoch) replikovala vláda obdobne ako na námietky voči

výberovým komisiám na funkciu sudcu. Navyše dodala, že koncept zvolený v napadnutej právnej úprave zodpovedá postaveniu ministra spravodlivosti ako člena vlády zodpovedného za výkon štátnej správy súdov, resp. člena vlády zodpovedného tak vo faktickej, ako aj politickej rovine za chod súdnictva. V tejto rovine je preto potrebné vnímať aj právnu úpravu výberového konania na funkciu predsedu súdu a právnu úpravu zániku funkcie predsedu súdu odvolaním. Vláda tiež poukázala na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a ústavného súdu pri posudzovaní možnosti prieskumu právneho aktu, ktorým je rozhodnutie ministra spravodlivosti o odvolaní predsedu súdu. Pre rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je podľa nej príznačné, že je v tejto otázke nejednotná, keďže existujú právoplatné rozhodnutia, ktoré vylučujú prieskum rozhodnutia ministra spravodlivosti na základe opravného prostriedku (rozkladu), ale súčasne existuje jedno právoplatné rozhodnutie, ktoré túto možnosť výslovne pripúšťa. Rovnako nejednotná je rozhodovacia činnosť samotného ústavného súdu. V stanovisku sa ďalej konštatuje, že ministerka spravodlivosti využila zákonné oprávnenie podľa § 23 ods. 3 zákona o súdoch a dala návrh na zjednotenie výkladu zákonov, pričom však do dňa vypracovania predloženého stanoviska vlády o návrhu na zjednotenie právnych predpisov rozhodnuté nebolo. Podľa vlády tak napadnutá právna úprava bola prijatá aj v záujme zamedzenia takýchto výkladových nezrovnalostí, keď jednoznačným spôsobom ustanovila, že rozhodnutie o odvolaní predsedu súdu nie je preskúmateľné na základe opravných prostriedkov správneho konania a nie je preskúmateľné ani súdom. Súčasne však vláda uvádza, že toto rozhodnutie je podľa nej preskúmateľné ústavným súdom, a to podľa čl. 127 ústavy.

K problematike **ochrany osobných údajov v súvislosti s písomným vyhlásením sudcu a uchádzača o funkciu sudcu** vláda uvádza, že právo na rešpektovanie súkromného života, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je aj právo na ochranu osobných údajov, nemá absolútnu povahu. Nevylučuje teda zásahy orgánov štátu. Vláda tu poukazuje na to, že aj generálny predpis v oblasti ochrany osobných údajov, ktorým je zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane osobných údajov“), v § 7 ods. 3 umožňuje spracúvanie osobných údajov dotknutej osoby bez jej súhlasu, ak osobitný zákon ustanovuje zoznam osobných údajov, účel ich

spracúvania, okruh dotknutých osôb, prípadne aj možnosť – za splnenia podmienok uvedených v predmetnom ustanovení – spracúvané osobné údaje z informačného systému poskytnúť, sprístupniť alebo zverejniť. Právnym základom spracúvania a zverejňovania osobných údajov uchádzača o funkciu sudcu (vrátane ich zverejňovania) je v tomto prípade zákon o sudcoch a prísediacich. Spracúvaním osobných údajov je podľa stanoviska vlády potrebné vo všeobecnosti rozumieť vykonávanie akýchkoľvek operácií alebo súboru operácií s osobnými údajmi, napr. ich získavanie, zhromažďovanie, zaznamenávanie, usporadúvanie, prepracúvanie alebo zmenu, vyhľadávanie, prehliadanie, preskupovanie, kombinovanie, premiestňovanie, využívanie, uchovávanie, likvidáciu, ich prenos, poskytovanie, sprístupňovanie alebo zverejňovanie. Vláda tu odkazuje na § 4 ods. 1 písm. a) zákona o ochrane osobných údajov.

Účelom zverejňovania údajov podľa § 28 ods. 6 a 7 zákona o sudcoch a prísediacich je podľa vyjadrenia vlády zabezpečenie transparentného a verejnosťou kontrolovateľného výberu budúcich sudcov. Vláda konštatuje, že požiadavka, aby sa výberové konanie uskutočnilo transparentným spôsobom, je legitímna. Rovnako je legitímna požiadavka, aby sa výberové konanie uskutočnilo v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania. Povinnosť vykonať výberové konanie v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania je výslovne upravená zákonom a je pre výberovú komisiu bez ďalších pochybností záväzná. Na tejto skutočnosti nemení podľa vlády nič ani fakt, že podľa § 28 ods. 6 zákona o sudcoch a prísediacich sa komisii predkladajú odôvodnené výhrady vznesené inými osobami. Ako uvádza vláda, obdobný účel sleduje aj právna úprava obsiahnutá v § 31 ods. 1 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich.

K namietanému nesúladu právnej úpravy **účasti verejnosti na výberovom konaní a pri skladaní odbornej justičnej skúšky** vláda vo svojom stanovisku uvádza, že napadnutá právna úprava nie je v rozpore s ústavou, konkrétne s čl. 19 ústavy, keďže nezasahuje ani do ľudskej dôstojnosti, ani do osobnej cti, ani dobrej povesti a nie je ani v rozpore s ochranou mena, nezasahuje do súkromného a rodinného života a nedochádza pri jej uplatňovaní k neoprávnenému zhromažďovaniu, zverejňovaniu ani inému zneužívaniu údajov o osobe kandidáta alebo skúšaného. Podľa vlády si nemožno ani dosť dobre predstaviť situáciu, pri ktorej účasť verejnosti na výberovom konaní na sudcu, resp. pri

justičnej skúške, môže zasiahnuť do súkromného a rodinného života skúšanej osoby. Vláda konštatuje, že potom by analogicky mohlo platiť, že účasť verejnosti na súdnych pojednávaniach je zásahom do súkromného a rodinného života sudcu, čo je, samozrejme, absurdné. Podobne však v zmysle vyjadrenia vlády vyznieva aj argumentácia o neústavnosti napadnutých ustanovení. Ďalej vláda uvádza, že osoba zaujímajúca sa o funkciu sudcu vystupuje zo svojho súkromia, zaujíma sa o verejnú funkciu, z tohto pohľadu je prítomnosť verejnosti na takomto výberovom konaní úplne pochopiteľná a legitímna. Podobne je to aj s verejnosťou odbornej justičnej skúšky. Podľa vlády navrhovateľove všeobecné úvahy o tom, že „*laická verejnosť nedokáže posúdiť či uchádzači o funkciu sudcu majú schopnosti a odborné znalosti potrebné na výkon funkcie sudcu*“, či podľa ktorých „*anonymnej verejnosti nič nebráni verejne a s neznalosťou veci posudzovať priebeh konania skúšky, posudzovať úroveň jednotlivých skúšaných, aj urážlivým spôsobom, a tým narušiť ich vážnosť v rodine, v súkromí, v zamestnaní*“, nie sú na mieste. Účelom verejných výberových konaní a verejnosti odbornej justičnej skúšky je zabezpečiť kontrolu procesu výberu/priebehu skúšky zo strany verejnosti.

Na argumenty generálneho prokurátora k nesúladu právnej úpravy **platových pomerov sudcov** s ústavou reagovala vláda vo svojom vyjadrení poukazom na dôvodovú správu k napadnutému ustanoveniu (§ 69 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich) obdobne ako generálny prokurátor (pozri bod III.F tohto nálezu, pozn.). Potrebu právnej úpravy bližšie vysvetľuje aj tak, že reaguje na skúsenosti z praxe, keď sudcom najvyššieho súdu v minulosti patril tento príspevok bez ohľadu na to, či skutočne rozhodovali o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu.

Vypustenie právnej úpravy odmeny (pôvodný § 79 zákona o sudcoch a prísediacich) odôvodňuje opätovne odkazom na časť dôvodovej správy k danému ustanoveniu. V zmysle dôvodovej správy inštitút odmeny podľa daného paragrafu vytváral priestor na vnútornú korupciu na súdoch. Rovnako nerešpektoval princíp, že sudca je odmeňovaný za vykonávanú sudcovskú funkciu len svojím funkčným platom, a nie spôsobom závislým od subjektívneho posúdenia osoby rozhodujúcej o udelení odmeny. Vláda poukázala aj na to, že podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 12/05 „*výkon nezávislej rozhodovacej činnosti principiálne nepripúšťa odmeňovanie sudcu fakultatívnou dávkou (t.j. odmenou)*“

z dôvodu, že sa musí vylúčiť možnosť faktického ovplyvňovania rozhodovacej činnosti sudcu prostredníctvom hmotnej zainteresovanosti fakultatívnou dávkou, ktorá sa priznáva rozhodovaním orgánov správy súdnictva, ktoré podliehajú ministrovi spravodlivosti ako predstaviteľovi výkonnej moci“. Vo všeobecnosti tak platí, že sudca by mal byť odmeňovaný len svojím funkčným platom. Preto sa podľa vyjadrenia vlády upúšťa aj od udeľovania odmien pri dosiahnutí 50. roku veku. Podľa vlády tiež neexistujú iní ústavní činitelia, ktorí by mali nárok na takýto typ odmeny z dôvodu dosiahnutia určitého veku. Keďže zrušená právna úprava poskytovala možnosť, ale nie povinnosť poskytnutia odmeny sudcovi zo strany predsedu súdu ako orgánu riadenia a správy súdu, existoval podľa vlády priestor na prípadné nepriame ovplyvňovanie konania a rozhodovania sudcov predsedom súdu. Poskytnutie odmeny sudcovi bolo fakultatívne, záviselo od úvahy predsedu súdu, na odmene nebol právny nárok, preto v dôsledku zrušenia tejto právnej úpravy nemožno podľa stanoviska vlády vôbec hovoriť o zásahu do princípu právnej istoty a do princípu nezávislosti súdnej moci.

K argumentom navrhovateľov týkajúcim sa prechodného ustanovenia (§ 151q zákona o sudcoch a prísediacich) o **zániku funkcií predsedov grémií a kolégií** k 1. novembru 2011 vláda v stanovisku konštatovala, že funkcia predsedu grémia a predsedu kolégia je tzv. vyššou sudcovskou funkciou. Základnou úlohou grémia okresného súdu a kolégia krajského súdu je spolupodieľať sa na zabezpečovaní potrebnej odbornej úrovne sudcov tvoriacich toto grémium, resp. kolégium, s prihliadnutím na ich prevažujúci obsah rozhodovacej činnosti. Kolégiá a grémiá sudcov na súdoch sa zaoberajú predovšetkým záležitosťami súvisiacimi s rozhodovacou činnosťou, t. j. odbornou činnosťou. Grémium ani kolégium nie je orgánom samosprávy súdov. Argumentáciu navrhovateľov, že v prípade tejto úpravy ide o neprípustný zásah do rozhodnutí samosprávnych orgánov, považuje preto vláda za scestnú, keďže podľa pôvodnej právnej úpravy účinnej do 1. mája 2011 sa funkcia predsedu grémia a predsedu kolégia obsadzovala vymenovaním, pričom orgánom, ktorý predsedov grémií, resp. predsedov kolégií, vymenúval a súčasne odvolával, bol predseda súdu. Predseda súdu však podľa vlády nie je orgánom samosprávy súdov. Vláda v tomto kontexte odkazuje na § 46 a § 48 zákona o súdoch a tiež na § 33 ods. 2 a § 36 zákona o súdoch. Novelou zákona o súdoch č. 33/2011 Z. z. teda podľa názoru vlády došlo

k výraznému posilneniu samosprávnych prvkov v systéme organizácie a riadenia súdov pri výkone súdnictva, čo vyplýva aj z dôvodovej správy k novele, ktorá uvádza, že je žiaduce, aby predsedovia grémií a kolégií boli prirodzenými autoritami, a preto si ich majú voliť samotní sudcovia. Princíp voľby je podľa vlády transparentným spôsobom obsadenia určitej funkcie v rámci kolektívneho orgánu, ktorým je grémium a kolégium, najmä ak sa ním má nahradiť vymenovanie predsedom súdu, ktorý je súčasne predstaviteľom výkonnej moci. Zmena právnej úpravy novelou č. 33/2011 Z. z. tak skôr oddeľuje správu súdu od výkonu súdnictva. Vláda sa tak nestotožňuje s tvrdeniami z návrhov a považuje napadnuté ustanovenie za legitímny krok zákonodarcu, keď v prechodnom ustanovení v záujme oddelenia výkonu súdnictva od správy súdov založil požiadavku na skončenie funkčných období predsedov grémií a predsedov kolégií vymenovaných predstaviteľmi správy súdov – predsedami súdov, ktorých menovanie a odvolanie je zas v priamej pôsobnosti ministra spravodlivosti. Týmto krokom sa teda podľa vlády vytvárajú predpoklady na prehĺbenie sudcovskej nezávislosti rovnako aj nezávislosti súdov.

K argumentom navrhovateľa založeným na námietkach k otázke právnej úpravy **oprávnenia ministra spravodlivosti stať sa účastníkom disciplinárneho konania namiesto Súdnej rady** vláda uvádza, že z dôvodovej správy k napadnutému ustanoveniu vyplýva, že podľa právneho stavu platného pred prijatím napadnutej právnej úpravy Súdna rada vytvárala disciplinárne senáty, pričom mala súčasne oprávnenie iniciovať disciplinárne konanie proti sudcovi a aj oprávnenie rozhodovať o zrušení dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu. Spojenie postavenia Súdnej rady ako subjektu, ktorý vytvára disciplinárne senáty, teda je de facto sudcom a ako žalobcu, je v právnom štáte podľa dôvodovej správy neprípustné. Rovnako je podľa dôvodovej správy neprípustné, aby Súdna rada mohla iniciovať disciplinárne konanie a súčasne rozhodovať z tohto titulu o trvaní dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu z dôvodu ňou začatého disciplinárneho konania. Z uvedených dôvodov sa preto napadnutou právnou úpravou navrhlo odňať Súdnej rade oprávnenie podávať návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcom. S takouto úpravou súviselo aj prechodné ustanovenie § 151r zákona o sudcoch a prísediach, ktoré upravilo stret starej a novej právnej úpravy v rámci prebiehajúcich disciplinárnych konaní iniciovaných Súdnu radou. Dôvodová správa ďalej konštatovala, že z dôvodu, že Súdna

rada ako účastník konania stráca svoju aktívnu legitímáciu na podanie návrhu, a teda aj na vedenie samotného disciplinárneho konania, odo dňa účinnosti novej právnej úpravy nebudú splnené procesné podmienky na pokračovanie v disciplinárnom konaní, a teda ani na rozhodnutie vo veci samej. Preto sa v prechodných ustanoveniach navrhlo, aby sa účastníkom konania namiesto Súdnej rady stal minister spravodlivosti. Vláda sa s obsahom dôvodov správy stotožňuje a dodáva, že v prípade neprijatia napadnutej právnej úpravy by pretrvávala situácia, keď, analogicky vzaté, prokurátor nielen podáva obžalobu na súd, ale zároveň aj volí a odvoláva sudcov, ktorí majú rozhodovať o ním podanej obžalobe.

K právnej úprave **zverejňovania súdnych rozhodnutí** všeobecných súdov a ústavného súdu (§ 82a zákona o sudcoch a § 36a ods. 3 zákona o ústavnom súde) vláda vo svojom vyjadrení uviedla, že v zmysle dôvodovej správy k napadnutým ustanoveniam bolo jej účelom vytvorenie *„legislatívnych podmienok pre zlepšenie reálneho inštitucionálneho fungovania nezávislého súdnictva v Slovenskej republike“* a ako jeden z nástrojov posilňujúci aj prehľadnosť a predvídateľnosť súdnych rozhodnutí bol použitý inštitút zverejňovania súdnych rozhodnutí. Prehľadnosť a predvídateľnosť rozhodovacej činnosti súdov je zas podľa vlády predpokladom spravodlivého rozhodovania súdov, ktorého faktická a právna existencia prispieva k posilňovaniu práva každého na prerokovanie jeho veci pred nestranným a nezávislým súdom ako právom každého. Verejná kontrola súdov v podobe verejnej diskusie o súdnych rozhodnutiach a ich prípadná kritika odbornou i širokou verejnosťou je podľa stanoviska vlády jedinou možnosťou, ako môžu dostať súdy a sudcovia spätnú väzbu zo strany verejnosti, ktorá je vlastne „zákazníkom súdnictva“, a ako môžu občania „strážiť strážcov“. Takáto verejná diskusia je však možná len v situácii, ak sú rozhodnutia súdov verejnosti prístupné. Vláda poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 28/96, v ktorom sa okrem iného konštatuje, že k rozvoju demokracie v činnosti súdov prispieva kontrola rozhodovacej činnosti súdov verejnosťou. Vláda poukazuje aj na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 2/2010, v ktorom uviedol, že *„[l]egitímním cieľom verejnej diskusie je verejná kontrolovateľnosť konaní spravodlnosti, souzení za bílého dne, nikoli v temnu neveřejného soudního řízení. Naopak souzení nedostatečně veřejné je způsobilé snížit autoritu soudní moci, neboť může generovat podezření veřejnosti, že je co skrývat (ve smyslu konání nespravedlnosti).“*.

Z povahy vecí tak podľa vlády vyplýva, že s inštitútom zverejňovania a sprístupňovania súdnych rozhodnutí bezprostredne súvisí právo na súkromie a právo na ochranu osobných údajov. Vláda však v stanovisku konštatuje, že kolízia dvoch ústavných princípov nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky ničím novým alebo výnimočným. Jej riešenie spočíva buď vo vyváženom prístupe zákonodarcu alebo v prístupe, na základe ktorého dôjde k uprednostneniu jedného z princípov za súčasného vytvorenia zákonných záruk pre udržanie možného zásahu len v nevyhnutnej miere. Z pohľadu napadnutej právnej úpravy je tak podľa vlády namieste skúmať, ako zákonodarca rieši kolíziu týchto dvoch princípov. Podľa vlády aj v prípade zverejňovania, aj v prípade sprístupňovania súdnych rozhodnutí zákon vytvára záruky pre to, aby možný zásah bol minimálny a súčasne proporcionálny účelu, ktorý sa sleduje zverejňovaním súdnych rozhodnutí. Vláda sumarizuje, že podľa § 82a ods. 1 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. sú sudy povinné zverejňovať právoplatné rozhodnutia vo veci samej, rozhodnutia, ktorými sa končí konanie, rozhodnutia o predbežnom opatrení a rozhodnutia o odklade vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu, a to do 15 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Ak rozhodnutie nebolo vyhotovené ku dňu jeho právoplatnosti, lehota na zverejnenie rozhodnutia začína plynúť dňom vyhotovenia rozhodnutia. Pozitívny výpočet rozhodnutí, ktoré sudy zverejňujú, vyplýva z prvej a druhej vety § 82a ods. 2 citovaného zákona, pričom platí, že po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa končí konanie, sudy v tej istej lehote zverejnia aj všetky rozhodnutia vydané počas tohto súdneho konania, ktoré boli zrušené, potvrdené alebo zmenené súdom vyššieho stupňa, a rozhodnutia, ktoré zrušujú rozhodnutie súdu nižšieho stupňa. Ak bolo vydané opravné uznesenie, zverejňuje sa aj toto uznesenie. Negatívne vymedzenie zverejňovaných súdnych rozhodnutí vyplýva z § 82a ods. 2 tretej vety zákona o súdoch, pričom platí, že sa nezverejňujú súdne rozhodnutia vydané v konaní, v ktorom bola verejnosť vylúčená z pojednávania pre celé pojednávanie alebo pre jeho časť. Ak teda v konaní dôjde k vylúčeniu verejnosti aspoň z časti konania, rozhodnutie sa nebude zverejňovať. Inštitút vylúčenia verejnosti z pojednávania je v zmysle stanoviska procesným nástrojom pre zabezpečenie ochrany súkromia účastníkov konania, pričom však chráni aj iné právom chránené záujmy. Je preto podľa vlády logické, že zákon tak vytvára prvú záruku ochrany osobných údajov, resp. práva na súkromie vo všeobecnosti. Z praxe súdov je podľa vlády

zrejme, že vylúčenie verejnosti je využívané práve v tých najcitlivejších prípadoch – výsluchy obetí trestných činov, maloletých a podobne. Platí teda, že o tom, či sa rozhodnutie zverejní nepriamo, rozhoduje samotný súd podľa toho, ako sám citlivo vníma uplatňovanie procesných inštitútov určených na ochranu práva a právom chránených záujmov účastníkov konania či strán v konaní. Vláda upozorňuje aj na to, že v zmysle § 82a ods. 3 zákona o súdoch dochádza pred zverejnením rozhodnutia k anonymizovaniu rozhodnutia, čím sa zabezpečí ochrana práv a právom chránených záujmov. Rozsah a spôsob vykonania anonymizovania súdnych rozhodnutí zas vyplýva z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 482/2011 Z. z. o zverejňovaní súdnych rozhodnutí. Podľa stanoviska vlády vyhláška taxatívne vymenúva údaje, ktoré sa musia anonymizovať, pričom ostané údaje anonymizácii nepodliehajú. Za ďalšiu záruku ochrany práv a oprávnených záujmov považuje vláda § 5 ods. 3 vyhlášky: *„Iné údaje o fyzickej osobe, ako sú uvedené v odseku 1, možno anonymizovať, len ak ide o údaje súkromnej povahy a len na písomný pokyn sudcu alebo súdneho úradníka, ktorý rozhodnutie vydal; je pritom potrebné dbať na to, aby obsah rozhodnutia zostal zrozumiteľný.“* Dané umožňuje sudcovi alebo súdnemu úradníkovi zohľadniť podmienky konkrétneho prípadu. Na ďalšiu argumentáciu o protiústavnosti právnej úpravy zverejňovania rozhodnutí, ktorá poukazuje na to, že napadnutá právna úprava umožňuje identifikáciu účastníkov konania, a tak zasahuje do ich práva na súkromie, vláda odpovedá poukazom na dôvodovú správu. Podľa dôvodovej správy k napadnutým ustanoveniam nemožno vylúčiť, že pri istej námahe môže dôjsť k identifikácii účastníkov konania, aj keď bude rozhodnutie anonymizované. To však bolo v zmysle dôvodovej správy možné aj podľa pôvodnej úpravy, keďže súdne pojednávania sú v zásade verejné a vyhlasovanie rozsudku je verejné vždy.

Vo vzťahu k sprístupňovaniu súdnych rozhodnutí si podľa vlády navrhovatelia zamieňajú dva právne inštitúty majúce základ v ústave. Na jednej strane je to právo na prístup k súdnemu spisu a na strane druhej právo na informácie. Právo na prístup k súdnemu spisu vo svojej veci je súčasťou práva každého na prerokovanie veci v jeho prítomnosti a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom za podmienok ustanovených zákonom a právo na prístup k informáciám je garantované v čl. 26 ods. 1 ústavy. Filozofia zákona o slobode informácií podľa vlády upravuje úplne odlišnú kategóriu spoločenských vzťahov ako Občiansky súdny poriadok, resp. Trestný poriadok, ktorý

navrhovatelia vo svojom návrhu opomínajú. Vláda vysvetľuje, že zákon o slobode informácií reguluje práva a povinnosti štátu k fyzickými osobám a právnickým osobám vo všeobecnosti, pričom procesné kódexy regulujú vzťahy súdu a účastníkov občianskeho súdneho konania a strán v trestnom konaní. Preto ich porovnávanie navrhovateľmi je podľa vlády dôsledkom nepochopenia základného rozdielu týchto zákonných úprav.

Vláda sa nestotožňuje ani s argumentáciou navrhovateľov o nepriamej novelizácii zákona o slobode informácií. Argumentuje obdobne ako národná rada, keď podrobne vysvetľuje, prečo je zákon o súdoch „osobitným predpisom“ podľa § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií (legislatívny odkaz aj na zákon o súdoch v poznámke pod čiarou k slovám zákona „podľa osobitného predpisu“). Z uvedeného teda podľa vlády vyplýva jasná a zrozumiteľná väzba medzi zákonom o slobode informácií a zákonom o súdoch. Argumentácia navrhovateľov preto podľa vlády neobstojí. Rovnako ako pri zverejňovaní rozhodnutí sú aj pri ich sprístupňovaní podľa vlády vytvorené zákonné záruky ochrany osobných údajov a práva na súkromie – § 82a ods. 5 zákona o súdoch realizovaný podľa zákona o slobode informácií.

Vláda sa vo svojom stanovisku vyjadrila aj k napadnutej právnej úprave **d’alších kompetencií Súdnej rady** [§ 71 ods. 1 písm. a) prvý bod zákona o súdoch]. K postaveniu Súdnej rady v procese tvorby rozpočtu súdnictva poukázala na ústavné zakotvenie inštitútu štátneho rozpočtu a citovala znenie čl. 58 ods. 1 a 2, čl. 86 písm. g), čl. 119 písm. e), čl. 131 ods. 1 a čl. 141a ods. 4 písm. f) ústavy. Podľa ústavy ústavný súd v pléne „*rozhoduje*“ o návrhu rozpočtu ústavného súdu a Súdnej rade zas patrí právomoc „*vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu*“. Z citovaných článkov ústavy podľa vlády vyplývajú základné ústavné rámce rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky. Ústava teda upravuje základné aspekty hospodárenia (čl. 58 ods. 1), proces schvaľovania rozpočtu [čl. 58 ods. 2 v spojitosti s čl. 86 písm. g), čl. 119 písm. e)], kontrolu hospodárenia [čl. 60 ods. 1 písm. a)] a v dvoch prípadoch otázku participácie na tvorbe návrhu štátneho rozpočtu [čl. 131 ods. 1 a čl. 141a ods. 4 písm. f)]. Z takto koncipovanej ústavnej úpravy je podľa vlády zrejmé, že ústava vo formálnej rovine plne rešpektuje medzinárodné odporúčania, ktoré citujú navrhovatelia vo svojom návrhu, keďže jedine v prípade súdnej moci výslovne upravuje jej participáciu na tvorbe štátneho

rozpočtu priamo v texte ústavy. Podľa textu ústavy je úloha Súdnej rady vo fáze prípravy návrhu štátneho rozpočtu konzultatívna. Konkretizácia tohto oprávnenia Súdnej rady má svoje vyjadrenie v § 86 zákona o súdoch, podľa ktorého „*Ministerstvo a najvyšší súd predkladajú súdnej rade východiská pre tvorbu rozpočtu verejnej správy a návrh rozpočtu súdnictva tak, aby súdna rada mohla v zákonom ustanovenej lehote zaujať k východiskám a k návrhu rozpočtu súdnictva stanovisko. Stanovisko súdnej rady je súčasťou návrhu štátneho rozpočtu, ktorý vláda predkladá Národnej rade Slovenskej republiky.*“. Vláda ďalej konštatuje, že Súdna rada nie je správcom rozpočtovej kapitoly súdov a toto postavenie jej nepriznáva ani ústava, ani iné zákony. Pôsobnosť, ktorú mala Súdna rada podľa pôvodného znenia § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona o súdoch, bola podľa názoru vlády tzv. zákonnou kompetenciou Súdnej rady, bez reálnej opory v texte ústavy.

K pôsobnosti ministerstva spravodlivosti určovať voľné miesta sudcov vláda uvádza, že je to oprávnenie, ktoré „mu vyplýva z povahy veci, keďže je správcom rozpočtovej kapitoly súdov, ktorá je súčasťou rozpočtovej kapitoly ministerstva spravodlivosti“. Participácia súdnej moci na použití schválených rozpočtových prostriedkov je vyjadrená povinnosťou ministra prerokovať určenie voľných miest sudcov s predsedami súdov. Vláda ďalej konštatuje, že pri porovnaní pôvodnej právnej úpravy § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona o súdoch (t. j. do 1. mája 2011) a novej právnej úpravy je zrejmé, že účasť súdnej moci na určovaní voľných miest sudcov je v úplne inej kvalitatívnej rovine, keďže pre ministra spravodlivosti je určujúci názor predsedov súdov, teda funkcionárov súdov, ktorí majú rozhodne lepšiu predstavu o potrebe voľných miest na súdoch ako Súdna rada. Vláda uzatvára argumentáciu v tomto bode konštatovaním, že určovanie voľných miest sudcov sa tak namiesto centralizovaného modelu zmenilo na decentralizovaný model.

K oprávneniu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vyžadovať zo súdnych spisov akékoľvek podklady, informácie a vyjadrenia vláda uvádza, že námietka navrhovateľa „*je úplne absurdná*“. Napadnutá právna úprava podľa vlády len precizuje doteraz platné znenie právnej úpravy, ktoré sa týka oprávnení ministerstva spravodlivosti pri výkone svojej pôsobnosti v rámci správy súdov podľa § 72 zákona o súdoch. Aj do prijatia napadnutej právnej úpravy mohlo ministerstvo v súvislosti s výkonom pôsobnosti ministra spravodlivosti alebo ministerstva podľa zákona o súdoch

alebo podľa osobitného zákona (§ 120 a nasl. zákona o sudcoch a prísediacich) vykonávať previerky súdnych spisov a na tento účel aj nahliadať do súdnych spisov a vyžiadať si súdny spis, robiť si z neho odpisy, výpisy a kópie (zákonom č. 33/2011 Z. z. sa do tohto ustanovenia doplnila možnosť vyžadovať aj iné podklady, informácie alebo vyjadrenia). Podľa vlády je zložité predstaviť si, ako by bez danej právomoci mohol minister spravodlivosti vykonávať svoje iné právomoci, napríklad prešetriť podozrenie zo zbytočných priťahov v súdnom konaní na účely prípadného podania návrhu na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi. Pri realizácii oprávnení ministerstva spravodlivosti podľa ustanovenia § 72 zákona o súdoch v zmysle vyjadrenia vlády nedochádza k zásahom do nezávislosti súdov a sudcov, ale iba k realizácii oprávnení ministerstva spravodlivosti ako ústredného orgánu štátnej správy pre justíciu a k realizácii oprávnení ministra spravodlivosti. To podľa vlády potvrdzuje aj nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 10/05, ktorého relevantná časť znie: *„Pri hodnotení ústavnosti návrhového oprávnenia ministra spravodlivosti nemožno obísť ani účel, pre ktorý mu zákon o sudcoch a prísediacich také oprávnenie priznal. Vo všeobecnosti to súvisí s tým, že podľa § 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. ministerstvo spravodlivosti je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy. Obsah pojmu štátna správa súdov zahŕňa okrem iného aj dohľad na plynulosť, hospodárnosť a sčasti (v trestnom konaní súdnom) aj zákonnosť konania pred súdmi. Potvrdzuje to aj zákon č. 757/2004 Z. z., podľa ktorého úlohou riadenia a správy súdov je vytvárať súdom Slovenskej republiky podmienky na riadny výkon súdnictva najmä v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej a dohliadať na riadny výkon súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom (§ 32). Podľa § 34 ods. 1 tohto zákona ministerstvo spravodlivosti vykonáva správu súdov ako ústredný orgán štátnej správy pre súdy. Tento dohľad by sa bez návrhového oprávnenia ministra spravodlivosti na podanie návrhu na disciplinárne konanie sudcu stal iluzórnym a zistenia dohľadu ministerstva spravodlivosti by museli byť postupované inému orgánu, aby ten z nich mohol vyvodzovať zákonné dôsledky vrátane podania návrhu na disciplinárne konanie.“*

Napokon k problematike **právneho postavenia justičných čakateľov** vláda uvádza, že je zrejmé, že obsadenie voľného miesta sudcu sa v zmysle ústavy realizuje jednak podľa úpravy v samotnej ústave, ale aj podľa zákonnej úpravy, ktorá je vydaná na základe

ústavného splnomocnenia (čl. 145 ústavy). Vláda najprv argumentuje zákonnou úpravou, ktorá bola napadnutou právnou úpravou zrušená, t. j. predošlou právnou úpravou. Dospieva k záveru, že o tom, kto sa stane sudcom z pozície justičného čakateľa, rozhodovali výlučne orgány výkonnej moci, a to minister spravodlivosti a predseda krajského súdu. Toto tvrdenie odôvodňuje tak, že do prijatia napadnutej právnej úpravy bolo možné obsadiť voľné miesto sudcu dvojakým spôsobom, a to (i) bez výberového konania justičným čakaťom alebo (ii) výberovým konaním, ak voľné miesto sudcu nebolo možné obsadiť justičným čakaťom. V predošlej právnej úprave však podľa vlády absentovali jednoznačné kritériá na určenie justičného čakateľa, ktorý obsadí voľné miesto sudcu na okresnom súde v prípadoch, keď na tom istom okresnom súde vykonáva stálu štátnu službu viac justičných čakateľov. Prekonanie tohto nedostatku bolo v zmysle stanoviska vlády na absolútnej svojvôli či arbitrárnom rozhodnutí ministra spravodlivosti, ktorý podľa pôvodnej právnej úpravy vo všetkých prípadoch podával Súdnej rade Slovenskej republiky návrh na pridelenie sudcu. V tejto súvislosti vláda tiež poukazuje na fakt, že pokiaľ nedošlo k určeniu voľného miesta sudcu, justičný čakaťel nemal možnosť stať sa sudcom. Voľné miesta sudcov zároveň určuje a aj podľa predošlej právnej úpravy určoval minister spravodlivosti. Vláda poukazuje na to, že podľa predošlej právnej úpravy justičný čakaťel vykonáva prípravnú prax na okresnom súde alebo krajskom súde. Aj v tomto aspekte považuje vláda predošlú právnú úpravu za zjavne vnútorne rozpornú, keďže časti justičných čakateľov, a to tým, ktorí vykonávali prípravnú prax na krajskom súde, neumožňovala prístup k funkcii sudcu za rovnakých podmienok ako tým čakateľom, ktorí vykonávajú svoju štátnu službu na okresných súdoch. Zákonnú podmienku vymenovania za sudcu a pridelenia na okresný súd nemohli podľa vlády splniť čakatelia, ktorí vykonávali prípravnú prax na krajskom súde, keďže zákon ustanovoval, že majú byť pridelení na voľné miesto sudcu na súde, na ktorom prax vykonávali, a zároveň sa voľné miesta sudcov obsadzovali justičnými čakateľmi podľa zákona iba na okresných súdoch. Vláda konštatuje, že to, či sa takýto justičný čakaťel stal sudcom, bolo v konečnom dôsledku závislé od rozhodnutia vedúceho služobného úradu, ktorým bol v tom čase pre všetkých justičných čakateľov krajský súd.

Predošlú právnú úpravu, ktorá teda umožňovala, aby o tom, kto sa stane sudcom, rozhodol minister spravodlivosti a predsedovia krajských súdov, hodnotí vláda ako

rozpornú s požiadavkami nevyhnutnej participácie súdnej moci na všetkých častiach mechanizmu obsadzovania voľného miesta sudcu, resp. vzniku funkcie sudcu (výberové konanie, prerokovanie návrhu úspešného kandidáta výberového konania a rozhodnutie o ňom na zasadnutí Súdnej rady a následne menovanie kandidáta prezidentom). Vláda tiež v stanovisku dospela k záveru, že *«v dôsledku nedostatočnej zákonnej úpravy je obsah „legitímnych očakávaní“ justičných čakateľov v priamej úmere s pravidlami samotného výberu spomedzi viacerých justičných čakateľov. Je teda zrejmé, že nie každý justičný čakateľ sa bezpodmienečne mohol stať sudcom - uvedené by platilo len v prípade, ak by bol počet voľných miest sudcov rovný alebo vyšší počtu miest justičných čakateľov.»*. Vzhľadom na to, že minister nebol v prípade návrhov na pridelenie sudcu viazaný žiadnymi zákonnými pravidlami, tiež podľa vlády nie je možné konštatovať prístup každého justičného čakateľa k funkcii sudcu. A už vôbec nie v prípade, ak na okresnom súde pôsobilo viacero justičných čakateľov.

Navrhovatelia podľa vlády taktiež opomenuli dôležitý fakt, a to ten, že obsadenie voľného miesta sudcu je podľa ústavy závislé od rozhodnutia Súdnej rady a jej návrhu prezidentovi na vymenovanie čakateľa za sudcu. Súdna rada nebola viazaná návrhom ministra, keďže o návrhu musela rozhodnúť, čo znamená, že čakateľa nemusela prezidentovi navrhnúť na vymenovanie za sudcu. Rovnako prezident nebol viazaný návrhom Súdnej rady na vymenovanie justičného čakateľa za sudcu. Aj z týchto dôvodov nie je v zmysle stanoviska vlády namieste hovoriť o legitímnych očakávaniach justičných čakateľov.

Vláda v stanovisku ešte opätovne sumarizovala, že na to, aby sa justičný čakateľ stal sudcom, museli nastať viaceré právne skutočnosti, a to (i) určenie voľného miesta sudcu ministrom spravodlivosti, ktoré i ak na súde vzniklo, minister spravodlivosti ho mohol presunúť na iný súd, prípadne ho zrušiť, (ii) justičný čakateľ musel spĺňať zákonné podmienky na obsadenie voľného miesta, (iii) podanie návrhu podľa § 11 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch a prísediach, pričom aj keby bolo vytvorené voľné miesto sudcu a justičný čakateľ by spĺňal zákonné podmienky, minister spravodlivosti nemusel podať Súdnej rade návrh na jeho pridelenie ako sudcu, (iv) prerokovanie návrhu ministra spravodlivosti na pridelenie justičného čakateľa ako sudcu na súd nezakladá automaticky právny nárok na odhlasovanie tohto návrhu v Súdnej rade Slovenskej republiky

a (v) vymenovanie justičného čakateľa za sudcu podľa čl. 145 ods. 1 ústavy, keďže prezident má právomoc rozhodnúť o návrhu Súdnej rady aj negatívnym spôsobom. Vláda konštatuje, že ani v jednom z predošlých „štádií“ niet právneho nároku justičného čakateľa na pozitívne rozhodnutie oprávnených orgánov.

Vláda opätovne poukazuje na dôvodovú správu k zákonu č. 33/2011 Z. z., podľa ktorej je jedným z prostriedkov zlepšenia reálneho inštitucionálneho fungovania nezávislého súdnictva v Slovenskej republike aj transparentnosť výberu sudcov, pričom voľné miesta sudcov sa budú obsadzovať výlučne výberovým konaním. A to nielen na okresných súdoch, kde mohli byť doteraz obsadzované justičným čakateľom bez výberového konania, ale aj na všetkých súdoch vyššieho stupňa. Podľa dôvodovej správy sa spôsob obsadzovania voľných miest justičnými čakateľmi a jeho praktická realizácia stali za necelé dva roky účinnosti predošlej právnej úpravy jednou z príčin vytvorenia vysokej nedôvery verejnosti v súdny systém. Dôvodová správa tak konštatuje, že zavedenie výberových konaní, ktoré musia byť transparentné a otvorené pre všetkých uchádzačov, ktorí spĺňajú zákonom ustanovené kritériá, je preto plne legitímnou požiadavkou pri obsadzovaní voľných miest sudcov. Z dôvodu zmeny spôsobu obsadzovania voľných miest sudcov bolo preto podľa dôvodovej správy potrebné vykonať zmeny aj v právnej úprave justičných čakateľov. Ak sa má totiž obsadenie voľného miesta sudcu uskutočňovať výberovým konaním, je neprípustné, aby uchádzači nemali vytvorené rovnaké podmienky, resp. aby ich časť bola zvýhodňovaná v porovnaní s ostatnými uchádzačmi prípravou na výkon funkcie sudcu.

Vláda preto zastáva názor, že zavedenie otvoreného výberového konania ako podmienky na obsadenie voľného miesta sudcu je legitímnou požiadavkou. Tohto výberového konania sa môže zúčastniť každý, kto spĺňa predpoklady na vymenovanie za sudcu podľa zákona o sudcoch a prísediacich, teda sa ho môže zúčastniť aj justičný čakateľ. Vláda považuje tvrdenie navrhovateľov, že justičný čakateľ už výberové konanie absolvoval, a preto niet dôvodu, aby vykonával ďalšie výberové konanie, za zavádzajúce. Podľa stanoviska vlády je účel výberového konania na funkciu justičného čakateľa iný ako účel výberového konania na funkciu sudcu. Účelom výberového konania na funkciu justičného čakateľa je totiž podľa vlády „len“ overenie predpokladov na výkon štátnej

služby. Účelom výberového konania na funkciu sudcu je však overenie predpokladov na výkon funkcie sudcu.

Vláda tiež konštatuje, že zákon nezasahuje do existujúcich právnych, služobných vzťahov vo význame zániku existujúcich právnych vzťahov, keďže to, či justičnému čakatel'ovi zanikne štátnozamestnanecký vzťah, je plne v jeho dispozícii.

Na záver svojho stanoviska vláda, zastúpená ministerstvom spravodlivosti, navrhla, aby ústavný súd návrhom navrhovateľov na začatie konania nevyhovel.

C. Vyjadrenie prvého námestníka generálneho prokurátora Slovenskej republiky

Podpredseda ústavného súdu vzhľadom na predmet abstraktnej kontroly ústavnosti požiadal o zaujatie stanoviska prvého námestníka generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Prvý námestník generálneho prokurátora Slovenskej republiky sa k návrhu skupiny poslancov vyjadril listom z 11. januára 2012, ktorý bol ústavnému súdu doručený 23. januára 2012, pričom zaujal toto stanovisko: „... *podporujem tvrdenia skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky uvedené v návrhu na začatie konania...*“

D. Vyjadrenie Združenia sudcov Slovenska

Na výzvu ústavného súdu predložilo svoje vyjadrenie aj Združenie sudcov Slovenska, a to podaním z 19. decembra 2012.

V rámci problematiky výberového konania na funkciu sudcu a na funkciu predsedu súdu združenie sudcov poukazuje na predošlú právnu úpravu spôsobu výberu sudcov. Konštatuje, že ak sa voľné miesto obsadzovalo výberovým konaním, uskutočňovala ho päťčlenná výberová komisia zložená z troch členov volených sudcovskou a Súdnu radou, jedného menovaného ministrom a piatym členom bol predseda súdu, pre ktorý bolo určené voľné miesto sudcu, alebo ním poverený sudca. Obdobne bola kreovaná výberová komisia pre výberové konania na predsedu senátu či pri postupe sudcu na súd vyššieho stupňa. Novú, t. j. napadnutú, právnu úpravu považuje za závažné obmedzenie kompetencií Súdnej rady, ktorá doteraz ad hoc priamo nominovala do každej výberovej komisie svojho

zástupcu. Združenie sudcov sa domnieva, že takáto právna úprava absolútne popiera zásady nezávislosti jednotlivých sudcov a súdnej moci ako celku a je v priamom rozpore s čl. 46 Odporúčania M/Rec(2010)12, keďže je zrejmé, že väčšina členov výberových komisií nebude volená sudcami ani orgánmi sudcovskej samosprávy, ale naopak, nominovaná exekutívou. Navyše, podľa združenia sudcov nikde v zákone nie je určené, na aké obdobie je vytvorená databáza kandidátov na členov výberových komisií.

K problematike **právneho postavenia justičných čakateľov** združenie sudcov uvádza, že zrušenie inštitútu justičných čakateľov považuje na jednej strane za neústavné a na druhej strane odporujúce historickým tradíciami. K rozporu s historickými tradíciami združenie sudcov uvádza, že inštitút justičného čakateľa sa osvedčil a jeho opodstatnenosť *„je nepochybne preukázaná osvedčenou takmer 100 (sto) ročnou praxou (od roku 1918), ktorou sa zabezpečila náležitá príprava na výkon funkcie sudcu, v dôsledku čoho sa vytvorili reálne predpoklady na zabezpečenie ústavného práva pre občana na spravodlivé a včasné rozhodovanie odborne a morálne spôsobilým sudcom“*. Neústavnosť napadnutej právnej úpravy zas odôvodňuje združenie sudcov tak, že (i) nebol rešpektovaný záväzný zámer ústavodarcu a (ii) obsah medzinárodných štandardov týkajúcich sa súdnictva o nevyhnutnosti dlhodobej odbornej prípravy justičného čakateľa. Dané je podľa združenia sudcov v materiálnom právnom štáte neakceptovateľné. Dôležitosť rešpektovania ústavy, čo sa týka limitácie národnej rady pri prijímaní zákonov v právnom štáte, odôvodňuje združenie sudcov aj citáciou častí rozhodnutí ústavného súdu (PL. ÚS 32/95, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 15/98). Združenie sudcov poukazuje aj na ústavné limity obmedzovania základných práv a slobôd v čl. 13 ods. 4 ústavy, podľa ktorého sa pri obmedzovaní základných práv a slobôd musí dbať na ich podstatu a zmysel a zároveň sa obmedzenie môže použiť len na ustanovený cieľ. Združenie sudcov uvádza, že medzi základné práva a slobody patria aj hospodárske, sociálne a kultúrne práva, t. j. aj právo na slobodnú voľbu povolania a právo na prípravu na slobodne zvolené povolanie (čl. 35 ods.1 ústavy). Združenie sudcov tiež odkazuje na ďalšie rozhodnutie ústavného súdu, podľa ktorého zákonodarca môže v zmysle čl. 35 ods. 2 ústavy ustanoviť podmienky a obmedzenia pre výkon práva podľa čl. 35 ods. 1 ústavy, pričom pri ich ustanovení musí rešpektovať všeobecné ústavné princípy a iné ústavné normy (PL. ÚS 6/04). Združenie sudcov tiež odkazuje na princíp proporcionality

vymedzený aj v rozhodovacej činnosti ústavného súdu, napríklad v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 3/09. Následne združenie sudcov odkazuje na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 21/00, podľa ktorého je za diskriminačnú úpravu *„možné považovať takú úpravu, ktorá rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom takýto postup zákonodarca nemôže alebo ani nevie rozumne odôvodniť legitímnym cieľom, a tým, že tento cieľ sa musí dosahovať práve zvoleným legislatívnym riešením“*. Zrušenie inštitútu justičného čakateľa, ktorého jediným účelom je príprava na výkon funkcie sudcu, je podľa názoru združenia sudcov nepochybne zásahom do ústavou garantovaného práva na prípravu na výkon povolania, keďže podľa združenia sudcov je príprava na výkon funkcie sudcu, t. j. povolania v zmysle čl. 35 ods. 1 ústavy, upravená ako základne právo. Združenie sudcov sa zároveň domnieva, že napadnutou právnou úpravou došlo k diskriminácii *„pri príprave na sudcovské povolanie oproti iným právnickým profesiám, ktoré bezpodmienečne vyžadujú prípravu na výkon povolania (zárobkovej činnosti) a ich činnosť súvisí odborne najbližšie s činnosťou sudcu. Ide o činnosť (povolanie) advokáta, funkciu prokurátora, notára a exekútora. Osoby, ktoré sa pripravujú na výkon týchto povolaní sú povinné absolvovať prípravnú prax a následne preukázať spôsobilosť na výkon uvedenej činnosti (povolania, funkcie).“*. Podľa združenia sudcov tiež napadnutá právna úprava nerešpektuje viaceré nálezy ústavného súdu, z ktorých vyplýva, že požiadavka právnej istoty, ktorá v sebe zahŕňa princíp oprávnenej dôvery v právo, legitímnych očakávaní, predvídateľnosti práva, zákazu retroaktívneho pôsobenia práva, ochrany nadobudnutých práv a rad ďalších princípov materiálneho právneho štátu, neodmysliteľne patrí k imanentným znakom právneho štátu. Združenie sudcov tiež konštatuje, že ústavný súd vyslovil, že zákonodarca môže výnimočne uplatniť retroaktívne ustanovenia na úpravu nových právnych stavov, pričom v takom prípade musí preukázať *„závažné dôvody všeobecného záujmu, ktoré si môžu vyžadovať alebo odôvodniť prelomenie zásady zákazu spätnej pôsobnosti v prospech slobodnej tvorby právnej úpravy zo strany zákonodarcu“* (PL. ÚS 3/00). Združenie sudcov toto rozhodnutie vykladá tak, že nepravú retroaktivitu ústavný súd nepovažuje za štandardný vstup do existujúcich právnych stavov. Združenie sudcov k tejto problematike ešte uvádza, že *„[n]a osobu justičného čakateľa sa teda vzťahuje ústavou garantované právo v zmysle čl. 35 ods. 1 a zároveň čl. 30 ods. 4 ústavy, čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu (Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, pozn.). Zrušenie inštitútu*

justičného čakaťa je odňatím základného práva garantovaného ústavou v zmysle čl. 35 ods. 1 ústavy (iné osoby majú zabezpečenú odbornú prípravu na výkon právnického povolania), porušením čl. 30 ods. 4 ústavy pri prístupe k verejnej funkcii sudcu za rovnakých podmienok a nerešpektovaním čl. 12 ods. 1, 4 ústavy najmä o nezrušiteľnosti základného práva a slobody a zákaze spôsobovať ujmu pre uplatňovanie základných práv.“.

K verejnosti výberových konaní a verejnosti odbornej justičnej skúšky a k písomnému vyhláseniu sudcu a kandidáta na sudcu združenie sudcov uvádza, že uverejňovanie životopisov a zoznamov blízkych osôb kandidátov na funkciu sudcu považuje za neprípustný zásah do súkromia uchádzačov a ich blízkych a rovnako potom za možnú diskrimináciu uchádzačov a ovplyvňovanie členov výberových komisií či už v pozitívnom, alebo v negatívnom zmysle. Účasť verejnosti na výberovom konaní, ako aj na odbornej justičnej skúške považuje združenie sudcov za nevhodnú až rušivú a pri zložení komisie, ako aj podrobných záznamoch, ktoré sa vedú o priebehu výberového konania a justičnej skúšky, považuje účasť verejnosti za zbytočnú, keďže nemôže žiadnym spôsobom zabezpečiť zvýšenie úrovne výberových konaní a justičných skúšok. Združenie sudcov konštatuje, že právo na súkromie podľa ústavy a podľa dohovoru možno obmedziť, iba ak je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme bezpečnosti predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, alebo ochrany práv a slobôd iných. Združenie sudcov uvádza, že „[p]odľa rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, pri výklade čl. 8 ods. 1 Dohovoru, čo je záväzné pre náš štát, zabezpečuje sa rešpekt (chráni sa) voči súkromiu aj v oblasti zhromažďovania a uschovávaní informácií osobnej povahy, medzi ktoré jednoznačne patria aj informácie o zdravotnom stave osoby“. Združenie sudcov ďalej odkazuje na rozhodnutia ústavného súdu, podľa ktorých je potrebné základné práva a slobody podľa ústavy vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, a preto treba prihliadať aj na judikatúru týkajúcu sa dohovoru. Združenie sudcov konštatuje aj to, že z ďalšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ústavná ochrana súkromia podľa čl. 16 ods. 1 ústavy sa spája s nedotknuteľnosťou osoby, z čoho vyplýva, že predmetom ochrany je celá oblasť spoločenských vzťahov medzi lekárom a pacientom. Je preto podľa združenia neprípustné, aby verejnosť bola oboznamovaná so závermi psychologického posúdenia

uchádzača. Keďže psychologické posúdenie je súčasťou výberového konania ako oprávnenej podmienky na zistenie osobnostných predpokladov, oboznamovať sa s týmto údajom majú podľa názoru združenia sudcov len členovia výberovej komisie a následne Súdna rada, ktorá musí podľa vyjadrenia združenia sudcov mať zachovaný zásadný vplyv v otázke vzniku funkcie sudcu, t. j. legitimacy sudcovskej moci. Združenie sudcov tiež uvádza, že ak orgán verejnej moci zhromažďuje údaje o osobe, ktoré nie je oprávnený zistiť, dopustí sa konania, ktoré je v rozpore s čl. 19 ods. 3 ústavy.

Združenie sudcov vo vyjadrení reaguje aj na oblasť výchovy a vzdelávania sudcov. Nová právna úprava podľa neho okrem zrušenia inštitútu justičného čakatela „zasahuje úplne nesystémovo a chaoticky aj do organizácie vzdelávania sudcov a to tak na počiatku ich kariéry, ako aj pri prehlbovaní a zvyšovaní ich kvalifikácie“. Združenie sudcov uvádza, že Justičná akadémia zriadená v roku 2004 dosahovala na poli vzdelávania vynikajúce výsledky. Justičná akadémia mala byť takmer kompatibilná s Odporúčaním CM/Rec(2010)12 a spĺňala nároky, ktoré na vzdelávanie sudcov kladie dnešná doba a ktoré sformuloval CCJE v Opinion N°4. V novelách sa však vzdelávanie sudcov zveruje presne neurčeným tuzemským a zahraničným vzdelávacím inštitúciám a exkluzivita akadémie v tejto oblasti zanikla. Týmto spôsobom sa výchova a vzdelávanie sudcov dostáva absolútne mimo kontrolu súdnej moci a štátu, ktorý je v konečnom dôsledku povinný zabezpečiť jednotné a systematické vzdelávanie a výchovu sudcov. Podľa združenia sudcov je tým ohrozená nezávislosť sudcov.

Združenie sudcov sa vyjadrilo aj k **odmeňovaniu sudcov**. Konštatovalo, že zrušením odmien poklesol plat sudcu od 1. januára 2011 o viac ako jednu šestinú. Poukázalo na to, že podľa platnej právnej úpravy sa plat sudcu odvíja od základného platu poslanca parlamentu, čo je podľa neho v rozpore s „Európskou chartou o štatúte sudcov, Odporúčaním CM/Rec(2010)12, čl. 53 až 55, ako aj Opinion CCJE N°1, keďže neochraňuje platy sudcov pred ich znižovaním a už vôbec nezabezpečuje ich nárast v súvislosti s nárastom životných nákladov“. Ďalej združenie sudcov tvrdí, že „[v]ýška plátov sudcov je častou témou politických strán v boji o priazeň voličov a zostáva len otázkou politickej vôle,

či bude táto úprava zneužitá v neprospech sudcov alebo nie. Uvedené je popretím materiálnej garancie nezávislosti súdnictva.“.

Celkovo združenie sudcov k napadnutým ustanoveniam právnych predpisov uvádza, že ostané novely, ktorými bola zavedená napadnutá právna úprava, sú «*v priamom rozpore s Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities, ENCJ Resolution of Budapest on Self-Governance for the Judiciary: Balancing Independence and Accountability - May 2008, European Charter on Štatúte for Judges, CCJE (2010)3 Magna Carta of Judges (fundamental principles), CCJE Opinion n° 1 (2001) on standards concerning the independence of the judiciary and the irremovability of judges, Opinion n° 4 (2003) on training for judges Opinion n°10 (2007) on „Council for the Judiciary in the service of society“, ako aj d'alšími medzinárodnými dokumentmi a ich účinnosťou došlo k vážnym zásahom do nezávislosti sudcov a súdnej moci na Slovensku.».*

Združenie sudcov taktiež vo vyjadrení informovalo o dianí na pôde Európskej asociácie sudcov. Uviedlo, že po prerokovaní jeho žiadosti Európskou asociáciou sudcov bola zriadená špeciálna komisia Európskej asociácie sudcov, ktorá preskúmala situáciu na Slovensku, platnú posudzovanú právnu úpravu, kontaktovala zástupcov štátnych orgánov, najmä ministerku spravodlivosti, a na rokovaní 4. septembra 2011 bola schválená rezolúcia. Európska asociácia sudcov v nej pripomína, že európske inštitúcie za mnohé roky vytvorili základné pravidlá na účel ochrany nezávislosti a nestrannosti súdnej moci, ktorými sú hlavne Odporúčanie CM/Rec (2010) 12 Výboru ministrov členským štátom o sudcoch: nezávislosť efektivita a zodpovednosť, CCJE stanovisko číslo 1 (2001) o štandardoch týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci a nepreložitelnosti sudcov, CCJE stanovisko číslo 3 (2002) o princípoch a pravidlách ovládajúcich profesionálne správanie sudcov najmä etiku, nezlučiteľné správanie a nestrannosť, CCJE stanovisko číslo 10 (2007) „Súdna rada v službách spoločnosti“, ako aj ostatné medzinárodné dokumenty, CCJE (2010) 3 Magna Carta sudcov (základné princípy), Európska charta o štatúte sudcov, Rezolúcia ENCJ prijatá v Budapešti v máji 2008 o samospráve súdnej moci: Vyvážená nezávislosť a zodpovednosť. Združenie sudcov vo vyjadrení tiež uvádza, že Európska asociácia sudcov tiež zdôraznila,

že tieto štandardy nemôžu byť chápané ako výhoda pre sudcov alebo ich korporatívne záujmy, ale ako hlavné prostriedky na zabezpečenie nevyhnutnej nezávislosti súdnej moci v demokratickej spoločnosti, a podčiarkla, že nezávislosť musí byť sprevádzaná zodpovednosťou. Žiadna z ostatných mocí v štáte sa však nemôže pod zámienkou zodpovednosti snažiť o získanie neprimeraného vplyvu na súdnu moc. Transparentnosť konaní a riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí sú prostriedky garantujúce zvýšenie dôvery v súdnu moc. Združenie sudcov tvrdí, že Európska asociácia sudcov v rezolúcii tiež vyjadrila vážne obavy, že viaceré z predmetných noviel vedie k zvýšeniu celkového vplyvu vlády na súdnu moc. Podľa stanoviska združenia sudcov bolo napriek tomu v rezolúcii konštatované aj to, že *„konečné rozhodnutie o výbere kandidáta na menovanie (za sudcu) je v kompetencii súdnej rady, výberová komisia stále zohráva rozhodujúcu úlohu, čo znamená, že relevantné ustanovenia medzinárodných dokumentov týkajúcich sa zloženia súdnej rady sú rovnako aplikovateľné na tieto komisie. V tejto súvislosti je evidentné, že navrhované zmeny v zložení súdnej rady (výberovej komisie), ktorej polovicu členov menuje minister je krok nesprávnym smerom a proti súčasným tendenciám všetkých medzinárodných štandardov.“* Európska asociácia sudcov podľa slov združenia sudcov odkazuje na § 18 a § 42 Stanoviska CC JE No 10 (2007) a čl. 5 a čl. 13 Magny Carty sudcov (základné princípy), podľa ktorých tieto rady majú pozostávať z podstatnej väčšiny sudcov, ktorí sú volení ich kolegami. Článok 46 Odporúčania CM/Rec (2010) 12 taktiež podľa neho požaduje, aby najmenej polovica členov bola tvorená sudcami vybranými spomedzi kolegov.

E. Vyjadrenie Súdnej rady Slovenskej republiky

Súdna rada sa na výzvu ústavného súdu vyjadrila aj podaním z 19. decembra 2012.

K právnemu postaveniu justičných čakateľov Súdna rada uviedla, že nepovažuje za pravdivé tvrdenie z dôvodovej správy k napadnutej právnej úprave v tom zmysle, že k obsadzovaniu voľných miest sudcov justičnými čakateľmi dochádzalo bez výberového konania. Justiční čakatelia totiž boli prijatí na miesto justičných čakateľov po absolvovaní výberového konania. Súdna rada tiež nesúhlasí s tvrdením dôvodovej správy o potrebe zrušiť inštitút justičného čakateľa s cieľom zabezpečenia rovného prístupu k funkcii sudcu.

Taká argumentácia je podľa nej neakceptovateľná pre rozpor so zámerom ústavodarcu z dôvodovej správy k novele ústavy ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. Súdna rada uvádza, že „[v] materiálnom právnom štáte platí zásada, že pri tvorbe zákona má zákonodarca dané ústavné limity. Nie je preto oprávnený (nie je to dovolené) v rozpore so zámerom sledovaným ústavodarcom schvaľovať zákony“. Podľa Súdnej rady je z pravidiel historického výkladu nepochybné, že účel, ktorý zákonodarca sleduje, je vyjadrený v dôvodovej správe. Dôvodová správa k už uvedenej novele ústavy v relevantnej časti konštatuje, že predpoklady výberu vhodných uchádzačov na funkciu sudcu sa podrobnejšie upravujú zákonom, a to na báze predchádzajúcej dlhodobejšej odbornej prípravy. Dôvodová správa k novele ústavy tiež odkázala na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN 40/32 z 29. novembra 1985 a 40/146 z 13. decembra 1985, Odporúčanie Rady Európy No R (94) 12 Výboru ministrov členských štátov Rady Európy z 13. októbra 1994 a na Európsku chartu o statuse sudcu prijatú v Štrasburgu 8. – 10. júla 1998. Súdna rada ďalej tvrdí, že Európska charta o statuse sudcu tiež okrem iného požaduje, aby sa vybraní kandidáti na funkciu sudcu mohli pripraviť na účinné plnenie sudcovských povinností prostredníctvom primeraného vzdelávania, ktorého náklady znáša štát. Súdna rada sa domnieva, že s cieľom zaručiť schopnosť kandidáta vykonávať povinnosti sudcu musia pravidlá pre výber a prijímanie sudcov obsahovať požiadavky týkajúce sa kvalifikácie a predchádzajúcej praxe. „Abstraktné“ overovanie schopností pre výkon sudcovskej funkcie nie je podľa nej postačujúce, keďže povaha sudcovskej funkcie vyžaduje vstup sudcu do zložitých situácií, ktoré kladú veľmi náročné požiadavky z hľadiska rešpektovania ľudskej dôstojnosti. Preto je podľa vyjadrenia Súdnej rady potrebné kandidátov vybraných na vykonávanie sudcovskej funkcie pripraviť na ich úlohu prostredníctvom primeraného vzdelávania, ktoré musí financovať štát. Je teda nesporné, ako tvrdí Súdna rada, že (i) ústavodarca výslovne vyžaduje nevyhnutnosť predchádzajúcej dlhodobejšej odbornej prípravy uchádzača o funkciu sudcu a (ii) v súlade s medzinárodnými dokumentmi je nevyhnutné justičných čakatelov pripraviť na ich úlohu pri výkone súdnictva primerane vzdelávaním a predchádzajúcou praxou. Iným spôsobom nie je tento cieľ možné splniť. Opodstatnenosť inštitútu justičného čakatela je tiež podľa Súdnej rady nepochybne preukázaná osvedčenou takmer storočnou praxou.

Súdna rada považuje za vecne neakceptovateľné tvrdenie o zvýhodnení justičných čakaťov, keďže v zmysle už uvedeného je príprava na funkciu sudcu ústavou požadovaná. Dospieva tiež k záveru, že zrušenie inštitútu právnych čakaťov porušuje právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň. Pri zákonnej úprave podmienok slobodnej voľby povolania je podľa nej neakceptovateľné akýmkoľvek spôsobom obmedzovať ústavou garantované právo na prípravu na slobodne zvolené povolanie, a to už vôbec nie vtedy, keď predpis nižšej právnej sily, teda zákon, odporuje predpisu vyššej právnej sily – ústave. To podľa Súdnej rady vyplýva aj z konštantnej judikatúry ústavného súdu. Poukazuje pritom na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 32/95 a sp. zn. PL. ÚS 15/98. Súdna rada uvádza, že napadnutá právna úprava, ktorá zrušila inštitút justičného čakaťa, „*v celom rozsahu zlikvidovala (poprela) ústavou garantované právo každého právnicka (občana Slovenskej republiky) na prípravu ním zvoleného povolania (funkciu sudcu, ktorá je vykonávaná ako povolanie)*“. Toto právo občana podľa nej však zároveň nezakladá nárok na vykonávanie funkcie alebo povolania, pre ktoré zákon ustanovuje osobitnú podmienku, ak ju občan nespĺňa. Určenie podmienok pre výkon určitého povolania nie je podľa Súdnej rady, ktorá odkazuje na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 6/04, diskriminačné, ak zodpovedá čl. 13 ods. 2 až 4 ústavy. Súdna rada obdobne ako združenie sudcov s odkazom na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/09 poukazuje na potrebu dodržiavania princípu proporcionality pri obmedzovaní ústavných práv. Z tohto nálezu podľa nej vyplýva aj to, že právna norma musí smerovať k naplneniu účelu, ktorý je dostatočne dôležitý, aby odôvodnil obmedzenie základného práva alebo slobody. Podľa názoru Súdnej rady napadnutá právna úprava nespĺňa požiadavku vhodnosti a nevyhnutnosti, keďže „*[z]ámer zákonodarcu o zabezpečení odstránenia zvýhodňovania justičných čakaťov (na základe predchádzajúce odbornej prípravy) v porovnaní s ostatnými uchádzačmi o funkciu sudcu je obsahovo svojvoľným obmedzením základného práva každého právnicka slobodne si zvoliť povolanie sudcu a pripraviť sa na uvedené povolanie, ak má súčasne neobmedzené právo zvoliť si slobodne akékoľvek iné právnické povolanie, ktoré si vyžaduje úplné právnické vzdelanie (II. stupňa)*“. V ďalšej argumentácii Súdna rada poukazuje na to, že negatívne dôsledky napadnutej právnej úpravy výrazne presahujú tvrdené pozitíva, keďže sa vylúči možnosť účasti vo výberovom konaní kvalitne pripravených právnikov prípravou v justícii.

Nie je teda podľa nej splnené ani kritérium primeranosti právnej úpravy ako kritérium testu proporcionality.

Zrušenie inštitútu justičného čakateľa tiež Súdna rada považuje za diskriminačné. Uvádza, že ide o diskrimináciu pri príprave na sudcovské povolanie oproti iným právnickým profesiám, ktoré bezpodmienečne vyžadujú prípravu na výkon povolania, a ich činnosť súvisí odborne najbližšie s činnosťou sudcu (advokát, prokurátor, notár a exekútor). Osoby, ktoré sa pripravujú na výkon týchto povolání, sú povinné absolvovať prípravnú prax a následne preukázať spôsobilosť na výkon uvedenej činnosti. „Likvidáciou justičných čakateľov“, ako sa domnieva Súdna rada, „sa diskriminujú osoby, ktoré sa pripravovali na výkon funkcie sudcu v rámci prípravnej praxe, keďže odchylným spôsobom sa u justičných čakateľov riešila analogická situácia na prípravu povolania (na ktoré sa vyžaduje právnické vzdelanie) oproti iným povolaniam, ktoré si vyžadujú získanie uvedeného vzdelania“. Podľa Súdnej rady sa tiež likviduje reálna možnosť kvalitnej prípravy uchádzačov o funkciu sudcu. Podľa Súdnej rady je zároveň zrejmé, že len sudca je spôsobilý náležite pripraviť uchádzača na výkon sudcovského povolania. Iné právnické profesie nie sú kvalifikované ani povinné zabezpečiť požadovanú odbornú prípravu na výkon povolania sudcu. Zrušením inštitútu justičného čakateľa tak dochádza k zvýhodňovaniu ostatných uchádzačov (nie justičných čakateľov), keďže sa ostatným garantuje príprava na výkon nimi zvoleného povolania pod dohľadom osoby, ktorá už vykonáva predmetné povolanie. Súdna rada si myslí, že napadnutá právna úprava neumožňuje sudcom odborne pripravovať uchádzačov na funkciu sudcu, a považuje to za absurdné. Podľa Súdnej rady tým dokonca dochádza k diskriminácii sudcov v porovnaní s inými právnickými povolaniami, ktoré pripravovať uchádzačov môžu.

Súdna rada ďalej tvrdí, že napadnutá právna úprava je retroaktívna, a teda rozporná s princípom materiálneho právneho štátu. Toto tvrdenie odôvodňuje z väčšej časti obdobne ako združenie sudcov, preto ústavný súd v tejto časti sumarizácie argumentácie Súdnej rady odkazuje na časť IV.D tohto nálezu, kde je zhrnutá argumentácia združenia sudcov. Navyše Súdna rada tvrdí, že keďže účelom inštitútu justičného čakateľa bola príprava na sudcovské povolanie, potom „[p]ri výklade zrušených ustanovení zákona o justičných čakateľoch, postupom podľa čl. 152 ods.4 ústavy (nevyhnutnosť vychádzať z účelu a zmyslu zákona, ako to vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu – I. ÚS 37/95, I. ÚS 52/02, III. ÚS 38/05 je

nepochybne, že všetkým justičným čakatelom vzniklo právo (nadobudli právo) v procese prístupu k funkcii sudcu, zúčastniť sa justičnej skúšky, ak splnili všetky predpísané podmienky prípravnej praxe“. To má podľa Súdnej rady znamenať, že justiční čakatelia nadobudli aj právo na právo stať sa sudcom bez absolvovania výberového konania. Iný výklad by nebol podľa Súdnej rady v súlade s ústavou a pripúšťal by svojvôľu výkonnej moci pri uchádzaní sa o ústavnú funkciu predstaviteľa súdnej moci. Negatívne rozhodnutie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky o účasti čakatela na justičnej skúške po splnení stanovených podmienok prípravnej praxe by bolo svojvoľným rozhodnutím, lebo by sa ním zásadne poprel účel a význam zákonnej úpravy prípravnej praxe justičného čakatela. Súdna rada tak považuje zrušenie inštitútu justičného čakatela za právo retroaktívne. Zákonodarca totiž zvoleným postupom neuznal práva, ktoré sa ako právne skutočnosti uznali na základe predchádzajúceho zákona. I ak by sa právne zmeny zavedené napadnutou právnou úpravou považovali iba za nepravú retroaktivitu, Súdna rada tvrdí, že nie sú preukázané závažné dôvody všeobecného záujmu, ktoré si môžu vyžiadať prelomenie zásady zákazu spätnej pôsobnosti. A keďže podľa Súdnej rady justiční čakatelia nadobudli právo stať sa sudcom bez absolvovania výberového konania, ako už bolo uvedené, nazdáva sa, že nahradenie uvedeného práva zavedením povinnosti účasti vo výberovom konaní na funkciu sudcu je *„znehodnocujúci zásah, ktorý jednoznačne smeruje k výraznému (zásadnému) zhoršeniu právneho postavenia čakatela“.* Týmto postupom zákonodarcu tak malo dôjsť k porušeniu právnej istoty, a tým aj ochrany oprávnenej dôvery občanov v právny poriadok.

V tejto súvislosti považovala Súdna rada tiež za potrebné pripomenúť, že súdni úradníci sa nepripravujú na výkon povolania sudcu, a teda odstránenie inštitútu justičného čakatela reálne bráni ústavou garantovanej príprave na náležitý výkon sudcovského povolania prípravou praxou v rámci justície.

K právnej úprave verejnosti výberových konaní na funkciu sudcu a úprave písomného vyhlásenia kandidáta na sudcu Súdna rada uvádza, že ustanovenia o informovaní verejnosti týkajúce sa zdravotnej spôsobilosti uchádzača (závery psychologického posúdenia uchádzača) a rodinného pôvodu (rodu) uchádzača vo vzťahu k rodinným príslušníkom, ktorí sú sudcami alebo pracovníkmi rezortu justície, sú

neakceptovateľné. K informáciám o zdravotnej spôsobilosti uchádzača o funkciu a k ich sprístupneniu verejnosťou výberových konaní predkladá Súdna rada obdobné argumenty a totožné závery ako združenie sudcov. Ústavný súd preto odkazuje na časť IV.D tohto nálezu, kde je zhrnutá argumentácia združenia sudcov.

K otázke informovania o pôvode uchádzača o funkciu Súdna rada konštatuje, že „[z]ákonná úprava výberového konania na funkciu sudcu musí dôsledne rešpektovať ústavnú ochranu súkromia a tým vylúčiť akúkoľvek diskrimináciu uchádzača pre rodinný pôvod, čím sa zabezpečí aj ústavou požadovaná rovnosť príležitostí uchádzať sa o ústavnú funkciu. Nie je preto prípustné poskytovanie akejkoľvek informácie verejnosti o týchto osobných údajoch uchádzača.“. V tomto kontexte poukazuje na ústavný zákaz diskriminácie podľa čl. 12 a čl. 30 ods. 4 ústavy, na Dohovor medzinárodnej organizácie práce č. 111 o diskriminácii v povolanií uverejnený v Zbierke zákonov pod č. 465/1990 Zb., medzinárodné odporúčania, ktoré ústavodarca výslovne akceptoval pri novele ústavy v roku 2001, ktoré zakazujú akúkoľvek diskrimináciu pri prístupe k funkcii sudcu pre pôvod uchádzača, na bod 2.1 Európskej charty o statuse sudcu, ktorá vylučuje zamietnutie kandidáta aj z dôvodu etnického alebo sociálneho pôvodu, a bod 45 Odporúčania CM/Rec (2010) 12 Výboru ministrov zakazujúci diskrimináciu uchádzačov o funkciu sudcu aj z dôvodu pôvodu alebo iného dôvodu. Podľa Súdnej rady je teda zakázané, aby bol pôvod uchádzača o funkciu sudcu dôvodom na pozitívnu alebo negatívnu diskrimináciu. Súdna rada tiež poukazuje na to, že takýto uchádzač ešte nie je verejným činiteľom, preto má v celom rozsahu právo zaručené ústavou na ochranu svojho súkromia a nedotknuteľnosť osoby, pričom zároveň z čl. 8 ods. 1 dohovoru vyplýva nevyhnutnosť rešpektovania súkromia aj v oblasti zhromažďovania a uschovávaní informácií osobnej povahy, intímneho života aj rodinných vzťahov. Obdobné vyplýva aj z čl. 19 ods. 3 a čl. 22 ods. 1 ústavy. Podľa Súdnej rady ďalej platí, že oprávnené zhromažďované údaje musí orgán verejnej moci uschovať tak, aby boli chránené pred neoprávneným prístupom iných orgánov verejnej moci aj pred fyzickými a právnickými osobami. Ak orgán verejnej moci zhromažďuje údaje o osobe, ktoré nie je oprávnený zistiť, dopustí sa konania, ktoré je v rozpore s čl. 19 ods. 3 ústavy.

Vo svojej argumentácii **k výberovým konaniam na funkciu predsedu súdu** Súdna rada poukazuje na to, že podľa jej názoru sa má v zmysle čl. 143 ods. 3 ústavy na riadení a správe súdov zásadným spôsobom podieľať sudcovská samospráva. Pri zachovaní nezávislosti súdnej moci je podľa nej žiaduce, aby predseda súdu nebol v absolútnej závislosti od ministra spravodlivosti. Napadnutá právna úprava výberového konania na predsedu súdu tak podľa Súdnej rady vylučuje ústavou predpokladaný rozhodujúci vplyv orgánu sudcovskej samosprávy, ako aj Súdnej rady na správe a samospráve súdnictva. Nerešpektuje sa totiž zámer ústavodarcu z bodu 82 dôvodovej správy k novele ústavy ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. o výraznej miere podieľania sa orgánov sudcovskej samosprávy na riešení všetkých dôležitých otázok súdnictva, keďže závislosť na mienke výkonnej moci predstavovanej ministrom spravodlivosti je takmer úplná. Zníženie počtu zástupcov sudcovskej samosprávy vo výberových konaniach na predsedov súdov na jedného člena výberovej komisie sudcovskú radu podľa Súdnej rady stavia iba do pozície poradného orgánu. Až traja členovia výberovej komisie z piatich členov sú nominovaní výkonnou mocou, a tak samostatne i proti vôli zástupcov súdnej moci sú oprávnení rozhodovať o výbere kandidáta na predsedu súdu. Súdna rada sa domnieva, že vzhľadom na rozsah kompetencií predsedov súdov a na spôsob ich kreácie sa budú v praxi presadzovať účinne len záujmy výkonnej moci. Existuje tak výrazné riziko politického ovplyvňovania súdnej moci, čo je v zmysle čl. 141 ods. 1 ústavy neprípustné. Rovnako ako navrhovatelia – skupina poslancov národnej rady, aj Súdna rada poukazuje na „*prirodené pravidlo pri výbere osoby predsedu súdu*“, ktoré určuje, že predseda je primus inter partes, ktoré napadnutá právna úprava nerešpektuje. Princíp neprípustnosti akejkoľvek politizácie súdnej moci identifikuje Súdna rada aj v ústavnom zákaze výkonu ústavnej funkcie sudcu s členstvom v politickej strane alebo v politickom hnutí (čl. 145a ústavy). Z napadnutej právnej úpravy podľa nej vyplýva, že vďaka prepojeniu ministra spravodlivosti, ktorý je zodpovedný národnej rade a svojim politickým partnerom, s predsedami súdov dôjde k nerešpektovaniu ústavného zákazu nadriadeného postavenia predstaviteľa výkonnej moci pri riadení a správe súdov. Okrem obmedzenia kompetencie sudcovských rád pôsobiť pri rozhodovaní o zásadných otázkach súdnictva sa podľa Súdnej rady obmedzuje jej vlastná totožná ústavná právomoc. Spôsob tvorby výberovej komisie na funkciu predsedu súdu tak vylučuje deľbu moci a zakladá neprípustnú prevahu výkonnej moci.

Úmysel ústavodarcu pri určení úloh orgánom samosprávy súdov novelou ústavy z roku 2001 je podľa Súdnej rady zrejmý z dôvodovej správy k danej novele. Cieľom novely bolo totiž podľa dôvodovej správy okrem iného odstránenie opodstatnene vytýkaného nedostatku zabezpečenia nezávislosti súdnictva kvôli absencii samosprávy súdnictva a jej závislosti od výkonnej moci. Preto sa okrem zakotvenia Súdnej rady vytvorili podmienky pre podieľanie sa orgánov sudcovskej samosprávy účinným spôsobom na riadení a správe súdnictva. Výber osoby predsedu súdu preto podľa názoru Súdnej rady nemôže byť vo výlučnej kompetencii ministra spravodlivosti spôsobom, akým to ustanovila napadnutá právna úprava. Podľa napadnutej právnej úpravy majú totiž orgány sudcovskej samosprávy fakticky len poradný hlas.

K napadnutej právnej úprave zániku funkcie predsedu súdu odvolaním Súdna rada uvádza, že aj Expertná misia Európskej komisie z novembra 1997 konštatovala skutočnosť, že absolútna právomoc ministra spravodlivosti menovať a odvolávať predsedov a podpredsedov súdov dáva výkonnej moci príležitosť sledovať svoje záujmy práve cez predsedov súdov. Vypustením podmienky prerokovania odvolania predsedu súdu so Súdnu radou došlo podľa nej k obmedzeniu samosprávnych funkcií v súdnictve, zvýšeniu rizika svojvôle ministra pri zasahovaní do súdnictva prostredníctvom politických nominácií. Navyše bola napadnutou právnou úpravou odňatá možnosť prieskumu rozhodnutia ministra spravodlivosti o odvolaní predsedu súdu. V právnom štáte je však podľa Súdnej rady neprípustné, aby sa o právach a povinnostiach osoby ustanovenej do funkcie zákonným spôsobom rozhodovalo individuálnym správnyim aktom, ktorého zákonnosť nemožno preskúmať v rámci riadnych opravných prostriedkov. Vytvára sa tak hrozba vzniku neodôvodneného a zákonom ustanoveným spôsobom nepreskúmateľného zásahu do výkonu k volenej alebo inej verejnej funkcii predsedu súdu podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a popiera sa individuálne právo predsedu súdu ako fyzickej osoby domáhať sa práva zákonom ustanoveným spôsobom na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

V.

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádzal zo znenia napadnutých ustanovení zákona o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z., zákona o ústavnom súde v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z., ktoré majú byť v rozpore s označenými článkami ústavy, ďalej z dôvodovej správy k vládnemu návrhu už označených zákonov, ako aj z uznávanej právnej doktríny a odborných literárnych prameňov, pričom sa opieral aj o svoju doterajšiu judikatúru.

Článok 1 ods. 1 prvá veta ústavy znie: *Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.*

Článok 2 ods. 2 ústavy znie: *Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobilom, ktorý ustanoví zákon.*

Článok 12 ods. 1 ústavy znie: *Ludia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.*

Článok 12 ods. 2 ústavy znie: *Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmysľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.*

Článok 12 ods. 4 ústavy znie: *Nikomú nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.*

Článok 13 ods. 3 ústavy znie: *Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré splňajú ustanovené podmienky.*

Článok 13 ods. 4 ústavy znie: *Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.*

Článok 19 ods. 1 ústavy znie: *Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.*

Článok 19 ods. 2 ústavy znie: *Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.*

Článok 19 ods. 3 ústavy znie: *Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.*

Článok 20 ods. 1 ústavy znie: *Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.*

Článok 30 ods. 4 ústavy znie: *Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.*

Článok 46 ods. 1 ústavy znie: *Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.*

Článok 46 ods. 2 ústavy znie: *Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.*

Článok 141 ods. 1 ústavy znie: *V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy.*

Článok 141a ods. 1 písm. a) ústavy znie: *Predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky je predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Jej ďalšími členmi sú ôsmi sudcovia, ktorých volia a odvolávajú sudcovia Slovenskej republiky.*

Článok 141a ods. 4 písm. b) ústavy znie: *Do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí rozhodovať o pridelení a preložení sudcov.*

Článok 141a ods. 4 písm. f) ústavy znie: *Do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu.*

Článok 143 ods. 3 ústavy znie: *V rozsahu ustanovenom zákonom sa na riadení a správe súdov podieľajú aj orgány sudcovskej samosprávy.*

Článok 144 ods. 1 ústavy znie: *Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.*

Článok 6 ods. 1 dohovoru znie: *Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom*

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spravodlivosti.

Článok 8 dohovoru znie: (1) Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie. (2) Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Článok 14 dohovoru znie: Užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Pridelenie sudcu

Napadnuté ustanovenie § 11 zákona o sudcoch a prísediach znie:

(1) Sudcu prideliuje na výkon funkcie na určitý súd súdna rada na základe výsledkov výberového konania, ktoré jej oznamuje predseda výberovej komisie.

(2) Na Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) možno prideliť len sudcu, ktorý vykonával právnickú prax po dobu najmenej 15 rokov.

(3) Na krajský súd a Špecializovaný trestný súd možno prideliť len sudcu, ktorý vykonával právnickú prax po dobu najmenej 10 rokov.

(4) Pridelenie sudcu na výkon funkcie na určitý súd sa uskutoční dňom vymenovania. Pridelenie sudcu oznámi súdna rada ministrom do troch dní od jeho pridelenia.

Dočasné pridelenie sudcu a skončenie dočasného pridelenia

Napadnuté ustanovenie § 12 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich znie:

(1) Na zabezpečenie riadneho chodu súdnictva možno sudcu s jeho súhlasom dočasne prideliť na výkon funkcie na iný súd toho istého stupňa a len na voľné miesto sudcu. Vykonávanie funkcie na dvoch súdoch je vylúčené okrem výkonu funkcie predsedu disciplinárneho senátu alebo člena disciplinárneho senátu.

Napadnuté ustanovenie § 151p zákona o sudcoch a prísediacich znie:

Ak bol sudca dočasne pridelený podľa predpisov účinných do 1. mája 2011 na výkon funkcie sudcu na súd vyššieho stupňa, toto dočasné pridelenie sudcu sa skončí k 1. máju 2011.

Preloženie sudcu na iný súd

Napadnuté ustanovenie § 14 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich znie:

(2) Na krajský súd a Špecializovaný trestný súd možno preložiť len sudcu, ktorý vykonával právnickú prax po dobu najmenej 10 rokov. Na najvyšší súd možno preložiť len sudcu, ktorý vykonával právnickú prax po dobu najmenej 15 rokov.

Obsadzovanie voľných miest sudcov výberovými konaniami

Napadnuté ustanovenie § 28 ods. 1 a 2 zákona o sudcoch a prísediacich znie:

(1) Každé voľné miesto sudcu určené ministrom podľa osobitného predpisu sa obsadzuje na základe výberového konania, ak sa neobsadzuje preložením sudcu na istého stupňa podľa §14 ods. 1.

(2) Výberového konania sa môže zúčastniť ten, kto splňa predpoklady na vymenovanie za sudcu podľa § 5 ods. 1 písm. b) až f) a odseku 2 a najneskôr v posledný deň výberového konania dosiahne vek aspoň 30 rokov.

Právne postavenie justičných čakateľov

Napadnuté ustanovenie § 151u ods. 1 a 2 zákona o sudcoch a prísediacich znie:

(1) Justičný čakateľ, ktorý vykonáva k 30. aprílu 2011 štátnu službu od 1. mája 2011 je vyšším súdnym úradníkom toho súdu, na ktorom k 30. aprílu 2011 vykonáva

prípravnú prax alebo na ktorom sa ďalej odborne pripravuje na výkon funkcie sudcu po skončení prípravnej praxe; to neplatí, ak požiada najneskôr do 15. mája 2011 o skončenie štátnozamestnaneckého pomeru.

(2) Ak justičný čakatel' požiada podľa odseku 1 o skončenie štátnozamestnaneckého pomeru, tento sa skončí k 31. máju 2011; justičný čakatel' má v tomto prípade nárok na odstupné ako štátny zamestnanec, ktorého štátnozamestnanecký pomer sa skončil dohodou z dôvodu zrušenia štátnozamestnaneckého miesta.

Výberové konanie na funkciu sudcu

Napadnuté ustanovenia § 29 zákona o sudcoch a prísediacich znie:

(1) Výberové konanie podľa § 28 ods. 1 uskutočňuje päťčlenná výberová komisia. Členov výberovej komisie vymenuje predseda súdu z databázy kandidátov na členov výberovej komisie vždy po vyhlásení výberového konania, a to tak, aby jeden člen bol z kandidátov zvolených národnou radou, jeden člen z kandidátov zvolených súdnou radou a dvaja členovia z kandidátov vymenovaných ministrom. Jedného člena výberovej komisie zvolí na žiadosť predsedu súdu sudcovská rada súdu, na ktorom sa voľné miesto obsadzuje.

(2) Na účely vytvorenia databázy kandidátov na členov výberovej komisie národná rada a súdna rada volia aspoň po dvoch kandidátoch a minister vymenúva aspoň štyroch kandidátov; databáza sa zverejňuje na webovom sídle národnej rady, súdnej rady a ministerstva.

(3) Za kandidáta na člena výberovej komisie možno zvoliť alebo vymenovať len osobu, ktorá má morálne a odborné predpoklady na nestranný výkon funkcie člena výberovej komisie, ktorá je spôsobilá posúdiť uchádzača podľa § 28 ods. 4 a ktorá pôsobí najmä v sektore vysokých škôl, neziskovom sektore alebo vykonáva právnické povolanie; to platí aj pre voľbu člena výberovej komisie voleného sudcovskou radou.

(4) Členovia výberovej komisie volia spomedzi seba predsedu výberovej komisie. Výberová komisia je uznášaniaschopná, ak sa na hlasovaní zúčastnia aspoň štyria jej členovia. Jej rozhodnutie je platné, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých jej členov.

(5) Počet členov a zloženie výberovej komisie pre výberové konanie podľa § 28 ods. 9 ustanovia zásady na ustanovenie do vyššej sudcovskej funkcie.^{7b)}

Napadnuté ustanovenie § 151r zákona o sudcoch a prísediacich znie:

Prví kandidáti na členov výberových komisií podľa § 29 sa zvolia alebo vymenujú najneskôr do 31. júla 2011; ak nie sú najneskôr do 31. júla 2011 zvolení, vymenuje ich minister.

Výberové konanie na funkciu predsedu súdu

Napadnuté ustanovenie § 37 ods. 5 zákona o súdoch znie:

(5) Výberové konanie uskutočňuje päťčlenná výberová komisia. Členov výberovej komisie vymenuje minister z databázy kandidátov na členov výberovej komisie vždy po vyhlásení výberového konania, a to tak, aby jeden člen bol z kandidátov zvolených súdnou radou a traja členovia z kandidátov vymenovaných ministrom. Jedného člena výberovej komisie zvolí na žiadosť ministra sudcovská rada súdu, na ktorom sa funkcia predsedu obsadzuje. Na účely vytvorenia databázy kandidátov na členov výberovej komisie súdna rada volí aspoň dvoch kandidátov a minister vymenúva aspoň šiestich kandidátov; databáza sa zverejňuje na webovom sídle súdnej rady a ministerstva.

Napadnuté ustanovenie § 101c zákona o súdoch znie:

Prví kandidáti na členov výberových komisií podľa § 37 sa zvolia alebo vymenujú najneskôr do 30. júna 2011; ak nie sú najneskôr do 30. júna 2011 zvolení, vymenuje ich minister.

Zánik funkcie predsedu súdu odvolaním

Paragraf 38 ods. 3 až 7 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII body 16 až 18 zákona č. 33/2011 Z. z.) znie:

(3) Odvolanie predsedu súdu môže ministrovi navrhnúť

a) súdna rada,

b) sudcovská rada príslušného súdu,

c) predseda súdu vyššieho stupňa.

(4) Návrhom podľa odseku 3 minister nie je viazaný; rozhodne o ňom do 60 dní odo dňa jeho doručenia.

(5) *Predseda súdu odvoláva minister. Na konanie a rozhodovanie o odvolaní predsedu súdu sa nepoužije všeobecný predpis o správnom konaní. Proti rozhodnutiu o odvolaní predsedu súdu nie sú prípustné opravné prostriedky a nie je preskúmateľné súdom.*

(6) *Výkon funkcie predsedu súdu v prípade odvolania zaniká dňom nasledujúcim po dni, keď mu bolo doručené rozhodnutie ministra o odvolaní z funkcie, ak nie je v rozhodnutí určený neskorší deň.*

(7) *Ak funkcia podpredsedu súdu nie je obsadená, minister poverí niektorého zo sudcov príslušného súdu, aby do vymenovania nového predsedu súdu plnil úlohy podľa § 35.*

Ochrana osobných údajov v súvislosti s písomným vyhlásením sudcu a uchádzača o funkciu sudcu

Napadnuté ustanovenie § 28 ods. 6 a 7 zákona o sudcoch a prísediacich znie:

(6) *Predseda súdu je povinný zabezpečiť zverejnenie všetkých žiadostí o zaradenie do výberového konania, profesijných životopisov uchádzačov a ich motivačných listov na webovom sídle ministerstva, a to aspoň 30 dní pred konaním výberového konania. Do 20 dní od zverejnenia žiadostí podľa predchádzajúcej vety môže každý vzniesť odôvodené výhrady voči uchádzačom; ministerstvo ich spolu so žiadosťami predloží výberovej komisii. Výberová komisia môže požadovať vyjadrenie od dotknutých osôb, ktorých sa týka vznesená výhrada. Predseda súdu ďalej na webovom sídle ministerstva zabezpečí zverejnenie termínu a miesta výberového konania a zoznamu členov výberovej komisie, a to aspoň 15 dní pred jeho konaním.*

(7) *Uchádzač je povinný spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania predložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie zoznam jemu blízkych osôb, ^{7a)} ktoré sú sudcami, zamestnancami súdov, ministerstva vrátane rozpočtových alebo príspevkových organizácií v pôsobnosti ministerstva alebo členmi výberovej komisie, a to v rozsahu meno, priezvisko, funkčné zaradenie a označenie inštitúcie. Vyhlásenie sa zverejní spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania.*

Podľa napadnutého ustanovenia § 31 ods. 1 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich je sudca povinný do 30 dní odo dňa ujatia sa funkcie sudcu a počas jej výkonu každoročne do 31. marca predložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie zoznam blízkych osôb, ktoré sú sudcami, zamestnancami súdov alebo ministerstva vrátane rozpočtových alebo príspevkových organizácií v pôsobnosti ministerstva, a to v rozsahu meno, priezvisko, funkčné zaradenie a označenie inštitúcie. Toto ustanovenie pre slovách „blízka osoba“ odkazuje na § 166 Občianskeho zákonníka.

Trvanie funkcií predsedov grémií a kolégií

Napadnuté ustanovenie § 151q zákona o sudcoch a prísediacich znie:

Predsedovia grémií a predsedovia kolégií ustanovení do funkcie pred 1. májom 2011 zostávajú v tejto funkcii aj po 1. máji 2011; ich funkcia zanikne 1. novembra 2011, ak k jej zániku nedôjde skôr.

Ďalšie kompetencie Súdnej rady Slovenskej republiky

Napadnuté ustanovenie § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona o súdoch znie:

1. v rámci vládou schválených limitov počtov zamestnancov v rozpočtovej kapitole ministerstva určuje po prerokovaní s predsedami súdov počty sudcov, zamestnancov súdov a voľné miesta sudcov.

Zverejňovanie rozhodnutí

Napadnuté ustanovenie § 36a ods. 3 zákona o ústavnom súde znie:

(3) Ústavný súd sprístupňuje verejnosti na základe žiadosti podľa osobitného zákona ^{8a)} všetky súdne rozhodnutia, vrátane rozhodnutí, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej. Pritom robí opatrenia na ochranu práv a právom chránených záujmov.

Napadnuté ustanovenie § 82a ods. 2 zákona o súdoch znie:

(2) Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa končí konanie, súdy v tej istej lehote zverejnia aj všetky rozhodnutia vydané počas tohto súdneho konania, ktoré boli zrušené, potvrdené alebo zmenené súdom vyššieho stupňa a rozhodnutia, ktoré zrušujú rozhodnutie súdu nižšieho stupňa. Ak bolo vydané

opravné uznesenie, zverejňuje sa aj toto uznesenie. Nezverejňujú sa súdne rozhodnutia vydané v konaní, v ktorom bola verejnosť vylúčená z pojednávania pre celé pojednávanie alebo pre jeho časť. Najvyšší súd zverejňuje aj právoplatné rozhodnutia disciplinárnych senátov do troch pracovných dní od dňa nadobudnutia právoplatnosti.

Napadnuté ustanovenie § 82a ods. 5 zákona o súdoch znie:

Súdy sprístupňujú verejnosti na základe žiadosti podľa osobitného zákona všetky súdne rozhodnutia, vrátane neprávoplatných rozhodnutí a rozhodnutí, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej. Súdy pritom robia opatrenia na ochranu práv a právom chránených záujmov. Pri slovách „žiadosti podľa osobitného zákona“ sa uvádza odkaz na zákon o slobode informácií. Pre druhú vetu tohto odseku je ustanovený odkaz na § 8 až § 12 zákona o slobode informácií.

Nesúlad ustanovení súvisiacich so zrušením inštitútu justičného čakateľa

Napadnuté ustanovenie § 30 ods. 7 zákona o sudcoch a prísediacich znie:

Sudca je povinný prehlbovať si svoje odborné vedomosti a využívať ponúknuté možnosti na vzdelávanie organizované Justičnou akadémiou. Sudca je povinný prispievať svojimi skúsenosťami a schopnosťami pri odbornej príprave justičných čakateľov, funkčne mladších sudcov a ďalších zamestnancov súdov, ak tomu nebráni plnenie jeho povinností pri výkone súdnictva.

Napadnuté ustanovenie § 65 ods. 1 písm. b) tretieho bodu zákona o sudcoch a prísediacich ustanovuje, že sudcovi patrí za podmienok ustanovených týmto zákonom príplatok za vedenie justičného čakateľa.

Napadnuté ustanovenie § 73 zákona o sudcoch a prísediacich znie:

Sudcovi, ktorý vykonáva činnosť školiteľa justičného čakateľa podľa § 149a ods. 5, patrí osobitný príplatok vo výške 30 eur mesačne.

Napadnuté ustanovenie § 3 ods. 3 zákona o Justičnej akadémii znie:

Akadémia zabezpečuje, organizuje a vykonáva aj odbornú prípravu vyššieho súdneho úradníka a asistenta prokurátora zameranú na vykonanie justičnej skúšky.

Podľa § 11 ods. 8 zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. úlohy pedagogického zboru podľa odseku 1 (vzdelávanie na jednotlivých úsekoch akadémie, navrhovanie obsahu, metodiky výučby a hodnotenia) mohol vykonávať aj justičný čakateľ a právny čakateľ prokuratúry počas svojej prípravnej praxe a vyšší súdny úradník počas výkonu štátnej služby. Táto právna úprava bola zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 6 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 12 ods. 1 zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. návrh na vykonanie odbornej justičnej skúšky justičným čakateľom predkladal akadémii minister. K návrhu priložil aj záverečné hodnotenie justičného čakateľa vypracované predsedom príslušného krajského súdu. Táto právna úprava bola zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 6 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 12 ods. 3 zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. cieľom skúšky bolo overiť, či má justičný čakateľ alebo právny čakateľ prokuratúry potrebné vedomosti a je dostatočne pripravený na to, aby mohol zastávať funkciu sudcu alebo funkciu prokurátora. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 6 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 12 ods. 5 zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. skúška justičného čakateľa a skúška právneho čakateľa prokuratúry mala písomnú a ústnu časť. Písomná časť sa skladala z odborného testu, z vyhotovenia rozhodnutí v trestnej a v inej než trestnej veci. Písomnou časťou skúšky sa overovala spôsobilosť justičného čakateľa a právneho čakateľa prokuratúry samostatne vykonávať procesné úkony a postupy vyplývajúce z funkcie, na ktorú sa pripravoval. Na ústnej skúške mal justičný čakateľ a právny čakateľ prokuratúry preukázať vedomosti z ústavného práva,

z organizácie a pôsobnosti súdov a prokuratúry, z trestného práva, z medzinárodného práva, z občianskeho práva, z rodinného práva, z obchodného práva, z finančného práva, zo správneho práva, z pracovného práva a z práva Európskej únie a Európskych spoločenstiev. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 7 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 12 ods. 6 zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. na prípravu a vykonanie skúšky poskytoval služobný úrad justičnému čakateľovi a právnemu čakateľovi prokuratúry služobné voľno s náhradou platu v trvaní štyroch týždňov. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 6 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 13 ods. 1 prvej vety zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. skúšku vykonal justičný čakateľ a právny čakateľ prokuratúry pred skúšobnou komisiou zloženou z piatich členov. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 8 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 14 ods. 1 zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. ak justičný čakateľ alebo právny čakateľ prokuratúry úspešne vykonal skúšku, akadémia vystavila osvedčenie o jej vykonaní, ktoré justičnému čakateľovi riaditeľ odovzdal v prítomnosti ministra, a ak išlo o právneho čakateľa prokuratúry, aj v prítomnosti generálneho prokurátora. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 9 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 14 ods. 2 zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. ak justičný čakateľ pri skúške neprospel, minister mu povolil vykonať opravnú skúšku na základe jeho písomnej žiadosti; generálny prokurátor povolil vykonať opravnú skúšku právnemu čakateľovi prokuratúry na základe jeho písomnej žiadosti. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 9 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 14 ods. 3 zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. opravnú skúšku mohol justičný čakateľ alebo právny čakateľ prokuratúry vykonať najskôr po troch mesiacoch a najneskôr do šiestich mesiacov od konania skúšky. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 9 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 14 ods. 4 zákona o Justičnej akadémii v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. ak justičný čakateľ alebo právny čakateľ prokuratúry neprospeľ ani pri opravnej skúške, predseda krajského súdu alebo generálny prokurátor ho z funkcie odvolal podľa osobitného predpisu. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. V bod 9 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 11 ods. 2 zákona súdoch v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. sa na výkone súdnictva podieľali aj justiční čakatelia, súdni úradníci a zamestnanci súdu, ktorí plnili úlohy pri výkone súdnictva (§ 92 ods. 1). Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 2 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 15 ods. 6 zákona o súdoch v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. sa na rokovaní grémia mohli zúčastniť aj členovia iných grémií príslušného okresného súdu, justiční čakatelia, ako aj vyšší súdni úradníci poverení konaním a rozhodovaním alebo vykonávaním iných úkonov súdu podľa osobitného zákona; hlasovacie právo nemali. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 2 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 53 ods. 3 zákona o súdoch v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. ak predseda súdu zistil, že došlo k porušeniu zásad sudcovskej etiky, zásad dôstojnosti súdneho konania a plynulosti súdneho konania, bol povinný prerokovať zistené nedostatky s dotknutým sudcom, súdnym úradníkom alebo zamestnancom súdu, ktorý plnil úlohy pri výkone súdnictva, a podľa potreby uložiť opatrenia v jeho pôsobnosti vedúce

k náprave zistených nedostatkov a k odstráneniu ich príčin. Sudcovia v rozsahu svojich povinností podľa osobitných predpisov, justiční čakatelia, súdni úradníci a zamestnanci súdu boli povinní postupovať v súlade s opatreniami predsedu súdu uloženými podľa prechádzajúcej vety. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakatelom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 2 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 74 ods. 2 písm. b) zákona o súdoch v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. predseda okresného súdu okrem výkonu činností uvedených v odseku 1 vykonával správu okresného súdu aj tým, že dohliadal na prípravnú službu justičných čakatelov počas jej výkonu na okresnom súde. Táto právna úprava bola zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 28 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 74 ods. 3 písm. c) zákona o súdoch v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. predseda krajského súdu okrem výkonu činností uvedených v odseku 1 vykonával správu krajského súdu aj tým, že riadil a kontroloval prípravnú službu justičných čakatelov v obvode krajského súdu a jej výkon. Táto právna úprava bola zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 29 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 14 ods. 3 písm. e) druhého bodu zákona o registri trestov v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. pre potreby preukázania bezúhonnosti alebo spoľahlivosti, ak to ustanovoval osobitný zákon, sa odpis registra trestov vydával orgánu vykonávajúcemu prijímacie alebo výberové konanie na funkciu alebo orgánu, ktorý navrhoval odvolanie z funkcie justičného čakatela alebo sudcu. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakatelom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. VIII zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 2 ods. 1 zákona o štátnej službe v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. tento zákon sa vzťahoval aj na právne vzťahy justičných čakatelov a súdnych úradníkov, ak osobitný predpis neustanovoval inak (s odkazom na § 149a až § 149c zákona č. 385/2000 Z. z.). Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakatelom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. IX bod 1 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Podľa § 9 ods. 3 zákona o štátnej službe v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 33/2011 Z. z. bol služobným úradom justičného čakateľa na okresnom súde krajský súd. Táto právna úprava bola vo vzťahu k justičným čakateľom zrušená zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. IX bod 3 zákona č. 33/2011 Z. z.).

Stáž sudcov

Podľa § 13 ods. 1 písm. c) zákona o sudoch a prísediacich môže sudca, ak s tým súhlasí, vykonávať stáž v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov, v Kancelárii Súdnej rady Slovenskej republiky alebo ako člen pracovnej skupiny.

Podľa § 13 ods. 2 zákona o sudoch a prísediacich sudca počas stáže s výnimkou stáže ako súdny poradca ústavného súd, nemôže vykonávať funkciu sudcu. Stáž sudcu sa však podľa druhej vety odseku považuje za výkon funkcie sudcu.

Podľa § 35 ods. 2 zákona o sudoch a prísediacich vzdelávanie sudcov zabezpečujú tuzemské a zahraničné vzdelávacie inštitúcie. Vzdelávanie sudcov sa vykonáva aj odbornými študijnými pobytmi v tuzemských a zahraničných súdnych inštitúciách, ktoré môžu trvať najviac jeden rok; počas ich trvania sudca nesmie rozhodovať o veciach patriacich do vecnej pôsobnosti súdov.

Účast' verejnosti na výberových konaniach a na justičnej skúške

Podľa napadnutého § 28 ods. 5 zákona o sudoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. je výberové konanie verejné okrem hlasovania výberovej komisie. Výberové konanie administratívne a organizačne zabezpečuje predseda súdu, ktorý ho vyhlásil. Predseda súdu je povinný vytvoriť podmienky pre účasť verejnosti na výberovom konaní. Ak možno očakávať, že verejnosť prejaví o zasadnutie väčší záujem, je predseda súdu povinný uskutočniť výberové konanie vo vhodnej miestnosti s prihliadnutím na rozsah predpokladaného záujmu i možnosti.

Napadnutý § 37 ods. 10 zákona o súdoch znie:

Ministerstvo zverejní na svojom webovom sídle aspoň 30 dní pred výberovým konaním všetky žiadosti o zaradenie do výberového konania, profesijné životopisy uchádzačov a ich motivačné listy. Do 20 dní od zverejnenia žiadostí podľa prvej vety môže každý vzniesť odôvodnené výhrady voči uchádzačom; ministerstvo ich spolu so žiadosťami predloží výberovej komisii. Výberová komisia môže požadovať vyjadrenie od dotknutých osôb, ktorých sa týka vznesená výhrada. Ministerstvo na svojom webovom sídle ďalej zverejní termín a miesto výberového konania a zoznam členov výberovej komisie, a to aspoň 15 dní pred jeho konaním.

V zmysle napadnutého § 14a zákona o Justičnej akadémii je odborná justičná skúška verejná a Justičná akadémia zverejní na účel informovania verejnosti na svojom webovom sídle aspoň 30 dní pred konaním skúšky termín a miesto jej konania. Riaditeľ akadémie je povinný vytvoriť podmienky pre účasť verejnosti na skúške, pričom ak možno očakávať, že verejnosť prejaví o účasť väčší záujem, riaditeľ je povinný uskutočniť skúšku vo vhodnej miestnosti.

Ochrana osobných údajov v súvislosti so zverejnením informácií o uchádzačovi o funkciu predsedu súdu

Napadnutý § 37 ods. 11 zákona o súdoch znie:

Uchádzač je povinný spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania predložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie zoznam jemu blízkych osôb, ktoré sú členmi výberovej komisie, a to v rozsahu meno a priezvisko. Vyhlásenie sa zverejní spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania.

Kandidáti na členov výberových komisií na funkciu predsedu súdu

Napadnutý § 37 ods. 6 zákona o súdoch znie:

Za kandidáta na člena výberovej komisie možno zvoliť alebo vymenovať len osobu, ktorá má morálne a odborné predpoklady na nestranný výkon funkcie člena výberovej komisie, ktorá je spôsobilá posúdiť uchádzača podľa odseku 4 a ktorá pôsobí najmä

v sektore vysokých škôl, neziskovom sektore alebo vykonáva právnické povolanie; a to platí aj pre voľbu člena výberovej komisie voleného sudcovskou radou.

Odmeňovanie sudcov

Zákon o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 27 zákona č. 33/2011 Z. z.) v § 69 ods. 4 ustanovuje: „*Funkčný príplatok za výkon funkcie podľa odseku 2 patrí sudcovi najvyššieho súdu, ktorý podľa rozvrhu práce rozhoduje o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd za predpokladu, že v predchádzajúcom mesiaci mal pridelenú najmenej jednu vec, v ktorej konal v prvom stupni Špecializovaný trestný súd. Zastupujúci sudca sudcu podľa predchádzajúcej vety má nárok na tento príplatok len, ak nastane okolnosť, pre ktorú v danej veci nemôže konať sudca senátu, ktorý má pridelenú vec náhodným výberom.*“

Zákonom č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 29) bol bez náhrady vypustený § 79 zo zákona o sudcoch a prísediacich, ktorý znel takto:

- (1) *Sudcovi možno priznať odmenu*
 - a) *pri dosiahnutí veku 50 rokov,*
 - b) *za mimoriadne výsledky dosiahnuté pri včasnom, riadnom a plynulom prejednávaní a vybavovaní pridelených vecí vrátane výsledkov dosiahnutých počas dočasného pridelenia,*
 - c) *za splnenie osobitne významnej úlohy nad rozsah povinností vyplývajúcich mu z § 30,*
 - d) *za mimoriadne výsledky dosiahnuté pri riadnom a včasnom plnení povinností orgánu riadenia a správy súdov,*
 - e) *za splnenie mimoriadnej úlohy alebo osobitne významnej úlohy pri výkone stáže podľa § 13.*
- (2) *Kritériá na priznávanie odmien podľa odseku 1 písm. b) a c) prijme sudcovská rada vždy na začiatku rozpočtového obdobia a zverejní ich.*
- (3) *O priznaní odmeny podľa odseku 1 písm. a), b) alebo c) rozhodne predseda súdu na návrh sudcovskej rady alebo aj bez takéhoto návrhu po predchádzajúcom*

prerokovaní v sudcovskej rade. Nevyhovenie návrhu na priznanie odmeny predsedu súdu v sudcovskej rade odôvodní.

(4) O priznaní odmeny podľa odseku 3 predsedovi okresného súdu rozhodne predseda príslušného krajského súdu a o priznaní odmeny podľa odseku 3 predsedovi krajského súdu rozhodne minister.

(5) O priznaní odmeny podľa odseku 1 písm. d) rozhodne minister. O priznaní odmeny podľa odseku 1 písm. e) rozhodne orgán, ktorý rozhodol o stáži sudcu.

Oprávnenie ministra spravodlivosti stať sa účastníkom disciplinárneho konania namiesto Súdnej rady

Podľa § 151s zákona o sudcoch a prísediacich v disciplinárnom konaní začatom na návrh súdnej rady, ktoré nie je právoplatne skončené k 30. aprílu 2011, sa stáva účastníkom tohto konania namiesto Súdnej rady od 1. mája 2011 minister.

Podľa § 151t zákona o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. ak o návrhu na zrušenie rozhodnutia ministra alebo súdnej rady o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu vydaného pred 1. májom 2011 nebolo rozhodnuté podľa predpisov účinných do 30. apríla 2011, rozhodne o ňom v prebiehajúcom disciplinárnom konaní disciplinárny senát, ktorý rozhodne aj o návrhu na zrušenie takého rozhodnutia, podanom po 30. apríli 2011; disciplinárny senát rozhodne o návrhu do 31. mája 2011 a svoje rozhodnutie doručí sudcovi podľa § 131 ods. 1.

Oprávnenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vyžadovať zo súdnych spisov podklady, informácie a vyjadrenia

Napadnutý § 72 ods. 2 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 26 zákona č. 33/2011 Z. z.) znie: *Na účel plnenia úloh podľa odseku 1 písm. b) až e) je ministerstvo oprávnené nahliadať do súdneho spisu a vyžiadať si súdny spis, robiť si z neho odpisy, výpisy a kópie, ako aj vyžadovať iné podklady, informácie alebo vyjadrenia; ustanovenia osobitného predpisu tým nie sú dotknuté.*

VI.

S ohľadom na predmet napadnutej právnej úpravy a jej koncepcnosť ústavný súd ešte pred tým, ako pristúpi k posudzovaniu súladu napadnutej právnej úpravy s ústavou a dohovorom, považuje za potrebné aspoň rámcovo (mimo relevantnej ústavnej a právnej úpravy) identifikovať východiská tohto rozhodnutia.

Kľúčové východiská ústavného súdu pri posudzovaní súladu napadnutej právnej úpravy s Ústavou Slovenskej republiky

Súdy, sudcovia a súdni funkcionári neexistujú vo vákuu, ale v istom časopriestore, v istom systéme, v istej spoločnosti. Súdnicstvo za ostatných 20 rokov prešlo vývojom, rovnako vývojom prešla právna úprava postavenia sudcov, ich kreácie, ich samosprávy a vzťahu sudcovskej samosprávy k štátnej správe súdnicstva. Po tom, ako sa súdnicstvo transformovalo v kontexte základných požiadaviek demokratického a právneho štátu v deväťdesiatych rokoch minulého storočia po zmene spoločenského zriadenia, nasledoval ďalší vývoj a ďalšie zmeny. Kreácia sudcov bola, zjednodušene povedané, prenesená zo zákonodarnej moci a výkonnej moci (menovanie sudcu prezidentom republiky) na orgán samosprávy a štátnej správy súdnicstva, Súdnu radu Slovenskej republiky, so zachovaním menovania prezidentom republiky. Bola tak posilnená kreačná nezávislosť súdnej moci. Rovnako boli posilnené iné mechanizmy nezávislosti súdnej moci – zmena kreácie disciplinárnych senátov, zmena tvorby rozpočtu súdnicstva atď. Právna úprava, ktorej súlad s ústavou napadli navrhovatelia, je rovnako ako už uvedené zmeny výsledkom normotvornej činnosti zákonodarcu, ktorý reagoval na ním identifikovanú spoločenskú potrebu. Úlohou ústavného súdu nie je posudzovať existenciu alebo neexistenciu takejto spoločenskej potreby, ale len to, či je výsledok činnosti zákonodarcu kompatibilný s ústavnými štandardmi.

Ešte stále sa však nachádzame v podmienkach tranzitívnej, resp. post-tranzitívnej demokracie, keďže ešte stále budujeme a prestavujeme inštitucionálny systém verejnej moci, a tak ešte stále hľadáme okrem iného aj akúsi ideálnu „tvár“ súdnicstva v právnom štáte. Rovnakým procesom prechádzajú aj okolité (aj vzdialenejšie) posttotalitné krajiny

[pozri napríklad PŘÍBÁNĚ, J. – ROBERTS, P. – YOUNG, J. (eds.): *Systems of Justice in Transition. Central European Experiences since 1989*. Aldershot: Ashgate Publishing, 2003 ISBN 0-7546-2317-3.]. Je úlohou zákonodarnej moci normatívne vytvoriť a nastaviť inštitucionálnu štruktúru, v ktorej bude verejná moc vykonávaná. Úlohou exekutívy je okrem iného vykonať právnu úpravu, ktorá inštitucionálnu štruktúru upravuje. Práve v časoch spoločenskej zmeny, prechodu k demokracii, sú z ústavného hľadiska tolerovateľné aj hlbšie, akoby revolučnejšie zásahy zákonodarnej a výkonnej moci (aj) do moci súdnej. Samozrejme, čas na revolučné zmeny pri novo rodiacej sa konštitucionalistike – v čase krátko po premene systému – už uplynul v deväťdesiatych rokoch minulého storočia (porovnaj aj KOSAŘ, D. *Judicial Accountability and Democratic Transition: Visegrad story*. VIII World Congress of Constitutional Law, Mexico, 2010, s. 5, dostupné na <http://www.juridicas.unam.mx/wcccl/ponencias/16/288.pdf>). I tak je však v čase post-tranzitívnej demokracie potrebné uznať, že zákonodarcia ešte stále hľadá (podľa jeho názoru) legislatívne optimálnu podobu orgánov verejnej moci tak, že reaguje na ním identifikované nedostatky tej predošlej [porovnaj aj KÜHN, Z. *Judicial Independence in Central-Eastern Europe: The Experience of the 1990s and 2000s*. *The Lawyer Quarterly*, Vol 1, No 1, (2011) s. 31 – 42, kde autor okrem iného konštatuje, že prenechanie kreácie súdnej moci len tejto moci samej, teda výrazná autonómia súdnej moci v kreačnom procese, je v Európe výnimočná a že konečná zodpovednosť, ktorá spočíva aj v rozhodnutí, kto je ideálnym sudcom, ako bude finálne vyzeráť rozpočet súdov, musí spočívať v rukách zákonodarnej a výkonnej moci].

Je teda možné z povahy veci predpokladať častejšie konceptuálne a koncepčné zmeny právnej úpravy. Ústavný súd sa v takomto období musí istým spôsobom viac kontrolovať v rámci svojho sebaobmedzenia a limitácie zasahovania do právomoci zákonodarcu ako negatívny zákonodarcia (o to viac ako prípadný pozitívny zákonodarcia). To neznamená, že ústavný súd rezignuje na svoju úlohu ochrancu ústavnosti, ale len to, že je v istom zmysle opatrnejší. Zároveň však ústavný súd musí ostať veľmi pozorný vzhľadom na prirodzené snahy jednotlivých zložiek moci koncentrovať moc vo svojich rukách.

Rovnako je vzhľadom na predmet právnej úpravy – regulácia vzťahov v rámci súdnej moci a regulácia vzťahov súdnej moci a iných zložiek moci – vhodné poukázať na to, že

hoci sudcovia ústavného súdu sami patria do súdnej moci a ako odborníci majú istú subjektívnu predstavu o tom, aká právna úprava je alebo by bola *dobrá*, ich úlohou nie je presadzovať svoje idey optimálnej právnej regulácie súdnej moci, ale opätovne iba skúmať súlad zákonodarcom schválenej zákonnej úpravy s ústavou. S tým súvisí aj rozsah prieskumnej právomoci ústavného súdu.

K rozsahu prieskumnej právomoci ústavného súdu

Ústavný súd ako orgán ochrany ústavnosti nerozhoduje o tom, ako má takpovediac „vyzerat“ právna úprava súdnej moci z pohľadu toho, čo je dobré, to je úlohou zákonodarcu, ale o tom, či daná právna úprava vyhovuje ústavným štandardom – rozhoduje teda o tom, čo je správne (pozri PROCHÁZKA, R. *Dobrá vôľa, spravodlivý rozum*. Bratislava : Kalligram, 2005. ISBN 8071497886). Hoci nemožno poprieť, že ústavný súd sa rovnako ako iné moderné ústavné súdy predsa len istým spôsobom nachádza na pomedzí rozvažovania správneho a rozvažovania dobrého, ústavný súd nemá právomoc odpovedať na koncepčné otázky, ale len na otázky právne. Táto modalita sebaobmedzenia ústavného prieskumu vychádza z princípu del'by moci. Koncepčné otázky sú otázkami, na ktoré sa právnou úvahou nedá nájsť jasná odpoveď. Na takéto otázky sa hľadá odpoveď úvahou politickou, pričom možno predpokladať viacero odpovedí, čo vyplýva z plurality politických názorov, ideí a ideológií. Pri právnych otázkach existujú právne kritériá na rozhodnutie otázky a hoci je niekedy možné aj použitím týchto kritérií získať viacero odpovedí na právnu otázku (contra Ronald Dworkin a jeho teória jedinej správnej odpovede), a to napríklad kvôli rôznym záverom, ku ktorým vedie použitie rôznych právno-interpretáčnych techník, úvahy smerujúce k odpovedi sú vždy právne a sledujú právne identifikovateľné kritériá. Samozrejme, keďže ústavný súd stojí na pomedzí práva a politiky, jeho úlohou je aj chrániť hodnoty a spájajú sa v ňom prvky vôle a racionality, striktnú a jasnú deliacu líniu medzi právnymi a vecnými, takmer politickými otázkami nájsť nemožno (rámcovo porovnaj TOMOSZEK, M. *Aplikace doktríny politických otázek Ústavní soudem ČR*. Právnická fakulta Univerzita Palackého v Olomouci, Olomoucké debaty mladých právníku – zborník, 2/2009, s. 108 – 113. dostupné na <http://www.cceol.com/asp/getdocument.aspx?logid=5&id=bb714a3e-7dff-46fa-87fc->

00c3a8491c0a; LALÍK, T. Politika a aktivizmus na ústavnom súde. *Justičná revue*, 63, 2011, č. 5, s. 691 – 703; BLAHOŽ, J. *Soudní kontrola ústavnosti*. Codex, 2001, s. 303 – 304. ISBN 80-86395-09-X; FRANCK, T. M. *Political Questions/Judicial Answers: does the rule of law apply to foreign affairs?* Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1992. ISBN 0-691-09241-9). Ústavný súd už niekoľkokrát pripomenul, že jeho úlohou nie je posudzovať účelnosť či vecnú správnosť právnej úpravy (PL. ÚS 6/09 – *zásada trikrát a dost'*, bod 8; PL. ÚS 95/2011 – *ústavnosť tajnej voľby*, bod 28). Uvedené sebaobmedzenie je zároveň istou bariérou proti judicializácii politiky.

Tento druh sebaobmedzenia (relevantne aj vzhľadom na obsah rozhodnutia) využíva aj Ústavný súd Českej republiky, keď napríklad v rozhodnutí sp. zn. Pl. ÚS 39/08 pri vymedzení rozsahu svojej právomoci konštatuje: „Vo všeobecnosti Ústavný súd predostieľa, že v rámci svojho postavenia sa mohol zaoberať len napadnutými ustanoveniami zákona a súdoch a sudcoch..., nie množinou všetkých právnych riešení postavenia sudcov a súdnych funkcionárov na jednej strane a orgánov moci zákonodarnej či najmä výkonnej (prezident republiky, vláda, ministerstvo spravodlivosti, ministerstvo financií) na strane druhej. Úloha ústavného súdu spočíva v posúdení napadnutých ustanovení, nie v rozvíjaní úvah de lege ferenda a v hľadaní vhodných legislatívnych riešení tam, kde k tomu zákonodarcovi dáva ústavný poriadok priestor. Teda, ak sú možné iné riešenia na báze sudcovskej samosprávy, avšak ústava také riešenia nepožaduje, nie je možné z tohto pohľadu hodnotiť napadnutú zákonnú úpravu, ani ju preto napádať.“

V časti návrhov, kde argumentácia navrhovateľov je uchádzaním sa o iný model inštitúcií a inštitútov (napr. o iný model súdnictva a jeho autonómie, o iný model priznávania príplatku pre sudcov najvyššieho súdu, ap.), napr. z dôvodu jeho väčšej vhodnosti, spravodlivosti atď., nemá ústavný súd právomoc rozhodnúť a nebude tak takúto argumentáciu navrhovateľov posudzovať.

Ústavný súd už v minulosti konštatoval existenciu princípu ústavno-konformného výkladu. Rovnako konštatoval, že v prípade, ak je možné podústavný právny predpis, resp. jeho ustanovenia, interpretovať v súlade s ústavou, hoci aj s ústavou nesúladná interpretácia je možná, ústavný súd (v zásade) nevysloví nesúlad tohto predpisu alebo jeho relevantných

ustanovení s ústavou (napr. PL. ÚS 21/08, PL. ÚS 2/09, porovnaj aj MELZER, F. Metodologie nalézání práva. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 174. ISBN 978-80-7400-149-9). Táto doktrína sa vzťahuje aj na tento prípad.

V dôvodovej správe k zákonu č. 33/2011 Z. z., ktorý novelizoval/zaviedol napadnutú právnu úpravu, sa uvádza: *„Je všeobecne známym faktom, že súčasná situácia v justícii, nízka úroveň vymožitelnosti práva, stav korupcie a klientelizmu, ako aj spôsob a metódy riadenia správy súdov vytvorili na Slovensku atmosféru všeobecnej nedôvery voči súdom, sudcom a právnemu štátu. Tento fakt, je súčasne východiskovou myšlienkou, ktorá ovplyvňuje znenie navrhované zákona. Účelom tohto zákona je vytvoriť legislatívne podmienky pre zlepšenie reálneho inštitucionálneho fungovania nezávislého súdnictva v Slovenskej republike. Nezávislé súdnictvo je jedným z pilierov právneho štátu. Nástrojmi vytvárania nezávislého súdnictva, ktoré používa tento zákon, sú transparentnosť výberu sudcov ako aj predsedov súdov prostredníctvom možnosti verejnej kontroly procesu ich výberu, prehľadnosť a predvídateľnosť rozhodovacej činnosti súdov prostredníctvom zverejňovania súdnych rozhodnutí ako aj zavedenie inštitútu odlišného stanoviska sudcov senátu, skvalitnenie možnosti lepšej špecializácie sudcov cez zamedzenie nepredvídateľného preradenia sudcu do inej agendy bez jeho súhlasu a v neposlednom rade vytvorenie prekážok pre obchádzanie náhodného pridelenia zákonného sudcu. Nezávislosť a nestrannosť výkonu funkcie sudcu je zvýraznená tým, že zákon zamedzuje vzniku situácie, kedy sa sudca po výkone funkcie vo výkonnej alebo zákonodarnej moci priamo vracia do výkonu funkcie v správe súdnej moci na pozíciu predsedu či podpredsedu súdu. Účelom zákona je tak posilniť nezávislosť súdnictva a prostredníctvom legislatívy pôsobiť na zlepšenie podmienok pre nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. ... Jedným zo základných cieľov navrhovaného zákona je otvorenie justície vo vzťahu k verejnej kontrole. Verejná občianska kontrola je legitímnym a efektívnym nástrojom kontroly štátnej moci. Tento zámer sa v navrhovanej právnej úprave prejavuje zmenou viacerých právnych inštitútov...“*

Navrhovateľom napadnuté ustanovenia právnych predpisov sú teda výsledkom normotvornej aktivity zákonodarcu, ktorá má koncepčný charakter (v zmysle rozsahu a hĺbky, nie v zmysle pozitívneho alebo negatívneho hodnotenia). Pri koncepčnom

modelovaní inštitútov a inštitúcií prostredníctvom práva má zákonodarca, ako už bolo naznačené, relatívne širší priestor voľnej úvahy. Ústavný súd posudzuje len to, či zákonodarca dodržal ústavné limity, teda či napríklad nad ústavou ustanoveným spôsobom nezasiahol do ústavných práv, resp. či ústavne neprípustným spôsobom nenarušil minimálny štandard balansu v rámci del'by moci.

Je tiež potrebné uviesť, že navrhovateľ spochybnil napadnutú právnu úpravu uvedenú v úvode tohto nálezu – v jeho ponímaní – ústavne významným konfliktom s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na tomto mieste musí ústavný súd konštatovať, že subsumovanie napadnutej právnej úpravy pod čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je správne. Ustanovenie čl. 6 ods. 1 dohovoru je možné aplikovať v oblasti verejného práva tam, kde predmetom je spor o práva a záväzky občianskoprávneho charakteru zakotvené vo vnútroštátnom práve, resp. tam, kde súvisia s definíciou „občianskeho práva a záväzku“, ako i tam, kde pôjde o skúmanie oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia. V okolnostiach navrhovateľom vznesených námietok ústavný súd neidentifikoval súvis medzi čl. 6 ods. 1 dohovoru a namietanými ustanoveniami.

Princíp del'by moci a nezávislosť súdnej moci

Ústavný súd tiež považuje za potrebné aspoň rámcovo pripomenúť východiskové konštatovania týkajúce sa princípu del'by moci a nezávislosti súdnej moci, ktoré vyjadril už vo svojich predošlých rozhodnutiach. Totiž ak by malo niektoré z oprávnení orgánov výkonnej moci, prípadne zákonodarnej moci reálny vplyv na nezávislé rozhodovanie súdov a sudcov, potom je nespochybniteľné, že takéto oprávnenie vybočuje zo systému dovolenej vzájomnej kontroly a rovnováhy, lebo účelom tohto systému nemôže byť narušenie podstaty výkonu súdnej moci, ktorým je nezávislé rozhodovanie v ústavne vymedzenom rozsahu. Pri skúmaní ústavnosti napadnutých ustanovení je nevyhnutné vziať do úvahy, že súdna moc, jej výkon a uplatňovanie sa nemôžu vnímať izolovane od iných zložiek štátnej moci a od nevyhnutnosti spoločenskej kontroly. Taký stav by viedol k vytvoreniu do seba uzavretého systému, ktorý by fungoval na princípe samokontroly a vlastnej obnovy bez

možnosti preveriť ústavne akceptovateľnými metódami, či v tomto systéme nedochádza k prejavom disfunkcie (porovnaj rozhodnutie PL. ÚS 10/05, obdobne IV. ÚS 46/2011).

Princíp nezávislosti súdnej moci nie je neproblematický. Zdá sa, že v rôznych krajinách sú akcentované rôzne jeho aspekty, ktoré ústia do rozličných modelov sudcovskej nezávislosti (ako už ústavný súd naznačil). Je však potrebné vyhnúť sa tomu, aby sa argument nezávislosti súdnej moci, slovami D. Smilova, stal pohodlným rétorickým nástrojom na ospravedlnenie pozícií, ktoré nie sú veľmi kompatibilné [SMILOV, D. EU Enlargement and the Constitutional Principle of Judicial Independence. In SADURSKI, W., CZARNOTA, A., KRYGIER, M. (eds.): Spreading Democracy and the Rule of Law? The Impact of EU Enlargement on the Rule of Law, Democracy and Constitutionalism in Post-Communist Legal Orders. Springer: Dordrecht, 2006, s. 314. ISBN 1-4020-3841-0].

Ústavný súd z dôvodu prehľadnosti, ako už konštatoval, rozdelil odôvodnenie rozhodnutia na jednotlivé časti, a to podľa predmetu napadnutej právnej úpravy.

A. K namietanému nesúladu ustanovenia § 11 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a v znení zákona č. 100/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (pridelenie sudcu)

Navrhovateľ namietal nesúlad právnej úpravy pridelenia sudcu kvôli neodôvodnenosti odňatia možnosti súhlasu kandidáta na sudcu s pridelením a z dôvodu faktického zrušenia existujúceho súhlasu s pridelením. Navrhovateľ taktiež tvrdil, že právna úprava, v zmysle ktorej sa sudcom krajského súdu môže stať aj osoba bez praxe v súdnej moci, je v rozpore s kariérnym postupom sudcu a bude viesť k zhoršeniu kvality výkonu súdnictva.

Ústavný súd sa s konštatovaniami navrhovateľa nemôže stotožniť, stotožňuje sa s argumentáciou vedľajšieho účastníka – vlády Slovenskej republiky.

Totíž v zmysle právnej úpravy [§ 5 ods. 1 písm. h), § 12 ods. 1 prvá veta a § 14 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich] nie je uchádzačovi o funkciu sudcu odňatá možnosť

vysloviť súhlas, práve naopak, (predošlý) písomný súhlas s pridelením na výkon funkcie na konkrétny súd sa vyžaduje. Bez písomného súhlasu nemožno uchádzača o výkon funkcie sudcu ani za sudcu vymenovať, ani ho na výkon funkcie na konkrétny súd prideliť.

Z ústavného hľadiska legitímnou výnimkou je postup podľa ustanovenia § 28 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. v spojení s ustanovením § 14 ods. 1 prvej vety *in fine* citovaného zákona, keď Súdna rada môže preložiť sudcu na iný súd na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu. V prípade uvedenej výnimky však ide o ústavne konformnú právnu úpravu, pretože táto je konštruovaná s úmyslom vytvárať sankčné pôsobenie na sudcu, ktorý sa dopustil disciplinárneho previnenia, priestupku alebo iného porušenia zákona.

Vo vzťahu k namietanému nesúladu § 11 zákona o sudcoch a prísediacich s ústavou ústavný súd uvádza, že prideliť na výkon funkcie sudcu osobu mimo súdnej moci bolo po splnení podmienok možné už pred prijatím novely zákona o sudcoch a prísediacich zákonom č. 33/2011 Z. z. Model súdnictva, v ktorom sa voľné miesta sudcov obsadzujú aj mimo kariérneho postupu sudcov, je jedným z možných modelov. Zákonodarca takýto model zvolil a jeho voľba je z ústavného hľadiska krytá mierou úvahy, ktorú zákonodarca má. Ústava totiž ako podmienku vymenovania a pridelenia na výkon funkcie na súde neustanovuje predošlé pôsobenie v súdnej moci. Tu možno napokon poukázať aj na Správu o nezávislosti súdneho systému, ktorá bola prijatá Benátskou komisiou na jej 82. zasadnutí, kde sa v bode 26 konštatuje, že „[h]oci súdnictvo nemá charakter zastupiteľských (orgánov), malo by byť otvorené a prístup doň by mal byť umožnený všetkým kvalifikovaným osobám zo všetkých oblastí spoločnosti“.

Ústava taktiež mlčí o tom, ako obsadzovať voľné miesta sudcov na súdoch vyššieho stupňa, a necháva túto úpravu na zákonodarcu (čl. 145 ods. 2). Zákonodarca svoje právo realizoval navrhovateľom napadnutou právnou úpravou, pričom v nej „kariérnych“ sudcov predsa len istým spôsobom favorizoval v prípade, ak ich práca je hodnotená stupňom výborný (uchádzač sa zúčastňuje iba istého úseku písomnej časti výberového konania a je mu pridelený najvyšší možný počet bodov za časť, ktorej sa nezúčastňuje).

Ústavný súd nie je povolaný hodnotiť výhody a nevýhody takéhoto modelu obsadzovania miest sudcov, preto uzatvára, že úprava, ktorú zákonodarca zvolil, ostala v medziach jeho ústavného splnomocnenia.

Taktiež z návrhu navrhovateľa nebolo jednoznačne určiteľné, s akým princípom právneho štátu by malo byť ustanovenie § 11 zákona č. 385/2000 Z. z. v nesúlade. Keďže navrhovateľ nekonkretizoval rozpor s individuálne určeným princípom právneho štátu, ústavný súd nemohol v rámci výkonu abstraktnej kontroly ústavnosti prekročiť už uvedené právne závery.

Vo vzťahu k namietanému nesúladu ustanovenia § 11 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 2 ods. 2 ústavy ústavný súd uvádza, že prijatím napadnutého ustanovenia zákonodarca nekonštituoval ústavný rozpor a neprekročil tak svoje ústavné právomoci, preto nedošlo ani k porušeniu čl. 2 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 ústavy. Rovnako na pridelenie sudcov existuje explicitný ústavný základ, ktorý je procesne upravený v zákone o sudcoch a prísediacich a aj tohto dôvodu nemožno vysloviť nesúlad § 11 zákona o sudcoch a prísediacich s čl. 2 ods. 2 ústavy.

Právna úprava pridelenia sudcu na Najvyšší súd Slovenskej republiky alebo na krajský súd a Špecializovaný trestný súd neobsahuje žiadne také protiústavné prvky, ktoré by umožňovali ústavnému súdu konštruovať záver o jej zásahu do nezávislosti a nestrannosti súdu (čl. 141 ods. 1 ústavy).

Po tom, čo ústavný súd vzal do úvahy aj obsah čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy, uzatvára, že napadnuté ustanovenie § 11 zákona č. 385/2000 Z. z. nie je rozporné s ústavou. Namietaná právna úprava ustanovenia § 11 zákona č. 385/2000 Z. z. žiadnym ústavne relevantným spôsobom neovplyvňuje nezávislosť súdov a ich viazanosť zákonmi (čl. 144 ods. 1 ústavy).

B. K namietanému nesúladu ustanovenia § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. v časti slov „toho istého stupňa a len na voľné miesto sudcu“ s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a nesúladu § 151p zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

(dočasné pridelenie sudcu a skončenie dočasného pridelenia)

Navrhovateľ sa domáhal vyslovenia nesúladu § 12 ods. 1 zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. v časti slov „toho istého stupňa a len na voľné miesto sudcu“.

Zákonodarca následne novelizoval napadnutú právnu úpravu zákonom č. 467/2011 Z. z. a zákonom č. 335/2012 Z. z. tak, že v súčasnosti platná a účinná úprava § 12 ods. 1 zákona o sudoch a príseďiacich znie:

„Na zabezpečenie riadneho chodu súdnictva možno sudcu s jeho súhlasom dočasne pridelit' na výkon funkcie na iný súd. Vykonávanie funkcie na dvoch súdoch je vylúčené okrem výkonu funkcie predsedu disciplinárneho senátu alebo člena disciplinárneho senátu.“

Keďže právna úprava, ktorej nesúlad s ústavou navrhovateľ namietal, už nie je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, ústavný súd v zmysle § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde konanie o súlade § 12 ods. 1 zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. v časti slov „toho istého stupňa a len na voľné miesto sudcu“ s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zastavil.

Navrhovateľ sa taktiež domáhal vyslovenia nesúladu § 151p zákona o sudcoch a príseďiacich s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Navrhovateľ argumentuje ústavne neprípustnou retroaktivitou právnej úpravy, ktorá má byť tiež v rozpore s princípom del'by moci, keď sa ruší rozhodnutie Súdnej rady o dočasnom pridelení sudcu, a to k 1. máju 2011. Navrhovateľ poukazuje na čl. 141 ods. 4 písm. b) ústavy, v ktorom sa podľa neho konštituuje právom (iba) Súdnej rady rozhodovať o pridelení a preložení sudcov. Národná rada a vláda sa s názorom navrhovateľa nestotožnili.

Ústavný súd poukazuje predovšetkým na to, že zákaz retroaktivity a princíp del'by moci sú základnými piliermi právneho štátu. Ústavný súd rovnako ako teória práva rozlišuje

tzv. pravú retroaktivitu a tzv. nepravú retroaktivitu. Napadnutá právna úprava (prechodné ustanovenie) je nepravo retroaktívna, keď právna úprava ustanovuje ukončenie právom v minulosti ustanoveného stavu, a to od 1. mája 2011. Ústavný súd za rozhodné pri posúdení toho, či nepravá rektroaktivita napadnutej právnej úpravy ústi do nesúladu s ústavou, považuje to, že (i) napadnutá právna úprava sa nedotýka postavenia sudcu ako sudcu a nezasahuje tak do legitímnych očakávaní sudcu v jadre jeho funkcie, (ii) je naviazaná na zrušenie inštitútu dočasného pridelenia zákonodarcom ako jeho intertemporálne ustanovenie, (iii) bez ďalšieho nezhoršuje právnu pozíciu sudcu, ktorý bol na súd vyššieho stupňa pridelený, a (iv) je potrebné vziať do úvahy východiská, ktoré ústavný súd už vymedzil. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené parametre nedomnieva, že nepravá retroaktivita v tomto prípade dosiahla úroveň ústavnej intenzity. Ústavný súd taktiež nevie identifikovať relevantnú spojitosť medzi napadnutou právnou úpravou a princípom nezávislosti súdnej moci, ktorý navrhovateľ namieta. Dočasné pridelenie sudcu na súd vyššieho stupňa je viac-menej organizačno-optimalizačným aktom, ktorý nemá ústavný rozmer.

Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že § 151p zákona o sudcoch a prísediacich nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

C. K namietanému nesúladu ustanovenia § 14 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

(preloženie sudcu na iný súd)

Návrh navrhovateľa je v tejto časti právnej úpravy založený na konštatovaní nevhodnosti a nesystémovosti zákonodarcom vytvoreného modelu výberových konaní a s ním sporej možnosti preloženia sudcu na súd vyššieho stupňa v prípade úspešného absolvovania výberového konania či možnosti obsadenia voľného miesta na súde vyššieho stupňa tzv. nesudcom.

S odkazom na východiská uvedené v rozhodnutí ústavný súd konštatuje, že zákonodarca využil svoju právomoc rozhodnúť o koncepcných otázkach kreácie sudcov. Ústavný súd nemá právomoc posudzovať vhodnosť riešenia zvoleného zákonodarcom ani presadzovať inú koncepciu.

Ústavný súd nezistil žiadny ústavnoprávne relevantný presah či konflikt napadnutej právnej úpravy, a preto rozhodol, že § 14 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

D. K namietanému nesúladu ustanovenia § 28 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy (obsadzovanie voľných miest sudcov výberovými konaniami)

a ustanovenia § 151u ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy,

ako aj ustanovenia čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy

(právne postavenie justičných čakateľov)

Z dôvodu, že tvrdenia navrhovateľa o ústavnej nekonformite obsadzovania voľných miest sudcov výberovým konaním a preložením sudcu tak, ako sú zakotvené v § 28 ods. 1 a 2 zákona o sudcoch a prísediacich, súvisia s tvrdeniami navrhovateľa o nesúlade právnej úpravy derogujúcej inštitút justičných čakateľov a normujúcej postavenie osôb, ktoré túto funkciu vykonávali, ústavný súd preskúmal konformitu týchto právnych úprav spolu v jednej časti svojho rozhodnutia.

Navrhovateľ tvrdí, že právna úprava § 28 ods. 1 a 2 zákona o sudcoch a prísediacich odníma justičným čakateľom nárok obsadiť voľné miesto sudcu a zavádza povinnosť absolvovať výberové konanie aj justičným čakateľom, čím neodôvodnene duplikuje

výberové konanie, keďže justiční čakatelia už výberovým konaním na funkciu justičného čakaťa prešli a majú tak nárok obsadiť voľné miesto sudcu. Národná rada a vláda sa s tvrdeniami navrhovateľa nestotožnili.

Ústavný súd na tomto mieste odkazuje na východiská, ktoré už v tomto rozhodnutí vymedzil. K posudzovanému problému obsadzovania voľných miest sudcov (s ktorým organicky súvisí aj otázka odbornej a inej prípravy uchádzačov na sudcovskú funkciu) ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že jeho výber patrí v zásade do výhradnej sféry zákonodarcu a ústavný súd je do nej oprávnený vstupovať len výnimočne, ak nie je zvolené riešenie zlučiteľné s ústavnými princípmi či v ústave vymedzenými limitmi výkonu verejnej moci. Model, ktorý zvolil zákonodarca, teda obsadzovanie voľných miest sudcov výberovým konaním a preložením sudcu na súd toho istého stupňa, je jedným zo štandardných možných modelov a vo svojej podstate sám osebe nevyvoláva žiadne ústavné otázky. Ústavný súd nemá právomoc hodnotiť vhodnosť alebo nevhodnosť zavedenia takéhoto modelu.

S ohľadom na namietaný nesúlad právnej úpravy s čl. 12 ods. 1 ústavy ústavný súd nad rámec uvedeného uvádza, že zákonodarca vo zvolenom modeli ustanovil rovnaké podmienky pre uchádzačov o funkciu sudcu (právna úprava predpokladov na vymenovanie sudcu, absolvovanie výberového konania atď.) v rámci výberového konania. Zároveň pre osoby ustanovil možnosť obsadenia voľného miesta sudcu preložením sudcu na súd toho istého stupňa ako prostriedok optimalizácie výkonu súdnictva, pričom u osôb, ktoré sú sudcami, už boli overené predpoklady na ich výkon funkcie sudcu, čo ústavný súd akceptuje ako relevantne odlišujúce kritérium (opak by bol absurdný).

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že § 28 ods. 1 a 2 zákona o sudcoch a prísediacich nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1 (keďže ani z návrhu nemožno vyvodit' nesúlad právnej úpravy s takým princípom právneho štátu, aký navrhovateľ namieta), čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide o návrh navrhovateľov na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 151u ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, bol tento návrh navrhovateľov na vyslovenie nesúladu ústavným súdom z procesných dôvodov zamietnutý.

Podľa čl. 131 ods. 1 druhej vety ústavy sa plénum ústavného súdu uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy sa ústavný súd skladá z trinástich sudcov. Podľa § 4 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd je spôsobilý v pléne konať a uznášať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov. Podľa § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde plénum ústavného súdu sa uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

V danom prípade na rokovaní a rozhodovaní pléna ústavného súdu konaného 7. mája 2014 boli prítomní dvanásť sudcovia.

Pretože pri hlasovaní o návrhu sudcu spravodajcu, ako ani pri hlasovaní o protinávhru sudkyne Ivetty Macejkovej nebola dosiahnutá nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov ústavného súdu, návrh na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 151u ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy bol podľa čl. 131 ods. 1 ústavy a § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde z procesných dôvodov zamietnutý (bod II výrokovej časti nálezu).

Pokiaľ ide o namietaný nesúlad ustanovenia čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaných článkov ústavy za nesúladné, pričom konkrétne dôvody ústavný súd uvádza v časti „L“ tohto rozhodnutia.

E. K namietanému nesúladu ustanovenia § 29 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141 ods. 1 písm. a), čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a ustanovenia § 151r zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. a), čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru
(výberové konanie na funkciu sudcu)

Navrhovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil nesúlad právnej úpravy zakotvujúcej výberové konanie na funkciu sudcu v časti mechanizmu, ktorým je kreovaná výberová komisia pre výberové konanie na funkciu sudcu. Navrhovateľ poukazuje na to, že dvaja členovia komisie sú kreačne závislí od ministra spravodlivosti, teda od výkonnej moci, a jeden člen je kreačne závislý od zákonodarnej moci. Nastáva tak podľa navrhovateľov situácia, ktorá je v rozpore s princípom del'by moci a princípom nezávislosti súdnej moci, keďže väčšinu vo výberových komisiách majú členovia nominovaní politickými reprezentantmi. Navrhovateľ poukázal na medzinárodné štandardy, napr. na Odporúčanie (94) 12 Výboru ministrov o nezávislosti, efektívnosti a postavení sudcov. Národná rada ani vláda sa s názorom navrhovateľa nestotožnili. Národná rada konštatovala, že zákonodarca využil svoju právomoc koncipovať právnu úpravu v súlade s ústavnými limitmi a poukázal na zákonné kritériá pre osobu kandidáta na člena výberovej komisie, pričom pripomenul, že zákonná úprava umožňuje aj také zloženie výberovej komisie, kde všetkými členmi sú sudcovia. Vláda vo svojom vyjadrení poukázala na to, že zvolená koncepcia kreácie sudcov nedáva rozhodujúce slovo ani jednej zložke moci a zodpovedá tak princípu del'by moci.

Ústavný súd konštatuje, že s argumentáciou navrhovateľa sa možno do istej miery stotožniť. V nadväznosti na tento predbežný záver ústavný súd považuje za potrebné poukázať najmä na nasledovné:

V právnych poriadkoch okolitých krajín možno nájsť viacero modelov kreovania súdnej moci, ktoré variujú od výrazného vplyvu (dominancie, resp. takmer autonómie) výkonnej moci (napr. Česká republika, Rakúsko) po výrazný vplyv (takmer autonómiu) súdnej moci [napr. Maďarsko (porovnaj KÜHN, Z. Judicial Independence in Central-

Eastern Europe: The Experience of the 1990s and 2000s. The Lawyer Quarterly, Vol 1, No 1, (2011) s. 31 – 42)].

Zákonodarca v Slovenskej republike v napadnutej právnej úprave koncipoval model spolupráce zástupcov viacerých zložiek moci pri kreácii sudcovskej funkcie. Na kreačnom procese sa v zmysle napadnutej právnej úpravy podieľa

- národná rada – reprezentujúca zákonodarnú moc, prostredníctvom voľby kandidátov za členov výberových komisií (podiel na tvorbe databázy kandidátov na členov výberových komisií v zmysle § 29 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z.) a prostredníctvom jedného svojho zástupcu v (každej päťčlennej) výberovej komisii (§ 29 ods. 1 druhá veta zákona č. 385/2000 Z. z.),

- minister spravodlivosti ako predstaviteľ výkonnej moci prostredníctvom vymenúvania kandidátov za členov výberových komisií (podiel na tvorbe databázy kandidátov na členov výberových komisií v zmysle § 29 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z.) a prostredníctvom dvoch svojich zástupcov v (každej päťčlennej) výberovej komisii (§ 29 ods. 1 druhá veta zákona č. 385/2000 Z. z.),

- sudcovská rada príslušného súdu ako orgán sudcovskej samosprávy prostredníctvom voľby jedného člena výberovej komisie (§ 29 ods. 1 tretia veta zákona č. 385/2000 Z. z.), ktorý sa zvolením stáva členom tejto komisie,

- predseda príslušného súdu (súdu, na ktorom sa má obsadiť voľné miesto sudcu) ako predstaviteľ štátnej správy súdov prostredníctvom vymenovania výberovej komisie z databázy kandidátov za členov výberových komisií v zmysle § 29 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. a zástupcu navrhnutého mu sudcovskou radou,

- Súdna rada ako osobitný ústavný orgán zabezpečujúci (okrem iného) sudcovskú legitimitu (zložený minimálne z jednej polovice zo sudcov) prostredníctvom

- a) voľby kandidátov za členov výberových komisií (podiel na tvorbe databázy kandidátov na členov výberových komisií v zmysle § 29 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z.),

- b) jedného svojho zástupcu vo (každej päťčlennej) výberovej komisii,

- c) podávaním návrhu na vymenovanie kandidáta na sudcu (na základe výsledkov výberového konania) prezidentovi,

- prezident Slovenskej republiky, ktorý završuje kreačný proces vymenovaním kandidáta na sudcu do funkcie sudcu na základe návrhu Súdnej rady.

Posudzovaná právna úprava je tak založená na spolupráci všetkých troch mocí v štáte, čo ústavný súd z hľadiska rešpektu k ústavnému princípu del'by moci oceňuje, pričom v tejto súvislosti poukazuje aj na právny názor vyslovený v jeho doterajšej judikatúre (IV. ÚS 46/2011), podľa ktorého „*Ústavou garantovanú nezávislosť súdnej moci nemožno totiž vykladať tak, že by iné zložky moci nemali mať v súlade so svojím ústavným poslaním a funkciami reálne možnosti ovplyvňovať organizáciu a chod súdnictva, prirodzene za predpokladu, že tým nie je dotknutý fundamentálny základ nezávislosti súdnej moci spočívajúci v nezávislosti sudcovského rozhodovania. Iné chápanie princípu nezávislosti súdnej moci... založené na tvrdení, že o veciach týkajúcich sa súdnictva môžu rozhodovať len sudcovia, by viedlo v konečnom dôsledku k supremácii súdnej moci, jej nekontrolovateľnosti, a tým v zásade aj k popretiu podstaty ústavného princípu del'by moci, z ktorého vychádzajú ústavy všetkých moderných demokratických a právnych štátov.*“

Navrhovateľ napadnutej úprave vytýka predovšetkým prílišnú ingerenciu zákonodarnej a výkonnej moci v tomto procese (ktorú považuje za neprípustný zásah do nezávislosti súdnej moci, ktorý je v rozpore s princípom del'by moci), keď z medzinárodných dokumentov odporúčacieho charakteru vyvodzuje požiadavku nezávislosti orgánu, ktorý rozhoduje o výbere sudcov, od výkonnej moci a zákonodarnej moci, a to tak, že najmenej polovica členov výberového orgánu musí byť tvorená sudcami alebo musí byť volená sudcami. V zmysle odporúčania, na ktoré odkazuje navrhovateľ, je pre prípad, že ústava alebo iný právny predpis ustanovujú opak, potrebné, aby bolo pri kreácii osôb do funkcie sudcov rešpektované odporúčanie alebo stanovisko nezávislého a kompetentného orgánu, ktorý je z podstatnej časti vytvorený sudcami [Odporúčanie (94) 12 Výboru ministrov o nezávislosti, efektívnosti a postavení sudcov, body 44, 47, obdobne odporúčanie CM/Rec (2010) 12 Výboru ministrov o sudcoch].

Za takýto orgán – orgán, ktorý je z podstatnej časti vytvorený sudcami – možno považovať Súdnu radu, ktorá je najmenej z jednej polovice tvorená sudcami (pozri čl. 141a ods. 1 ústavy), pričom bez jej návrhu nemôže prezident vymenovať žiadnu osobu do funkcie sudcu (ak Súdna rada návrh prezidentovi na vymenovanie kandidáta na funkciu sudcu nedá, kandidát nebude môcť byť prezidentom vôbec vymenovaný). Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju judikatúru, v ktorej už konštatoval, že Súdna rada nie je len akýmsi poslíčkom návrhu od výberovej komisie k prezidentovi. Súdna rada má pri podávaní návrhu

prezidentovi na vymenovanie kandidáta na funkciu sudcu diskrečiu, ktorá je limitovaná ústavnými právami uchádzačov o funkciu sudcu a zákazom svojvôle, zákazom arbitrárnosti (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 29/2011).

Napriek uvedenému napadnutá právna úprava, resp. jej časť (§ 29 ods. 1 druhá a tretia veta zákona č. 385/2000 Z. z.), nie je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľná. Aj pri rešpektovaní nezastupiteľnej úlohy Súdnej rady pri kreovaní sudcov totiž nemožno prehliadnuť, že Súdna rada môže podať prezidentovi návrh len na takého kandidáta na funkciu sudcu, ktorý „obstál“ vo výberovom konaní, t. j. len toho, ktorého jej odporučila výberová komisia. Z uvedeného vyplýva, že *de facto* je to práve výberová komisia, ktorá zásadným spôsobom ovplyvní výber kandidáta na funkciu sudcu, pričom z jej zákonom predpísaného zloženia je zjavné, že v každej výberovej komisii budú mať „prevahu“ zástupcovia, ktorí vzišli z politických zložiek moci (členovia výberovej komisie vymenovaní z kandidátov zvolených národnou radou, resp. vymenovaní ministrom spravodlivosti). Napadnutá úprava teda zabezpečuje politickým zložkám moci rozhodujúci vplyv na zloženie výberových komisií, čo môže viesť k neprimeranej politizácii výberu kandidátov na funkciu sudcu a predstavuje v konečnom dôsledku neakceptovateľný zásah do ústavného princípu del'by moci vyvoditeľného z čl. 1 ods. 1 ústavy.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že ustanovenia druhej a tretej vety § 29 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide o návrh navrhovateľa na vyslovenie nesúladu ustanovení § 29 ods. 1 prvej vety, ods. 2 až 5 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 30 ods. 4 a čl. 141a ods. 4 písm. a) ústavy, bol tento návrh ústavným súdom z procesných dôvodov zamietnutý.

Podľa čl. 131 ods. 1 druhej vety ústavy sa plénum ústavného súdu uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy sa ústavný súd skladá z trinástich sudcov. Podľa § 4 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd je spôsobilý v pléne konať a uznášať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov. Podľa § 4 ods. 3 zákona

o ústavnom súde plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

V danom prípade na rokovaní a rozhodovaní pléna ústavného súdu konaného 7. mája 2014 boli prítomní dvanásť sudcovia.

Pretože pri hlasovaní o návrhu sudcu spravodajcu, ako ani pri hlasovaní o protinávru sudkyne Ivetty Macejkovej nebola dosiahnutá nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov ústavného súdu, návrh na vyslovenie nesúladu ustanovení § 29 ods. 1 prvej vety, ods. 2 až 5 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 30 ods. 4 a čl. 141a ods. 4 písm. a) ústavy bol podľa čl. 131 ods. 1 ústavy a § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde z procesných dôvodov zamietnutý (bod II výrokovej časti nálezu).

Navrhovateľ navrhol, aby ústavný súd konštatoval nesúlad aj § 151r zákona o sudcoch a prísediach, a to z dôvodu neprípustnej koncentrácie moci v rukách výkonnej moci, keďže napadnuté prechodné ustanovenie umožňuje v prípade, ak do 31. júla 2011 nie sú (neboli) zvolení kandidáti na členov výberových komisií za národnú radu a Súdnu radu, aby týchto menoval minister spravodlivosti. Navrhovateľ konštatuje porušenie princípu delby moci a nezávislosti súdnej moci.

Podľa čl. 131 ods. 1 druhej vety ústavy sa plénum ústavného súdu uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy sa ústavný súd skladá z trinástich sudcov. Podľa § 4 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd je spôsobilý v pléne konať a uznávať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov. Podľa § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

V danom prípade na rokovaní a rozhodovaní pléna ústavného súdu konaného 7. mája 2014 boli prítomní dvanásť sudcovia.

Pretože pri hlasovaní o návrhu sudcu spravodajcu, ako ani pri hlasovaní o protinávhru sudkyne Ivetty Macejkovej nebola dosiahnutá nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov ústavného súdu, návrh na vyslovenie nesúlady ustanovenia § 151r zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 30 ods. 4 a čl. 141a ods. 4 písm. a) ústavy bol podľa čl. 131 ods. 1 ústavy a § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde z procesných dôvodov zamietnutý (bod II výrokovej časti nálezu).

F. K namietanému nesúlady ustanovenia § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdech a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy a ustanovenia § 101c zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (výberové konanie na funkciu predsedu súdu)

Navrhovateľ odôvodňuje nesúlad kreácie výberovej komisie a výberového konania na funkciu predsedu súdov prílišnou ingerenciou výkonnej moci do výberového procesu. Táto skutočnosť podľa jeho názoru vedie k možnosti zasahovania výkonnej moci do výkonu súdnictva. Navrhovateľ sa domnieva, že je potrebné rešpektovať „prirodzené“ pravidlo, že predseda je prvým medzi rovnými, ktoré sa nebude rešpektovať v prípade, ak sudcom na súde bude predseda zvolený v rozpore s ich vôľou. To podľa navrhovateľa ústi do nekonformity napadnutej právnej úpravy s princípom del'by moci a nezávislosti súdnej moci. Národná rada a vláda sa s argumentáciou navrhovateľa nestotožnili.

Pokiaľ ide o návrh navrhovateľa na vyslovenie nesúlady ustanovenia § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdech a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141 ods. 1 ústavy, bol tento návrh ústavným súdom z procesných dôvodov zamietnutý.

Podľa čl. 131 ods. 1 druhej vety ústavy sa plénum ústavného súdu uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy sa ústavný súd skladá z trinástich sudcov. Podľa § 4 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd je spôsobilý v pléne konať a uznávať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov. Podľa § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

V danom prípade na rokovaní a rozhodovaní pléna ústavného súdu konaného 7. mája 2014 boli prítomní dvanásť sudcovia.

Pretože pri hlasovaní o návrhu sudcu spravodajcu, ako ani pri hlasovaní o protinávru sudkyne Ivetty Macejkovej nebola dosiahnutá nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov ústavného súdu, návrh na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdech a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141 ods. 1 ústavy bol podľa čl. 131 ods. 1 ústavy a § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde z procesných dôvodov zamietnutý (bod II výrokovej časti nálezu).

Pokiaľ ide o navrhovateľom namietaný nesúlad ustanovenia § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdech a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 46 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy, ústavný súd, vychádzajúc z východísk tohto rozhodnutia, ako aj z ďalej uvedených dôvodov, rozhodol tak, že návrhu navrhovateľa na vyslovenie nesúladu napadnutých ustanovení nevyhovel.

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústava Slovenskej republiky v čl. 46 priznáva každému právo domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak.

Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Každý bez ohľadu na štátne občianstvo má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom. Uvedené právo napĺňa aplikačný aspekt legality v právnom štáte, kde každý je povinný dodržiavať právo a každý, aj štát, bude postihnutý zákonom stanovenou sankciou, ak právo poruší. Napadnutá právna úprava nemôže z ústavnoprávneho hľadiska zasahovať do práva na súdnu ochranu.

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 144 ods. 1 ústavy. Úprava výberového konania na funkciu predsedu súdu zavedená so zámerom kreovať osobu poverenú v prostredí súdu správou súdu ústavnoprávne nesúvisí s nezávislosťou sudcu pri výkone judiciálnej činnosti.

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 143 ods. 3 ústavy. Ústavný súd nevidí priestor na konštatovanie nesúladu ustanovenia § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 143 ods. 3 ústavy, pretože účasť sudcovskej samosprávy je zaručená.

Navrhovateľ navrhol, aby ústavný súd konštatoval nesúlad aj § 101c zákona o súdoch, a to z dôvodu neprípustnej koncentrácie moci v rukách výkonnej moci, keďže napadnuté prechodné ustanovenie umožňuje, v prípade ak do 31. júna 2011 nie sú (neboli) zvolení kandidáti na členov výberových komisií za Súdnu radu, aby ich menoval minister spravodlivosti. Navrhovateľ konštatuje porušenie princípu delby moci a nezávislosti súdnej moci.

Pokiaľ ide o návrh navrhovateľa na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 101c zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 a čl. 30 ods. 4 ústavy, bol tento návrh navrhovateľa ústavným súdom z procesných dôvodov zamietnutý.

Podľa čl. 131 ods. 1 druhej vety ústavy sa plénum ústavného súdu uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy sa ústavný súd skladá z trinástich sudcov. Podľa § 4 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd je spôsobilý v pléne konať a uznášať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov. Podľa § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde plénum ústavného súdu sa uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

V danom prípade na rokovaní a rozhodovaní pléna ústavného súdu konaného 7. mája 2014 boli prítomní dvanásť sudcovia.

Pretože pri hlasovaní o návrhu sudcu spravodajcu, ako ani pri hlasovaní o protinávru sudkyne Ivetty Macejkovej nebola dosiahnutá nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov ústavného súdu, návrh na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 101c zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 a čl. 30 ods. 4 ústavy bol podľa čl. 131 ods. 1 ústavy a § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde z procesných dôvodov zamietnutý (bod II výrokovej časti nálezu).

Pokiaľ ide o navrhovateľom namietaný nesúlad ustanovenia § 101c zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy, ústavný súd rozhodol tak, že návrhu navrhovateľa na vyslovenie nesúladu napadnutých ustanovení nevyhovel.

G. K namietanému nesúladu ustanovenia § 38 ods. 3 až 7 zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

(zánik funkcie predsedu súdu odvolaním)

§ 38
Zánik funkcie predsedu súdu

(5) Predsedu súdu odvoláva minister. Na konanie a rozhodovanie o odvolaní predsedu súdu sa nepoužije všeobecný predpis o správnom konaní. Proti rozhodnutiu o odvolaní predsedu súdu nie sú prípustné opravné prostriedky a nie je preskúmateľné súdom.

Skupina poslancov národnej rady namietla nesúlاد ustanovenia § 38 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, ktoré ustanovuje, že predsedu súdu odvoláva minister spravodlivosti (prvá veta), pričom z textu jeho druhej a tretej vety *de facto* vyplýva, že minister nie je pri tomto odvolávaní v podstate ničím viazaný, keďže na jeho rozhodnutie o odvolaní predsedu súdu sa nepoužije všeobecný predpis o správnom konaní, nie sú proti nemu prípustné (žiadne) opravné prostriedky a nie je ani preskúmateľné súdom (druhá a tretia veta). Generálny prokurátor namietol nesúlاد nielen § 38 ods. 5, ale aj citovaný § 38 ods. 3 a 4, resp. ods. 6 a 7 zákona č. 757/2004 Z. z. s označenými článkami ústavy.

Právomoc ministra spravodlivosti odvolať predsedu súdu ustanovenú v prvej vete § 38 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. ústavný súd nespochybňuje, a to jednak preto, že minister spravodlivosti predsedu súdu vymenúva (§ 36), a tiež (a hlavne) preto, že predseda súdu je orgánom štátnej správy príslušného súdu, ktorého primárnou zákonnou povinnosťou je zabezpečovať riadenie a správu súdu (§ 35 ods. 1), pričom ústredným orgánom štátnej správy súdov je ministerstvo spravodlivosti (§ 34 ods. 1), na ktorého čele je minister spravodlivosti; predsedovia súdov teda v prvom rade zodpovedajú za plnenie úloh pri riadení a správe súdu ministromi spravodlivosti.

Na druhej strane ústavný súd považuje z ústavného hľadiska za neakceptovateľné, že ustanovenia § 38 ods. 5 druhej a tretej vety zákona č. 757/2004 Z. z. neobsahujú žiadne záruky pred svojvôľou ministra spravodlivosti pri výkone svojej právomoci odvolávať predsedu súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti v prvom rade zdôrazňuje, že je nezastupiteľnou úlohou zákonodarcu ustanoviť primerané právne garancie, ktoré sú spôsobilé zabrániť prejavom svojvôle pri výkone verejnej moci, keďže zákaz svojvôle tvorí integrálnu súčasť generálneho princípu právneho štátu vyvoditeľného z čl. 1 ods. 1 ústavy.

Na podporu svojho záveru vyjadreného vo výrokovej časti tohto nálezu o nesúlade druhej a tretej vety § 38 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. nielen s čl. 1 ods. 1 ústavy, ale aj s čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 2 ústavy ústavný súd poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej zreteľne formuloval svoj postoj k otázke preskúmateľnosti rozhodnutia ministra spravodlivosti v správnom súdnictve, keď v prvom rade zdôraznil, že takéto rozhodnutie ministra spravodlivosti je rozhodnutím správneho orgánu, ktoré sa dotýka subjektívnych práv osoby, ktorá je z funkcie predsedu súdu odvolávaná, a preto je preskúmateľné po splnení zákonom ustanovených podmienok správnym súdom; ústavný súd svoj záver založil na tejto argumentácii:

«Správne súdnictvo je založené na myšlienke súdnej kontroly výkonnej moci štátu v jej styku s jednotlivcom a je spojené s ochranou verejných subjektívnych práv. Subjektívne práva možno charakterizovať ako práva osôb vyplývajúce z právnych noriem, pričom ich možno rozdeliť na práva verejné a súkromné.

Verejné subjektívne práva sú práva vyplývajúce z noriem verejného objektívneho práva, ktoré smerujú k realizácii obsahu zákonov vo sfére verejnomocenských právomocí.

V posudzovanej veci podľa názoru ústavného súdu minister spravodlivosti vystupuje ako správny orgán, pretože pri výkone svojej právomoci zasahuje do verejných subjektívnych práv konkrétnych osôb.

... vzťahy v oblasti správy súdov sa vyznačujú určitou špecifickosťou. Nie je možné konštruovať dvojakoť právneho postavenia predsedu súdu ako úradníka štátnej správy na jednej strane a sudcu na strane druhej. Nie je možné aplikovať princíp „kto menuje, ten odvoláva“ na vzťahy v rámci správy súdov.

Funkcia predsedu súdu musí byť považovaná za kariérny postup sudcu.

... princíp nadriadenosti a podriadenosti v oblasti správy súdov pri odvolávaní predsedov súdov nie je možné aplikovať.

... rozhodnutie ministra spravodlivosti je spôsobilé ukrátiť sťažovateľa na jeho verejných subjektívnych právach» (I. ÚS 231/2010, m. m. I. ÚS 230/2010, I. ÚS 44/2010, II. ÚS 230/09, I. ÚS 232/2010, IV. ÚS 75/09).

V súvislosti s citovaným ústavným súdom sumarizujúco vo svojej doterajšej judikatúre uviedol, že „... rozhodnutie ministra spravodlivosti o odvolaní z funkcie predsedu všeobecného súdu predstavuje autoritatívne rozhodnutie, ktoré vydáva ako orgán

s mocenskou autoritou v oblasti verejnej správy, keďže ide o verejnú funkciu, pričom takéto rozhodnutie nemôže byť prejavom svojvôle ministra spravodlivosti voči osobe, ktorá je činná vo verejnej funkcii, a preto musí byť predvídateľné, presvedčivé, konkrétne a určité minimálne z hľadiska dôvodov, ktoré ministra spravodlivosti v danom prípade viedli k uplatneniu jeho mocenskej právomoci.“. Ústavný súd zároveň citovanú argumentáciu podčiarkol aj požiadavkou vyváženosti ústavnej a zákonnej právnej úpravy, „keď poukázal na skutočnosť, že ak v zmysle ústavy možno predsedu najvyššieho súdu pred uplynutím funkčného obdobia odvolať z funkcie len z dôvodov, pre ktoré ho možno odvolať z funkcie sudcu (čl. 145 ods. 3 v spojení s čl. 147 ústavy), tak potom vo vzťahu k odvolávaniu z funkcie predsedov ostatných všeobecných súdov pred uplynutím ich funkčného obdobia musí byť v podmienkach právneho štátu minimálne garantované to, aby sa rozhodnutie ministra spravodlivosti o ich odvolaní z funkcie opieralo o niektorý z konkrétnych dôvodov uvedených v § 42 zákona o súdoch. Len prostredníctvom takéhoto výkladu totiž možno zaručiť vnútornú konzistentnosť právnej úpravy odvolávania predsedov všeobecných súdov z ich funkcií a zároveň aj limitovať zásahy výkonnej moci do sféry súdnej moci, čo zodpovedá ústavnému princípu del'by moci vyplývajúcej jednak z generálneho princípu právneho štátu vyjadreného v čl. 1 ods. 1 ústavy, ako aj z vnútornej konštrukcie ústavy“ (IV. ÚS 75/09).

Generálny prokurátor namietol nesúlad ustanovenia § 38 ods. 3, 4, 6 a 7 zákona č. 757/2004 Z. z. v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII body 16 až 18 zákona č. 33/2011 Z. z.) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenia nemožno považovať z pohľadu definovaných článkov ústavy za nesúladné.

H. K namietanému nesúladu ustanovenia § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 1, 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 8 a čl. 14 dohovoru

(ochrana osobných údajov v súvislosti s výberovým konaním)

a k namietanému nesúladu ustanovenia § 31 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3, čl. 22 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 8 a čl. 14 dohovoru

(ochrana osobných údajov v súvislosti s písomným vyhlásením sudcu a uchádzača o funkciu sudcu)

Navrhovateľ namietol nesúlad právnej úpravy týkajúcej sa údajov poskytovaných v súvislosti s výberovým konaním z dôvodu vágnosti, diskriminácie, nevhodnosti, neproporcionálnosti a zásahu do práva na súkromie. Navrhovateľ taktiež konštatuje, že zákonodarcom zvolený prostriedok transparentnosti k nej nepovedie, keďže okrem iného laická verejnosť nie je spôsobilá posúdiť uchádzačov o funkciu. Národná rada a vláda sa s názorom navrhovateľa nestotožnili.

Pokiaľ ide o návrh navrhovateľa na vyslovenie nesúladu ustanovení § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 2 a 3 a čl. 22 ods. 1 ústavy a čl. 8 dohovoru, bol tento návrh ústavným súdom z procesných dôvodov zamietnutý.

Podľa čl. 131 ods. 1 druhej vety ústavy sa plénum ústavného súdu uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy sa ústavný súd skladá z trinástich sudcov. Podľa § 4 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd je spôsobilý v pléne konať a uznávať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov. Podľa § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

V danom prípade na rokovaní a rozhodovaní pléna ústavného súdu konaného 7. mája 2014 boli prítomní dvanásť sudcovia.

Pretože pri hlasovaní o návrhu sudcu spravodajcu, ako ani pri hlasovaní o protinávru sudkyne Ivetty Macejkovej nebola dosiahnutá nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov ústavného súdu, návrh na vyslovenie nesúladu ustanovení § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 2 a 3 a čl. 22 ods. 1 ústavy a čl. 8 dohovoru bol podľa čl. 131 ods. 1 ústavy a § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde z procesných dôvodov zamietnutý (bod II výrokovej časti nálezu).

Pokiaľ ide o navrhovateľom namietaný nesúlad ustanovení § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a s čl. 14 dohovoru, ústavný súd z ďalej uvedených dôvodov rozhodol tak, že návrhu navrhovateľa na vyslovenie nesúladu napadnutých ustanovení nevyhovel.

Navrhovateľ namietol aj nesúlad ustanovenia § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy a s čl. 14 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať za nesúladné s ústavným princípom rovnosti, pretože rovnosť občanov a rovnaké zaobchádzanie na úrovni procesu obsadzovania miesta sudcu, platí rovnako pre všetkých kandidátov, a to práve vo vzťahu k zverejňovaniu osobných údajov. Ak by sa uchádzač domnieval, že s ním výberová komisia alebo Súdna rada zaobchádzala odlišne z dôvodu rodinnej príslušnosti, má k dispozícii žalobu podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov. Ústavno-konformný výklad a aplikácia napadnutej právnej úpravy je nielen možná, ale zákon ju ustanovovaním rovných podmienok výberového priam ponúka.

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 30 ods. 4 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať za nesúladné, pretože zavedené obmedzenia v prístupe do funkcie platia rovnako pre všetkých účastníkov výberového konania, ako už bolo uvedené.

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy. Úprava materiálnej a formálnej stránky zverejňovania údajov o osobe kandidáta na miesto sudcu ústavnoprávne nesúvisí s nezávislosťou súdu a nezávislosťou sudcu pri výkone judiciálnej činnosti.

V prípade namietaného nesúladu ustanovenia § 31 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3, čl. 22 ods. 1, čl. 30 ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 8 a čl. 14 dohovoru ústavný súd konštatuje, že nenachádza žiadne ústavne relevantné konflikty, ktoré by mu umožňovali konštatovať ústavnú nesúladnosť namietaného ustanovenia, pričom pre problémovú blízkosť s analyzovaným súladom ustanovenia § 28 ods. 6 a 7 zákona č. 385/2000 Z. z. poukazuje na už vyslovené dôvody. Je potrebné dodať, že v prípade namietania súladu s čl. 1 ods. 1 ústavy nie je dosť dobre možné s určitosťou usudzovať, ktorý princíp či zásada právneho štátu by mali byť namietanou zákonnou úpravou porušené.

V tomto prípade, keďže ide iba o odovzdanie údajov o blízkych osobách Súdnej rade Slovenskej republiky, ktorá je najvyšším orgánom súdnej moci, nemôže ísť o porušenie práva na ochranu údajov o osobe, pretože Súdna rada Slovenskej republiky je zodpovedná za chod súdnictva, ako aj za jeho transparentnosť. Nezávislosť sudcu *ipso facto* nemôže byť ohrozená Súdnou radou Slovenskej republiky.

I. K namietanému nesúladu ustanovenia § 151q zákona č. 385/2000 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

(trvanie funkcií predsedov grémií a kolégií)

Navrhovateľ sa taktiež domáhal vyslovenia nesúladu § 151q zákona o sudcoch a prísediacich s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Navrhovateľ argumentuje ústavne neprípustnou retroaktivitou právnej úpravy, ktorá má byť tiež v rozpore s princípom del'by moci, keď sa ruší rozhodnutie sudcovskej samosprávy, ktorým boli určení predsedovia grémií a kolégií. Národná rada a vláda sa s názorom navrhovateľa nestotožnili.

Ústavný súd poukazuje predovšetkým na to, že zákaz retroaktivity a princíp del'by moci sú základnými piliermi právneho štátu. Ústavný súd rovnako ako teória práva rozlišuje tzv. pravú retroaktivitu a tzv. nepravú retroaktivitu. Napadnutá právna úprava (prechodné

ustanovenie) je nepravo retroaktívna, keď právna úprava ustanovuje zánik funkcie – v minulosti ustanoveného stavu, a to od 1. novembra 2011. Ústavný súd za rozhodné pri posúdení toho, či nepravá rektroaktivita napadnutej právnej úpravy ústi do nesúladu s ústavou, považuje to, že (i) napadnutá právna úprava sa nedotýka postavenia sudcu ako sudcu, ale ide o sudcovskú samosprávnu funkciu, (ii) nie je naviazaná na zrušenie inštitútu predsedov grémií a kolégií, (iii) bez ďalšieho nezhoršuje právnu pozíciu sudcu, ktorý pôsobil ako predseda grémia a kolégia, (iv) je potrebné vziať do úvahy východiská, ktoré ústavný súd už vymedzil. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené parametre domnieva, že nepravá retroaktivita v tomto prípade dosiahla úroveň ústavnej intenzity.

Zároveň však nedošlo ústavne relevantným spôsobom k zásahu do nezávislosti súdnej moci.

Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že § 151q zákona o sudcoch a príseďiacich nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy.

J. K namietanému nesúladu ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona o súdoch s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. f) a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

(ďalšie kompetencie Súdnej rady Slovenskej republiky)

Ústavný súd na tomto mieste vzhľadom na charakter napadnutej právnej úpravy, dôvod a argumenty, pre ktoré ju napáda navrhovateľ, opätovne poukazuje na východiská tohto rozhodnutia.

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaných článkov ústavy za nesúladné, pretože s poukazom na existujúcu formu vlády nemožno z ústavného hľadiska nič namietat proti tvrdeniu, že určovanie počtu sudcov a zamestnancov súdov má byť ponechané na rozhodnutie orgánov výkonnej moci. Ide o del'bu moci medzi výkonnú moc, ktorá určuje

počty sudcov, zamestnancov a voľné miesta sudcov, a súdnu moc, ktorá dané miesta obsadzuje.

Navrhovateľ namietol nesúlady ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy. Definícia výkonu správy súdov Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky ústavnoprávne nesúvisí s nezávislosťou súdu a nezávislosťou sudcu pri výkone judičiálnej činnosti.

Navrhovateľ namietol nesúlady ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 141a ods. 4 písm. f) ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaného článku ústavy za nesúladné, pretože nesúvisí s otázkou vyjadrovania sa k návrhom rozpočtu súdov.

Ústavný súd nemohol relevantne z hľadiska výkonu abstraktnej kontroly ústavnosti určiť súvis medzi ustanovením § 71 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona č. 757/2004 Z. z. a čl. 8 dohovoru.

K. K namietanému nesúladu ustanovenia § 36a ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a s čl. 8 dohovoru a ustanovenia § 82a ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a s čl. 8 dohovoru, ako aj ustanovenia § 82a ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a s čl. 8 dohovoru

(zverejňovanie rozhodnutí)

Navrhovatelia tvrdia, že povinnosť uverejňovať všetky rozhodnutia z jedného konania po ukončení konaní a povinnosť poskytnúť v režime zákona o slobode informácií

na žiadosť neprávoplatné meritórne a procesné rozhodnutia je v nesúlade s nezávislosťou súdov, s právom na súkromie a s právom na ochranu osobných údajov.

Súdy operujú v normatívnom priestore práva, právneho štátu a vo faktickom priestore demokracie (porov. Soeharno, J. *The Integrity of the Judge, A Philosophical Inquiry*, Ashgate, 2009, s. 20 a nasl.). Tak z práva samotného, ako aj z dôvery verejnosti čerpajú svoju legitimitu. Súdnicstvo vrátane súdu ústavného teda čerpá svoju legitimitu z povesti (nie populizmu), ktorej sa teší vo verejnosti. Sprístupňovanie súdnych rozhodnutí má podporovať poznávanie rozhodovania súdov, a tak aj ich povest' a legitimitu (II. ÚS 29/2011, II. ÚS 589/2012). Expertný komponent legitimacy sa rozvíja pomocou poznávania rozhodnutí v justícii a akadémii.

Možno konštatovať, že ústavný súd vytvoril pomerne silnú tradíciu transparentného rozhodovania jednak rozhodovacou činnosťou, ale aj vo vlastnej súdnej správe. Už v náleze sp. zn. II. ÚS 28/96 uviedol, že ústava neobsahuje zákaz rozširovania informácií o činnosti orgánov Slovenskej republiky ani o činnosti orgánov súdnej moci. Každý občan má ústavné právo vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie získané na verejnom zasadnutí všetkých štátnych orgánov Slovenskej republiky. Predseda senátu v konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku nie je oprávnený rozhodovať o tom, či osoby prítomné v súdnej sieni si môžu vyhotovovať písomne poznámky, robiť stenografický záznam priebehu pojednávania alebo nahrávať jeho priebeh formou vnímateľnou sluchom. Na tento nález nadviazali ďalšie rozhodnutia (III. ÚS 169/03, II. ÚS 26/02, II. ÚS 255/2010). Ústavný súd svojou praxou internetového zverejňovania všetkých finálnych rozhodnutí predbehol zákonnú úpravu, ktorá to nariaďuje (novela Spravovacieho a rokovacieho poriadku ústavného súdu uverejnená pod č. 202/2005 Z. z. a účinná od 14. mája 2005). Ďalším príkladom z judikatúry môže byť aj rozhodnutie sp. zn. PL. ÚS 1/09 týkajúce sa platov verejných činiteľov. Slovenská republika pomerne skoro zaviedla aj bezplatný internetový systém právnych informácií JASPI.

Navrhovatelia uvádzajú, že napadnuté ustanovenia ukladajú zverejňovať aj neprávoplatné texty. Ak sa rozlišuje zverejňovanie a sprístupňovanie, tak uvedené tvrdenie nie je pravdivé.

Ústavný súd považuje za dôležité pre posúdenie ustanovenia § 82a ods. 2 zákona o súdoch, že navrhovatelia nepochybnili všeobecnejšiu normu v odseku 1, ktorá umožňuje uverejňovanie anonymizovaných rozhodnutí súdov v takpovediac ukončených konaniach (Súdy sú povinné zverejňovať právoplatné rozhodnutia vo veci samej, rozhodnutia, ktorými sa končí konanie, rozhodnutia o predbežnom opatrení a rozhodnutia o odklade vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu, a to do 15 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia; ak rozhodnutie nebolo vyhotovené ku dňu jeho právoplatnosti, lehota na zverejnenie rozhodnutia začína plynúť dňom vyhotovenia rozhodnutia.).

Cieľom právnej úpravy je posilnenie nezávislosti súdnictva jeho transparentnosťou. Aktéri právneho života vedia, že pochopiť mnohé rozhodnutia možno len s poznaním rozhodnutí predchádzajúcich. Tradícia sudcovského štýlu v strednej Európe je vývojom nastavená tak, že vzhľadom na rekapituláciu vecí často zúženú ledva na predmet konania, vzhľadom na lakonickosť rekapitulácií a vôbec na nenaratívnosť rozhodnutí je im niekedy veľmi ťažko porozumieť (porov. Bobek, M. O odůvodňování soudních rozhodnutí. In: Právní rozhledy 6/2010, s. 204 a nasl.; Kühn, Z. Aplikace práva v složitých případech – k úloze právních principů v judikatuře. Praha : Karolinum, 2002, s. 346 a nasl.; Kühn, Z. Aplikace práva soudcem v éře středoevropského komunismu a transformace. Analýza příčin postkomunistické právní krize. Praha : C. H. Beck, 2005). Napadnuté ustanovenie je tak významným pomocníkom nielen pre bádanie právnickej akadémie, ale aj pre súdy samotné. Účelom napadnutého ustanovenia je urobiť zverejňovanie súdnych rozhodnutí, tak ako je nastavené v odseku 1, zmysluplnejším. Z tohto pohľadu nemôže dané ustanovenie ohrozovať nezávislosť súdnictva, ba naopak, ju posilňuje. Navrhovatelia možno podceňujú sudcov nižších súdov, ktorým, naopak, môže imponovať, že ich rozhodnutie možno porovnať a vnímať spolu s rozhodnutiami nadriadených súdov. Ochrana súkromia a osobných údajov je rovnako ako je to v odseku 1 zabezpečená anonymizáciou údajov, a z tohto dôvodu nie je nutné úpravu testovať testom proporcionality. Ústavný súd už sám využil zverejňovanie rozhodnutí pre kultiváciu svojej argumentácie [„*Ústavný súd v tejto súvislosti vychádza z vlastných poznatkov o rozhodovacej praxi súdov, ktoré získal nielen z vlastnej rozhodovacej činnosti (napr. III. ÚS 1/04, IV. ÚS 341/04, I. ÚS 357/08,*

II. ÚS 370/09), ale i zoznámením sa s približne 50 rozhodnutiami okresných súdov a krajských súdov vydanými v období od októbra 2011 do marca 2012, ktoré sú verejne prístupné na webových stránkach ministerstva.“; porov. body 52 a 53 nálezu sp. zn. PL. ÚS 109/2011]. Ústavný súd taktiež vníma vzájomnú previazanosť jednotlivých rozhodnutí a na svojom webovom sídle uverejňuje pri konaniach o súlade aj uznesenia o prijatí a tiež uverejňuje aj procesné rozhodnutia a (ne)vylúčení sudcov.

Navrhovatelia vo svojej argumentácii vo vzťahu k § 82a ods. 5 a § 36a zákona o ústavnom súde namietajú hlavne to, že umožňuje poskytnúť neprávoplatné rozhodnutia. Navrhovatelia argumentujú, že verejnosť a transparentnosť súdneho konania je dostatočne zabezpečená ustanovením § 44 ods. 2 OSP, kde ostáva v diskreícii predsedu senátu vyvážiť ústavné hodnoty pri sprístupňovaní spisu. Ústavný súd aj na tomto mieste považuje za dôležité pre posúdenie, že navrhovatelia nespochybnili všeobecnejšiu normu, ktorá umožňuje poskytovať právoplatné súdne rozhodnutia. Právna úprava taktiež obsahuje ochranu práv a právom chránených záujmov explicitným odkazom pod čiarou na štandardy zákona o slobode informácií.

Ústavný súd sa teda zameril na otázku sprístupňovania neprávoplatných rozhodnutí v režime zákona o slobode informácií. Ústavný súd považuje za východisko čl. 26 ods. 5 ústavy, podľa ktorého orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku, pričom podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon. Právo na poskytovanie informácií tak vyvažuje zákonodarca s inými ústavnými princípmi. Je potrebné rozlišovať medzi verejnou diskusiou o neprávoplatných rozhodnutiach a ich samotným sprístupnením. Pri samotnom sprístupnení možno ťažko hovoriť o možnosti narušenia súdnej nezávislosti. Ústavný súd taktiež nevidí zásadný rozdiel medzi poskytovaním právoplatných a neprávoplatných rozhodnutí. Právoplatnosť je zákonným kompromisom medzi princípom právnej istoty na jednej strane a vecnou správnosťou na strane druhej. Naše platné právo so silnými tranzitívnymi prvkami dáva veľký dôraz na procesnú čistotu rozhodnutí, zjednocovanie judikatúry a ústavnú súladnosť. Z tohto dôvodu je pomerne veľa možností zmeny právoplatného rozhodnutia, a preto je prvok právoplatnosti – nezmeniteľnosť – silne

oslabený. Skutočná „právoplatnosť“ nastáva, až keď prejdú lehoty na napadnutie „právoplatného rozhodnutia“, resp. až kým nerozhodnú o veci vrcholné súdy, čo často trvá roky (iný je, samozrejme, zmysel právoplatnosti pri obnove konania, *iudicium rescindens*). Neprávoplatné rozhodnutie – tak ako aj právoplatné – je verejne vyhlasované, a z tohto dôvodu nie je dôvod ho tabuizovať. Možno tiež doplniť, že český ústavný súd v náleze sp. zn. Pl. ÚS 2/10 rozhodol, že zákaz neposkytovať právoplatné rozsudky je v rozpore so slobodou informácií, pretože takéto zákonné obmedzenie nie je nevyhnutné. Zaujímavý je dissent predsedu českého ústavného súdu, podľa ktorého je ústavne súladná tak zakazujúca, ako aj povoľujúca právna úprava. Akadémia sa prikláňa k uverejňovaniu rozhodnutí (porov. Bobek, M. Úvahy o uveřejňování soudních rozhodnutí. In: Právní rozhledy 11/2010, s. 396; Kosař, D. Publikace rozhodnutí nižších soudů aneb Ústavní soud zrušil část zákona o svobodném přístupu k informacím II. In: Jiné právo, 10. apríla 2010).

Navrhovatelia uvádzajú, že úprava v § 44 ods. 2 OSP (*Niekomu inému než účastníkovi môže predseda senátu alebo samosudca povoliť nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy a odpisy, ak sú pre to vážne dôvody a oprávnené záujmy účastníkov tým nemôžu byť dotknuté.*) s diskrepciou predsedu senátu je postačujúca. Podľa ústavného súdu sú však účely daných noriem rozdielne. Účelom § 82a zákona o súdoch, ako už bolo uvedené, je zabezpečenie transparentnosti súdneho rozhodovania v 21. storočí. Účelom § 44 ods. 2 OSP je poskytnúť konkrétnym osobám možnosť získať informácie v konaní, v ktorom síce nie sú účastníkmi, ale ku ktorému majú určitý vzťah, resp. na ktorom majú právny záujem. Inak povedané, len záujem verejnosti na verejnej kontrole súdnictva by na povolenie nahliadnutia do spisu nemusel stačiť.

Ústavný súd taktiež konštatuje, že napadnuté normy nepredstavujú žiaden problém z hľadiska právnej istoty. Právna istota žiadateľov o informácie nie je nijako dotknutá a lokalizovanie noriem do sudcovského organizačného zákona je rozumné.

Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že ustanovenie § 36a ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona

č. 33/2011 Z. z. nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a s čl. 8 dohovoru. Rovnako ustanovenia § 82a ods. 2 a § 82a ods. 5 zákona o sudcoch nie sú v nesúlade s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 22 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a s čl. 8 dohovoru.

L. K namietanému nesúladu ustanovenia § 30 ods. 7, § 65 ods. 1 písm. b) tretieho bodu a § 73 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I body 1, 16, 17, 25 a 28 zákona č. 33/2011 Z. z.) a čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypúšťa šiesta časť zákona o sudcoch a prísediacich,

a

ustanovenia § 3 ods. 3, § 11 ods. 8, § 12 ods. 1, 3, 5 a 6, § 13 ods. 1 prvej vety a § 14 zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. V body 2, 5 až 9 zákona č. 33/2011 Z. z.),

ustanovenia § 11 ods. 2, § 15 ods. 6 a § 53 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VII bod 2 zákona č. 33/2011 Z. z. a čl. VII body 28 a 29 zákona č. 33/2011 Z. z.),

ustanovenia § 14 ods. 3 písm. e) druhého bodu zákona č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. VIII zákona č. 33/2011 Z. z.),

ako aj

ustanovenia § 2 ods. 1 a § 9 ods. 3 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. IX zákona č. 33/2011 Z. z.)

(nesúlady ustanovení súvisiacich so zrušením inštitútu justičného čakateľa)

Ústavný súd zvolil separátnu analýzu už označených ustanovení prostredníctvom samostatnej časti pre ich jednotiaci význam (ustanovenia súvisia len s vypustením právnej úpravy, ktorá sa dotýkala postavenia justičných čakateľov), ako aj z dôvodu, že všetky tu označené ustanovenia boli napadnuté výlučne návrhom generálneho prokurátora Slovenskej republiky, zastúpeného prvým námestníkom generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Z pohľadu abstraktnej kontroly ústavnosti normatívnych ustanovení, ktoré viedli k eliminácii inštitútu justičného čakateľa, je kľúčové zaoberať sa kontrolou čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypustila šiesta časť zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Bez zodpovedania otázky o nesúlade tohto ustanovenia, ktorú nastolil navrhovateľ vo svojom návrhu, nie je racionálne zaoberať sa konvolútom ostatných už označených ustanovení, a to preto, že tieto ustanovenia boli z právneho poriadku odstránené z dôvodu odstránenia samotného inštitútu justičného čakateľa.

Navrhovateľ namietol nesúlad čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypustila šiesta časť zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s čl. 1 ods. 1 prvou vetou ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaného článku ústavy za nesúladné s ústavou.

Vypustenie inštitútu justičných čakateľov neporušuje princípy právneho štátu, príprava na miesto sudcu je vecou zákonodarcu, pokiaľ je legitímna. V danom prípade možno za dôvod eliminácie inštitútu identifikovať zrušenie nerovnakého prístupu k funkcii sudcu, pretože justiční čakatelia nemuseli prejsť rovnakým výberovým konaním (s rovnakými podmienkami) ako ostatní kandidáti na miesto sudcu. Z ostatných hľadísk mali justiční čakatelia tak či tak oprávnenia vykonávať len také úkony, ktoré mal a má vyšší súdny úradník. Normatívne upravenou transformáciou sa však z justičných čakateľov stali vyšší súdni úradníci.

V podstate uvedenej argumentácie možno hľadať aj dôvod ospravedlňujúci nepravú retroaktivitu, ktorá sprevádza elimináciu inštitútu justičného čakateľa. Totiž nespochybnilo sa to, že justiční čakatelia boli justičnými čakateľmi, avšak ani žiadne nároky, ktoré im vznikli, neboli spochybnené (nevznikli im žiadne – neuplynula doba 3 rokov na to, aby bola splnená podmienka kvalifikovanej odbornej praxe). Právnou úpravou sa zasahuje do ich nadobudnutého práva byť justičným čakateľom, ale tento zásah sa kompenzuje možnosťou premeny bez povinnosti úkonu na pomer vyššieho súdneho úradníka s rovnakými oprávneniami. Preto nemožno tvrdiť, že by došlo k porušeniu princípu ochrany

nadobudnutých práv ani k pravej retroaktivite. Ak by zákon nebol zmenený, tak by mal justičný čakateľ nárok len na tie oprávnenia ako vyšší súdny úradník, a to aj po 3 rokoch pripravnej praxe. V podstate nie je jasné, či, ak by úprava justičných čakateľov platila ďalej, by vôbec bol minister spravodlivosti povinný konkrétneho justičného čakateľa navrhnúť Súdnej rade Slovenskej republiky na pridelenie na konkrétny okresný súd, ak by mal vždy k dispozícii na výber viac justičných čakateľov (tak by sa mohlo stať, že k návrhu ministra Súdnej rade by nikdy nemuselo dôjsť). Teda je zrejmé, že justičný čakateľ nemohol mať legitímne očakávanie, že jeho „právo“ sa v dohľadnej dobe naplní – v podstate sa stal objektom práva, ktorý čaká na neurčitý moment, kedy bude vybratý ministrom (nikdy k nemu nemusí dôjsť z objektívnych dôvodov – minister vyberie iného justičného čakateľa). Zákon teda nedával konkrétnemu justičnému čakateľovi prísľub jeho vymenovania za sudcu. Vždy ide len o proces prístupu k verejnej funkcii podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, ktorý však v prípade justičných čakateľov nespĺňa podmienku „za rovnakých podmienok“. Pokiaľ ide o ochranu legitímnych očakávaní, že justičný čakateľ očakával, že bude prednostne zaradený na program Súdnej rady Slovenskej republiky po tom, čo absolvuje podmienky dané zákonom, možno to síce vnímať ako vzdialené očakávanie, avšak zhoršenie postavenia justičných čakateľov nastalo v oblasti verejného práva, kde je miera úvahy zákonodarcu pre zmeny oveľa širšia ako v súkromnoprávnej oblasti. Navyše, samotný inštitút justičného čakateľa sa zaviedol len nedávno (od 1. januára 2009) ako úprava vylučujúca tento inštitút z pôsobnosti výberového konania na miesto sudcu, pričom sa len „živili“ „legitímne“ očakávanie na získanie miesta sudcu, ktoré však boli v rozpore s princípom čl. 30 ods. 4 ústavy (ten požadoval rovnaké podmienky v procese prístupu k verejným funkciám). Problém treba vidieť aj z opačnej strany – legitímne očakávanie verejného záujmu na transparentnosti kreovania funkcie sudcu, čo je vlastne prevládajúci verejný záujem, ktorým možno odôvodniť zásah do zákonodarstva. Justiční čakatelia nemali prísľub zákona, že sa stanú sudcami, totiž, ak to zákon uvádzal, v tomto bol protiústavný, pretože ak zákon č. 385/2000 Z. z. v § 28 ods. 1 uvádzal, že voľné miesto sudcu na okresnom súde sa obsadzuje justičným čakateľom, toto sa nedalo zabezpečiť práve preto, že Súdna rada Slovenskej republiky takúto povinnosť nemá.

Navrhovateľ namietol nesúlady ustanovenia čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypustila šiesta časť zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s čl. 2 ods. 2 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaného článku ústavy za nesúladne.

Dôvodom je tvrdenie, že ak zákon zmení zavedenú právnu úpravu, tak táto úprava nemôže byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ak je vydaná na základe a v medziach Ústavy Slovenskej republiky, čo v danom prípade je, keďže danú problematiku Ústava Slovenskej republiky osobitne neupravuje a zrušením inštitútu justičného čakateľa žiadne princípy právneho štátu neboli porušené. Zrušením inštitútu justičných čakateľov sa realizoval legitímny záujem na transparentnosti procesu získavania funkcie sudcu. K zrušeniu došlo preto, aby sa nemohli justiční čakatelia vyhnúť výberovému konaniu na miesto sudcu. Možno konštatovať, že ak by sa len odňala táto výhoda bez zrušenia inštitútu, došlo by k premene na inštitút, ktorý by bol takmer identický s inštitútom vyššieho súdneho úradníka.

Navrhovateľ namietol nesúlady ustanovenia čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypustila šiesta časť zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaného článku ústavy za nesúladne.

Podľa názoru ústavného sudu napadnutá právna úprava nesúvisí s obsahom čl. 46 ods. 1 ústavy. V danej veci nejde o občianske práva, pretože justičný čakateľ pôsobí ako držiteľ verejnej moci (všeobecného záujmu). Nie je tu nízky stupeň zodpovednosti za ochranu všeobecných záujmov štátu, pretože justičný čakateľ mohol priamo rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb.

Navrhovateľ namietol nesúlady ustanovenia čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypustila šiesta časť zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s čl. 141 ods. 1 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaného článku ústavy za nesúladne.

Nezávislosť súdництва nie je zrušením inštitútu justičných čakateľov ohrozená, aj keď ide o zásah do procesu kreovania miesta sudcu, ale vplyv súdnej moci na výber sudcu nijako nie je zmenený, pretože Súdna rada má stále ústavné oprávnenie rozhodovať o tom, koho navrhne za sudcu. Totiž ani pred zrušením inštitútu justičných čakateľov nemala povinnosť justičných čakateľov navrhnúť za kandidátov na sudcu prezidentovi Slovenskej republiky.

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypustila šiesta časť zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s čl. 144 ods. 1 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaného článku ústavy za nesúladné.

Podľa názoru ústavného sudu napadnutá právna úprava nesúvisí s obsahom čl. 144 ods. 1 ústavy. To, že sudca je (má byť) pri výkone funkcie nezávislý a musí byť pri svojom rozhodovaní viazaný len právom (formami definovanými ústavou), nemá súvis so zrušením inštitútu justičných čakateľov.

Ústavný súd považuje za potrebné dodať, že generálnym prokurátorom Slovenskej republiky citovaný prípad Bigaeva c. Grécko z 28. 5. 2009 sa týka zabránenia prístupu ku skúškam v advokátskej komore rozhodnutím komory, a nemá teda priamu paralelu so zákonnou premenou inštitútu justičného čakateľa na vyššieho súdneho úradníka.

Už uvedená argumentácia nespochybňuje už ústavným súdom vyslovené tvrdenie, že samotné zloženie výberových komisií je protiústavné, keďže Súdna rada Slovenskej republiky nemôže zásadne ovplyvniť výber kandidátov na výberovom konaní, o ktorých následne sama rozhoduje. Samotné zloženie výberovej komisie nezodpovedá zloženiu Súdnej rady, keďže v ňom prevažuje nežiaduci vplyv „politických“ zložiek – zákonodarnej a výkonnej moci. Súdna rada síce nevykonáva súdnu moc, ale vykonáva správu súdnej moci (PL. ÚS 10/05).

Keďže ústavný súd konštatoval súlad čl. I bodu 45 zákona č. 33/2011, ktorým sa vypúšťa šiesta časť zákona č. 385/2000 Z. z., s ustanovením čl. 1 ods. 1 prvej vety, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nezaoberal sa ďalej konvolútom ostatných označených ustanovení, a to preto, že tieto ustanovenia boli z právneho poriadku odstránené z dôvodu (ústavného) odstránenia samotného inštitútu justičného čakateľa.

M. K namietanému nesúladu ustanovenia § 13 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v slovnom spojení „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov,“

a

ustanovenia § 13 ods. 2 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako aj

ustanovenia § 35 ods. 2 druhej vety zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v slovnom spojení „tuzemských a“

s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 ústavy

(stáž sudcov)

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 13 ods. 1 písm. c) v slovnom spojení „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov,“, ustanovenia § 13 ods. 2 druhej vety a ustanovenia § 35 ods. 2 druhej vety v slovnom spojení „tuzemských a“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenia nemožno považovať z pohľadu definovaných článkov ústavy za nesúladné.

Právna úprava § 13 ods. 1 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich v slovnom spojení „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov,“ bola v relevantnom rozsahu zrušená zákonom č. 335/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Keďže právna úprava, ktorej nesúlad s ústavou navrhovateľ namietal, už nie je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, ústavný súd v zmysle § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde konanie o súlade § 13 ods. 1 písm. c) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 ústavy zastavil.

Ústavný súd s ohľadom na vymedzené východiská nevidí spojitosť medzi ustanovením § 13 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich a namietanými článkami ústavy. Je totiž na diskreícii zákonodarcu, ako pluralitne normuje zdroje vzdelávania sudcov, a rovnako je v diskreícii zákonodarcu určiť nemožnosť výkonu sudcovskej funkcie počas stáže s cieľom, aby stáž plnila svoju funkciu, a „započítat“ výkon stáže do výkonu sudcovskej funkcie. Daná úprava nie je zjavne neracionálna.

Ústavný súd preto rozhodol, že § 13 ods. 2 druhá veta zákona o sudcoch a prísediacich a § 35 ods. 2 druhá veta zákona o sudcoch a prísediacich v slovnom spojení „tuzemských a“ nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 ústavy.

N. K namietanému nesúladu ustanovenia § 28 ods. 5 zákona o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z. z.) a ustanovenia § 14a zákona o Justičnej akadémii, ako aj ustanovenia § 37 ods. 10 zákona o súdoch s čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 19 ústavy a čl. 8 dohovoru (účasť verejnosti na výberových konaniach a na justičnej skúške)

Navrhovateľ namietol nesúlady ustanovenia § 28 ods. 5 zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z., ustanovenia § 14a zákona o Justičnej akadémii v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a ustanovenia § 37 ods. 10 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 19 ústavy a čl. 8 dohovoru.

Pokiaľ ide o navrhovateľom namietaný nesúlady ustanovenia § 28 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 13 ods. 4 a čl. 19 ústavy a čl. 8 dohovoru, bol tento návrh ústavným súdom z procesných dôvodov zamietnutý.

Podľa čl. 131 ods. 1 druhej vety ústavy sa plénum ústavného súdu uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy sa ústavný súd skladá z trinástich sudcov. Podľa § 4 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd je spôsobilý v pléne konať a uznávať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov. Podľa § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

V danom prípade na rokovaní a rozhodovaní pléna ústavného súdu konaného 7. mája 2014 boli prítomní dvanásť sudcovia.

Pretože pri hlasovaní o návrhu sudcu spravodajcu, ako ani pri hlasovaní o protinávru sudkyne Ivetty Macejkovej nebola dosiahnutá nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov ústavného súdu, návrh na vyslovenie nesúladu ustanovení § 28 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 13 ods. 4 a čl. 19 ústavy a čl. 8 dohovoru bol podľa čl. 131 ods. 1 ústavy a § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde z procesných dôvodov zamietnutý (bod II výrokovej časti nález).

Pokiaľ ide o navrhovateľom namietaný nesúlady ustanovenia § 14a zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

zákona č. 33/2011 Z. z. a ustanovenia § 37 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 19 ústavy a čl. 8 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenia nemožno považovať z pohľadu definovaných článkov ústavy za nesúladné.

Ústavný súd k danej problematike v okolnostiach prípadu uvádza, že verejnosť skúmania odborných znalostí v prípade uchádzania sa o výkon verejnej funkcie nemôže byť *ipso facto* protiústavná, pretože ide o znalosti, ktorými má uchádzač disponovať pre kvalitný výkon verejnej funkcie, teda nejde o rozpor s čl. 13 ods. 4 ústavy. Tým sa problém líši od advokáta a notára, ktorí sa nepovažujú za orgány verejnej moci, keďže prevažná časť ich činnosti má súkromnoprávny charakter. Nie je preto dané ani porušenie čl. 13 ods. 3 ústavy v prípade realizácie procesu justičných skúšok.

V danom prípade nejde o rozpor s čl. 8 dohovoru a čl. 19 ústavy. Ide totiž o prípady verejnosti justičnej skúšky, a preto je zverejnenie motivačného listu a životopisu plne legitímne a v súlade s týmito článkami (právo verejnosti na kontrolu kreovania funkcionárov súdnej moci, kde je navyše silný vplyv exekutívy).

O. K namietanému nesúladu ustanovenia § 37 ods. 11 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3 a čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru

(ochrana osobných údajov v súvislosti so zverejnením informácií o uchádzačovi o funkciu predsedu súdu)

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 37 ods. 11 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3 a čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaných článkov ústavy za nesúladné.

Napadnutá právna úprava legalizuje zverejnenie údajov o blízkej osobe, ktorá je členom výberovej komisie na miesto predsedu súdu, v rozsahu meno a priezvisko, čo

nemožno považovať za nelegitímne, ale práve naopak, aj s ohľadom na už uvedené ide o prvok, ktorý je potrebné považovať za žiaduci pre zvýšenie objektivity rozhodovacej činnosti výberovej komisie. Preto nemôže nastať rozpor s čl. 13 ods. 4 ústavy (zásah do práv rešpektuje podstatu a zmysel práva na súkromie zverejnenej blízkej osoby, zverejňuje sa len meno a priezvisko a súvis blízkeho vzťahu s osobou uchádzajúcou sa o miesto sudcu).

Článok 19 ods. 3 ústavy a čl. 8 dohovoru nie sú napadnutou právnou úpravou porušené, pretože zásah do súkromia je odôvodnený ochranou transparentnosti výberového procesu. O porušenie čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy by mohlo ísť len vtedy, ak by v dôsledku zverejnenia blízkych osôb ako členov komisie malo dôjsť k znevýhodneniu uchádzačov. Zákon však túto situáciu nijako nerieši z hľadiska následku zverejnenia blízkej osoby uchádzača, ktorá je zároveň členom výberovej komisie na funkciu predsedu súdu.

P. K namietanému nesúladu ustanovenia § 37 ods. 6 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) ústavy

(kandidáti na členov výberových komisií na funkciu predsedu súdu)

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 37 ods. 6 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaných článkov ústavy za nesúladné.

Vo vzťahu k napadnutej právnej úprave je nutné uzavrieť, že to, že žiaden člen výberovej komisie na funkciu predsedu súdu nemusí byť právnikom (mať právnické vzdelanie), samo osebe nemožno považovať za protiústavné. Napadnutá právna úprava nie je v rozpore s čl. 1 ods. 1 ústavy, pretože neporušuje žiaden princíp právneho štátu, ani s čl. 141 ods. 1 ústavy, pretože nezasahuje do nezávislosti súdov, a ani s čl. 141 ods. 4 písm. a) a b) ústavy, pretože Súdna rada Slovenskej republiky nemusí schváliť žiaden návrh výberovej komisie.

Napadnutá právna úprava nie je v rozpore ani s čl. 143 ods. 3 ústavy, pretože sudcovská rada súdu obsadzuje jedno miesto člena výberovej komisie postupom podľa ustanovenia § 37 ods. 5 zákona o súdoch, a nie postupom podľa ustanovenia § 37 ods. 6 zákona o súdoch.

Q. K namietanému nesúladu ustanovenia § 69 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a čl. I bodu 29 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypúšťa ustanovenia § 79 zo zákona č. 385/2000 Z. z., s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy, ako aj čl. IV zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 ústavy (odmeňovanie sudcov)

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 69 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich z dôvodu zmätočnosti napadnutej právnej úpravy s poukazom na to, že zákonným sudcom nie je v prípade najvyššieho súdu samosudca, ale senát. Navrhovateľ konštatuje, že slovné spojenie právnej úpravy „patrí sudcovi“, ktorý mal v predchádzajúcom mesiaci „pridelenú najmenej jednu vec“, neumožňuje určiť sudcu, ktorému bola vec pridelená, keďže v zmysle rozvrhu práce sú veci pridelené zásadne jednotlivým senátom najvyššieho súdu. Navrhovateľ za nezrozumiteľné považuje aj určenie obdobia pridelenia veci, keďže sa domnieva, že vec má senát pridelenú v období od jej nápadu do rozhodnutia veci. Viazanosť nároku na príplatok za rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu len na prvý mesiac konania vo veci pred súdom podľa jeho názoru nemá „legislatívne opodstatnenie“. Právna úprava taktiež podľa neho znižuje už dosiahnuté platové pomery sudcov a je nepredvídateľná.

Vláda ako vedľajší účastník konania argumentovala tým, že právna úprava reagovala na situáciu, keď bol funkčný príplatok za rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu priznaný aj sudcom najvyššieho súdu, ktorí o nich nerozhodovali.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že navrhovateľ sa v podstate svojho návrhu uchádza o presadenie iného modelu priznania už identifikovaného funkčného príplatku. Zároveň navrhovateľ, konštatujúc zmätočnosť úpravy, túto úpravu istým spôsobom vykladá,

a to tak, že identifikuje inštitút sudcu spravodajcu, resp. povereného sudcu, podľa čl. 39 rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 291/2006 Z. z., hoci následne konštatuje, že takýto sudca nie je sudcom, ktorému bola vec pridelená podľa napadnutej právnej úpravy. Podľa čl. 39 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu *«[s]udca, ktorému bola vec v senáte pridelená (ďalej len „poverený sudca“), pripraví návrh rozhodnutia a po vynesení rozhodnutia senátu ho písomne vyhotoví, ak predseda senátu nerozhodne inak»*. Ústavný súd teda konštatuje, že hoci zákonodarca v legislatívnom odkaze k napadnutému ustanoveniu neodkázal na rokovací poriadok najvyššieho súdu, v skutočnosti nie je problematické určiť význam slovného spojenia „patrí sudcovi“, ktorý mal v predchádzajúcom mesiaci „pridelenú najmenej jednu vec“. Takýmto sudcom je v súčasnosti, úplne neproblematicky, poverený sudca. Rovnako neproblematické je potom určenie mesiaca, v ktorom bola poverenému sudcovi vec pridelená. Napadnutú právnu úpravu preto ústavný súd nepovažuje za zmätočnú a nepredvídateľnú.

K námietke navrhovateľa, v ktorej vo svojej podstate odkazuje na nevhodnosť mechanizmu priznania príplatku vždy pri pridelení veci (v mesiaci, keď mu bola vec pridelená), ústavný súd konštatuje, že určenie mechanizmu priznania príplatku za výkon istej činnosti patrí do právomoci zákonodarcu, pričom ústavný súd má právomoc skúmať len kompatibilitu tohto mechanizmu (modelu) s ústavou. Ústavný súd poukazuje na východiská tohto rozhodnutia uvedené v úvode tejto časti rozhodnutia. Zákonodarca sa rozhodol precizovať právnu úpravu tak, aby príplatok za rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu patril sudcom, ktorým vec napadne ako povereným sudcom. Funkčný príplatok tak bude opakovane (pravdepodobne každý mesiac) priznaný tým sudcom, ktorým priebežne ako povereným sudcom budú veci už vymedzeného typu napadať. Tento model nepovažuje ústavný súd za neracionálny alebo arbitrárny.

Vzhľadom na konštatovanie navrhovateľa o zásahu zákonodarcu do už dosiahnutých platových pomerov sudcov (bližšie navrhovateľ neargumentuje) ústavný súd uvádza, že

sudcom, ktorí rozhodovali o už identifikovaných typoch vecí pred účinnosťou právnej úpravy, do platových pomerov právna úprava nezasiahla.

Zachovanie dosiahnutých platových pomerov sudcov samo osebe nie je hodnotou a nemá ani ústavný rozmer. Ak má nadobudnúť ústavný rozmer, navrhovateľ by musel argumentačne naviazať platové pomery sudcov na princíp nezávislosti súdnej moci či princíp právnej istoty. Už v minulosti ústavný súd konštatoval, že hoci platové pomery sú súčasťou garancií nezávislosti súdnictva, neznamená to, že nemôžu byť modifikované za istých podmienok (PL. ÚS 52/99 a PL. ÚS 12/05). Medzi platové pomery sudcov patrí nepochybne aj funkčný príplatok za funkciu. Plat sudcu by mal byť stabilnou a nemanipulovateľnou veličinou a sudcovi *nemožno odopierať* ďalšie zákonom garantované platové zabezpečenie, napr. zákonom ustanovenú zložku platu, bez legitímnych a ústavne akceptovateľných dôvodov. Z princípu nezávislosti súdnej moci a zo zásady právnej istoty v modalite legitímnych očakávaní však nevyplýva, že sudcovi, nech bude vykonávať súdnictvo na akomkoľvek súde, na akejkoľvek funkčnej pozícii atď., jeho platové pomery ostanú trvalo zachované (trvalo rovnaké, prípadne sa budú iba zvyšovať). Ak by bolo možné formulovať nejaké očakávanie sudcu najvyššieho súdu, ktorý poberal príplatok za rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu, bolo by to očakávanie, že kým bude vykonávať funkciu, na ktorú je naviazaný príplatok, bude mu tento príplatok v zákonnej výške priznávaný. Takéto očakávanie však nebolo nijako napadnutou zákonnou úpravou sklamané.

Rovnako ústavný súd nevidí ústavne relevantnú spojitosť medzi určením/precizovaním kritérií na priznanie príplatku za rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu a princípom nezávislosti súdnej moci v modalite ich materiálneho zabezpečenia.

Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že § 69 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. nie je v rozpore s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na zrušenie inštitútu odmien sudcov a prokurátorov za inú ako rozhodovacia činnosť navrhovateľ uviedol, že je „*pri súčasných platových pomeroch*“

neakceptovateľná, keď vytvára priestor na bezodplatný výkon činnosti v prospech súdnictva a prokuratúry, čo „*obsahovo naznačuje nútenú prácu*“. Zákonodarca (v dôvodovej správe k zákonu č. 33/2011 Z. z.) odôvodnil zrušenie inštitútu odmeny tým, že táto „*vytvára priestor na vnútornú korupciu na súdoch*“, pričom podľa neho vo všeobecnosti by sudca mal byť odmeňovaný len svojím funkčným platom za výkon sudcovskej funkcie. Zrušenie inštitútu odmien je v dôvodovej správe podporené aj odkazom na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 12/05, v zmysle ktorého „*výkon nezávislej rozhodovacej činnosti principiálne nepripúšťa odmeňovanie sudcu fakultatívnou dávkou (t. j. odmenou) z dôvodu, že sa musí vylúčiť možnosť faktického ovplyvňovania rozhodovacej činnosti sudcu prostredníctvom hmotnej zainteresovanosti fakultatívnou dávkou...*“.

Ústavný súd konštatuje, že odmena je vo svojej podstate nenárokovateľná. Zákonodarca jej zrušením sledoval legitímny cieľ. Inštitút odmeny je v návrhu navrhovateľa fakticky spojený s otázkou: Má byť inštitút odmeny právne zakotvený? Odpoveď na takúto otázku je skôr úvahou „čo je dobré“, než „čo je s ústavou kompatibilné“, a preto ústavný súd nebude posudzovať jeho zrušenie cez test proporcionality. V danom prípade vlastne ani nevystupuje právo, ktoré by konkurovalo cieľu zákonodarcu, a tak pravý test proporcionality nemožno vykonať. Materiálne zabezpečenie sudcu ním nemôže byť, keďže ide o nenárokovateľnú zložku, rovnako ním nemôže byť ústavný zákaz nútenej práce, keďže sudcovia i prokurátori za výkon svojej funkcie, ktorá sa v zmysle relevantných statusových zákonov neobmedzuje len na rozhodovaciu činnosť, dostávajú funkčný plat. Tvrdenie, že výkon funkcie mimo rozhodovacej činnosti, výkon funkcie na nadpriemernej úrovni alebo nad rámec explicitných povinností obsahovo naznačuje nútenú prácu, sa falzifikuje už len poukázaním na existenciu tzv. čestných funkcií. Ak sudca alebo prokurátor vykonáva svoje zákonné povinnosti, je za takúto činnosť odmenený funkčným platom, ak vykonáva prácu nad rámec povinností, koná tak dobrovoľne.

Ústavný súd sa preto aj s odkazom na východiská obmedzí na prieskum racionality a legitimacy už vymedzeného cieľa zákonodarcu. Ústavný súd konštatuje, že bez potreby bližšieho objasňovania je zrejmé, že zákonodarcom vymedzený cieľ nie je neracionálny a nelegitímny.

Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že čl. I bod 29 zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa vypúšťa ustanovenia § 79 zo zákona č. 385/2000 Z. z., nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. IV zákona č. 33/2011 Z. z. nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1 ústavy.

R. K namietanému nesúladu ustanovenia § 151s zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a ustanovenia § 151t zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou a čl. 141 ods. 1 ústavy

(oprávnenie ministra spravodlivosti stať sa účastníkom disciplinárneho konania namiesto Súdnej rady)

Navrhovateľ namietol nesúlad ustanovenia § 151s zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. a ustanovenia § 151t zákona o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenia nemožno považovať z pohľadu definovaných článkov ústavy za nesúladné.

V prípade danej právnej úpravy bolo vecou zákonodarcu, keďže Súdna rada Slovenskej republiky stratila oprávnenie podávať návrhy na začatie disciplinárneho konania a rozhodovať o pozastavení výkonu funkcie sudcu, ako aj o zrušení pozastavenia výkonu funkcie sudcu, ako vyrieši začaté disciplinárne konania na návrh Súdnej rady. Ak nezvolil koncepciu, podľa ktorej by sa na disciplinárne konanie začaté pred legislatívnou zmenou použili doterajšie predpisy, prípadne že Súdna rada Slovenskej republiky by rozhodovala o zrušení pozastavenia podľa doterajších predpisov, potom ťažko očakávať, že ponechá Súdnu radu v pozícii účastníka konania alebo v pozícii rozhodovacieho orgánu. Postavenie navrhovateľa je zásadnou otázkou disciplinárneho konania. Súdna rada Slovenskej republiky stráca postavenie navrhovateľa, a tým aj účastníka. Preto nemôže nastať rozpor s čl. 1 ods. 1 ústavy (proces sa spravuje zásadne procesným právom platným a účinným v čase rozhodovania, opak je skôr výnimkou) a s čl. 141 ods. 1 ústavy, ktorý sa týka nezávislosti súdov, ale nie postavenia Súdnej rady Slovenskej republiky.

S. K namietanému nesúladu ustanovenia § 72 ods. 2 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou a čl. 141 ods. 1 ústavy (oprávnenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vyžadovať zo súdnych spisov podklady, informácie a vyjadrenia)

Navrhovateľ namietol nesúlada ustanovenia § 72 ods. 2 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou a čl. 141 ods. 1 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že označené ustanovenie nemožno považovať z pohľadu definovaných článkov ústavy za nesúladne.

Oprávnenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vytvorené namietanou právnou úpravou je práve jedným z prejavov deľby moci, takže nemôže byť v rozpore s princípom deľby moci podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Právna úprava neprimerane nezasahuje do rozhodovacej činnosti súdov, teda do ich nezávislosti podľa čl. 141 ods. 1 ústavy. Súdny spis ako taký musí zostať na súde a pri zaobchádzaní s ním súd môže urobiť vhodné opatrenia na ochranu údajov. Tieto záruky nie sú spochybnené.

Aj ministerstvo spravodlivosti musí mať efektívny prostriedok ako vykonávať moc, ktorá mu bola zverená (porovnaj aj možnosť podávať dovolanie, v rámci ktorého poverení zamestnanci ministerstva získavajú prístup k spisu).

Ústavný súd preto rozhodol, že § 72 ods. 2 zákona o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z. z. nie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou a čl. 141 ods. 1 ústavy.

T. Konanie o návrhu vo veci namietaného nesúlada slovného spojenia „toho istého stupňa a len na voľné miesto sudcu“ v § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b) a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a vo veci namietaného nesúlada slovného spojenia „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov,“ v § 13 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1,

čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zastavuje.

U. Vo zvyšnej časti návrhu navrhovateľa nevyhovuje.

VII.

Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v čl. 125 ods. 1 ústavy je nesúlada, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v čl. 125 ods. 1 písm. b) a c) ústavy, aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v čl. 125 ods. 1 písm. d) ústavy, aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k tomuto rozhodnutiu sa pripája odlišné stanovisko sudkyne Ivetty Macejkovej, sudcu Ľubomíra Dobríka a sudcu Lajosa Mészárosa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2014